

การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครู  
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อริศรา แก้วสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา  
มีนาคม 2563  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของ อริศรา แก้วสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

.....*ศักดิ์สิทธิ์ สมพงษ์ธรรม*..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
(ดร.ภคณัฐ สมพงษ์ธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร)

.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

.....*ศักดิ์สิทธิ์ สมพงษ์ธรรม*..... กรรมการ  
(ดร.ภคณัฐ สมพงษ์ธรรม)

.....*ธนวัฒน์ วรรณประภา*.....กรรมการ  
(ดร.ธนวัฒน์ วรรณประภา)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....*ศญา*..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศญา วีระวณิชตระกูล)

วันที่.....*20*.....เดือน.....*พฤษภาคม*.....พ.ศ. *2563*.....

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.ภคณัฐ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร ประธานสอบ และ ดร.ชนะวัฒน์ วรรณประภา กรรมการสอบ ที่ให้ความเมตตาต่อผู้วิจัยและให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเสียสละเวลาในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต คณะศึกษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนมหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุรัตน์ แก้วสุข คุณแม่บังอร แก้วสุข ครอบครัวเปรมศิริ ครอบครัวภูมิทัศน์ และครอบครัวทิมวรงค์ ที่คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจสนับสนุนผู้วิจัย มาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตา แต่คุณพ่อสุรัตน์ แก้วสุข คุณแม่บังอร แก้วสุข บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อริศรา แก้วสุข

58910156: สาขาวิชา: วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา; วท.ม. (วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา)

คำสำคัญ: วิเคราะห์องค์ประกอบ/ จิตวิญญาณความเป็นครู

อริศรา แก้วสุข: การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (A FACTOR ANALYSIS OF STUDENT TEACHER'S SPIRIT OF FACULTY OF EDUCATION IN BURAPHA UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พงศ์เทพ จิระโร, ค.ด., ภัคณัฐ สมพงษ์ธรรม, Ed.D. 188 หน้า ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 4) เพื่อประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 5) เพื่อเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน และ 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 520 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การหาความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน และด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครูตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 976.67 องศาอิสระ เท่ากับ 489 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.99 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.043 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 โดยเมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่าค่าอยู่ระหว่าง 0.74-0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละองค์ประกอบมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.58-0.80

58910156: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS;  
M.Sc. (EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEYWORDS: FACTOR ANALYSIS/ STUDENT TEACHER'S SPIRIT

ARISARA KAEWSUK: A FACTOR ANALYSIS OF STUDENT TEACHER'S SPIRIT OF FACULTY OF EDUCATION IN BURAPHA UNIVERSITY. ADVISORY COMMITTEE: PONGTHEP JIRARO, Ph.D., PHAKANAT SOMPONGTAM, Ed.D. 188 P. 2020.

The purpose of this research were 1) Synthesize the teacher spirit component of students from the Faculty of Education Burapha University. 2) Develop the teacher spirit level test of students of the Faculty of Education Burapha University. 3) Confirmatory element analysis to check the structural integrity of the student spirit level test Faculty of Education Burapha University. 4) Assess the teacher's spirit of students Faculty of Education Burapha University. 5) Comparison of the teacher spirit of students of different sexes, years, and disciplines. 6) Study the relationship between teacher spirit and total GPA and motivation for achievement in learning. The sample group was the graduate education students in grade 1-4 from faculty of Education, Burapha University in the academic year 2562 number of 520 people, derived by Multi-stage sampling. The research instruments were questionnaire constructed by researcher. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, Pearson Product Moment Correlation and Confirmatory Factor Analysis.

The findings of this research were as follows:

1. Spiritual level of being a teacher of students of the Faculty of Education Burapha University. Overall performance is in a very good level. The considering the descending order from the highest to lowest order is self-development of continuous knowledge, teaching expertise and teacher duty performance.

2. The results of the confirmatory factor analysis of the teacher spirituality of students in the Faculty of Education Burapha University Consistent with the empirical data. Considering the statistics used to check the consistency between the model and the empirical data, namely, the chi-square value is 976.67 degrees of freedom, 489 degrees of relative chi-square value is 1.99, which is less than 2 index values. GFI was 0.94. AGFI was 0.92. CFI was 0.95, which is greater than 0.90. SRMR was 0.043 and RMSEA was 0.048 which is less than 0.05. When considering the composition weight, it was found to be between 0.74- 0.89 and with statistical significance at the level of .05 and each element has a coefficient of explanation between 0.58-0.80

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
สารบัญ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ช
สารบัญภาพ .....	ญ
บทที่	
1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	5
คำถามการวิจัย .....	5
สมมติฐานการวิจัย .....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	6
ขอบเขตของการวิจัย .....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	10
ตอนที่ 1 จิตวิญญาณความเป็นครู .....	10
ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน .....	20
ตอนที่ 3 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ .....	27
ตอนที่ 4 หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น .....	31
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	51
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย .....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	52

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	54
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู .....	55
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	59
ตอนที่ 4 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา .....	60
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา .....	65
ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน .....	83
ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครู กับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน .....	85
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล .....	94
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม .....	99
ภาคผนวก .....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	118
ภาคผนวก ค.....	181
ประวัติย่อของผู้วิจัย .....	188

## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	49
2 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู .....	55
3 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม .....	57
4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม .....	61
5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามรายชื่อ.....	62
6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	64
7 เหน้การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	65
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู .....	67
9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู.....	68
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์ โดยเสมอภาค .....	70
11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค.....	71
12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้ อย่างต่อเนื่อง .....	73
13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้ อย่างต่อเนื่อง .....	74
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน.....	76
15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน .....	77
16 เหน้การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	79
17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา .....	80
18 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา .....	81



## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามเพศ.....	83
20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู แยกตามชั้นปี .....	83
21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่ ...	84
22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามสาขาวิชา.....	84
23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเพศ ชั้นปี สาขาวิชา และเกรดเฉลี่ยรวมกับ จิตวิญญาณความเป็นครู .....	85

## สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	6
2 ลำดับขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย .....	50
3 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู .....	69
4 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค .....	72
5 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง .....	75
6 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน .....	78
7 โมเดลองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	82

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การแก้ไขและป้องกันภาวะวิกฤตต่าง ๆ ตามความคาดหวังของบุคคลในสังคม ทั้งนี้เพราะการสร้างหรือการพัฒนาคนให้เป็นคนดี เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศนั้นเป็นหน้าที่ของการศึกษา ซึ่งมีครูเป็นบุคลากรสำคัญในหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่คอยอบรม สั่งสอน ผลักดัน และพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่ครูอาวุโส ประจำปี 2523 ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ครั้งดำรงพระยศเป็นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในโอกาสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พุทธศักราช 2423 ความว่า

“...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่นขยันและอดสาเหวปากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดทน และอดกลั้น สำรวม ระวังความประพฤติ ปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ดีงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจ วางใจ เป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ...”

ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ครั้งเมื่อดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารในโอกาสที่คณะครูอาวุโสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและเงินช่วยเหลือ ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2558 ความว่า

“...งานของครูนั้นนับว่าเป็นงานสร้างสรรค์อย่างสูง เพราะการอบรมขัดเกลาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ ก็คือการสร้างคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติในอนาคต ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้ให้บรรลุผลสมบูรณ์ได้จะต้องมีความเป็นครูที่แท้ คือต้องเมตตาหวังดีต่อศิษย์และบุคคลทั่วไปโดยเสมอหน้า พร้อมทั้งทำงานและเสียสละความสุขส่วนตัวโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ตอบแทนอันใด...”

จากพระราชดำรัสที่อัญเชิญมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคลากรเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ โดยการให้การอบรม สั่งสอนแก่ผู้เรียน และอาชีพครูก็เป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นงานที่สร้างคนในสังคม โดยครูคือ

ผู้กำหนดคุณภาพของประชากรในสังคม และคุณภาพของประชากรในสังคมก็คือตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาสังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นวิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี ที่สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสมได้ (ดวงใจ ชนะสิทธิ์, 2559) สอดคล้องกันกับที่ ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2554) กล่าวไว้ว่าอาชีพครูนั้นถือว่าเป็นอาชีพที่จัดอยู่ในวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อสังคม และในขณะเดียวกันก็ได้รับการคาดหวังจากสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูมีบทบาทและมีหน้าที่เป็นผู้สร้างสรรค์เยาวชน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม โดย เปรม ติณสูลานนท์ (2543) ก็ได้อธิบายถึงคำว่า “ครูอาชีพหรือครูวิชาชีพ” ไว้ว่าหมายถึง ครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน คือมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการอบรมศิษย์ มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิญญูณความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญูณความเป็นครู

ในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้คนที่มีความเป็นมืออาชีพเพื่อทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะในระบบการศึกษาและการจัดการ การศึกษาที่มีความจำเป็นเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้ “ครูมืออาชีพที่มีจิตวิญญูณความเป็นครู” ในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพและผลสัมฤทธิ์อันสูงสุดแก่ผู้เรียน ทั้งเพื่อคุณภาพลักษณะและการได้รับการยอมรับจากสังคม ตลอดจนลดการวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบที่เกิดขึ้นกับบุคลากรในวิชาชีพครู โดยการเป็นมืออาชีพบ่งบอกถึงการมีความรู้และความเชี่ยวชาญในงาน ส่วนการมีจิตวิญญูณความเป็นครูบ่งบอกถึงการมีหัวใจเพื่อศิษย์ กล่าวคือ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน มีความขยัน มีความทุ่มเท และมุ่งพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้า รวมไปถึงการมีเมตตาและมีความหวังดีต่อศิษย์อีกด้วย (วัลนิกา จลาทบาง, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ Pajak and Blasise (1989) ที่กล่าวไว้ว่า จิตวิญญูณ ความเป็นครู จะทำให้ครูประกอบอาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูที่มีจิตวิญญูณความเป็นครูมักจะเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตร ดูแลเอาใจใส่ เข้าใจ ยอมรับ และอดทนต่อนักเรียนของตนเอง ดังนั้น การปฏิบัติ ตามจรรยาบรรณครูทั้ง 9 ประการ จึงเป็นหนทางนำสู่การพัฒนาจิตวิญญูณความเป็นครู (ธวัชชัย เฟ็งพิณิจ, 2550 อ้างถึงใน ฌัญฐกรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2553) สอดคล้องกับ กัตติกา ภูทานาม (2559) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์องค์ประกอบ และสังเคราะห์จากรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนพบว่า ครูที่มีจิตวิญญูณความเป็นครูจะต้องเป็นครูที่มีคุณลักษณะที่ดีดังนี้คือ จะต้องเป็นครูที่มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ ดังนั้น ครูจึงไม่ใช่แค่ผู้ที่มีความรู้หรือมีทักษะในการสอนเท่านั้น หากแต่ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีจิตวิญญูณ ความเป็นครูด้วย

แต่เนื่องจากในปัจจุบันที่ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนไปเป็นการเน้นระบบทุนนิยมบริโภคนิยมมากขึ้น จนส่งผลให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครูลดน้อยลง ทั้งที่เป็นเรื่องใกล้ตัวและใช้ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยปัญหานี้ได้ถูกอธิบายไว้โดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ตั้งแต่เมื่อปี พุทธศักราช 2543 แล้วว่า ปัญหาสำคัญทางการศึกษาที่ควรเร่งปฏิรูปคือ ปัญหาขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู กล่าวคือ มีครูที่ทำหน้าที่สอนหนังสือ หรือคนที่ต้องการทำอาชีพครูส่วนใหญ่ มายึดอาชีพครูไว้เพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมาดำรงชีพ โดยครูเหล่านั้นจะปฏิบัติหน้าที่ครูเพียงเพราะเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ ไม่ใช่มีใจรักที่จะทำ หรือเรียกว่าขาดจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง (เปรม ติณสูลานนท์, 2543) และจากผลการติดตามการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 6 ปี หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา จำนวน 7,562 ทั่วประเทศพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูที่มีความสำคัญน้อยลงและถูกดูแคลนจากคนในสังคม ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเข้ามาเป็นครูจริง ๆ มีจำนวนน้อยลง และยังส่งผลกระทบไปถึงการพัฒนาการศึกษาไทยในระดับผู้ปฏิบัติอีกด้วย เช่นเดียวกันกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2550) อ้างถึงใน ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง, 2554) ที่ได้กล่าวว่า ภาวลักษณะของครูในปัจจุบันถูกมองว่าเป็นอาชีพครู ไม่ใช่ครูอาชีพ ซึ่งนั่นกำลังเป็นปัญหาใหญ่ทางการศึกษา และให้ความเห็นว่าจิตวิญญาณความเป็นครูน่าจะมีความสำคัญที่สุดเหนือสิ่งอื่นใด เพราะจะเป็นกรอบเป็นตัวกำหนดให้ครูรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีความทุ่มเทเสียสละเพื่อคุณภาพการศึกษาของศิษย์ ประพฤติตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความรักใคร่ ห่วงใย และมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ ทั้งยังสรุปถึงต้นตอของการได้ครูดิครูที่พึงประสงค์หรือครูอาชีพไว้วางใจว่าจะอยู่ที่จิตวิญญาณความเป็นครูเป็นสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้อธิบายไว้ว่า ครูรุ่นใหม่กำลังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การไม่สามารถปฏิบัติการสอนได้จริงในห้องเรียน การขาดทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน การมีปัญหาในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และการขาดจิตวิญญาณในความเป็นครู เช่นเดียวกันกับ กัตติกา ภูพานาม (2559) ที่กล่าวว่า ปัญหาสำคัญที่กลายเป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครูคือ ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณ ในขณะที่ครู รุ่นเก่าก็ไม่ยอมปรับตัว และถึงแม้เวลาจะผ่านไปหลายปี แต่ปัญหาเรื่องขาดจิตวิญญาณ กลายเป็นครูที่มีอาชีพครูมากกว่าการเป็นครูอาชีพนี้ ก็ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่จะส่งผลไปยังผู้เรียนถ้าไม่ได้รับการแก้ไข แล้วก็จะกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำลายความหวังของการปฏิรูปการศึกษา เนื่องด้วยว่าครูคือความหวังที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรหันมาสนใจเรื่องการพัฒนาครูให้มีทั้งความรู้ในวิชาชีพครู และมีจิตวิญญาณความเป็นครูไปพร้อม ๆ กัน (จรรยาตรี มาติกลโกวิท, ดวงกมล บางขวด และปัญญา อัครพุทธพงษ์, 2561) โดยการเริ่มพัฒนาจากคนเรียนครู หรือผู้ที่กำลังศึกษาใน

สาขาวิชาชีพครู หรือผู้ที่กำลังเรียนเพื่อที่จะได้กลายเป็นครูในอนาคต เช่น นิสิตนักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ทั้งนี้ผู้ที่จะเป็นครูได้ก็ต้องผ่านกระบวนการเตรียมครูในสถาบันผลิตครูก่อนจะไป ประจําการในโรงเรียน โดยหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันเป็นหลักสูตร 5 ปี ได้มีการ เตรียมครูให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมจริง โดยได้จัดสรรกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นครูให้แก่ ผู้เรียนในขณะที่เรียนปริญญาตรีใน 4 ปีแรก และได้กำหนดให้นิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาชีพครูได้ไป ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นเวลา 1 ปีการศึกษาในปีสุดท้ายของหลักสูตร ซึ่งเป็นการบ่มเพาะให้ ผู้ที่จะกลายเป็นบุคลากรในวิชาชีพครูในอนาคตได้มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ทักษะการสอน มีคุณธรรมจริยธรรม เข้าใจภาระงานของครู และมีจิตวิญญาณความเป็นครู (จรรยา สิริ มาตลิก โกวิท และคณะ, 2561)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่เป็นสถาบันผลิตครู ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2534 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533 โดยยกฐานะมาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน มีพันธกิจที่สำคัญคือ ผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทางด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสาขาวิชาอื่นที่ เกี่ยวข้อง วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ทางด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่น ที่เกี่ยวข้อง และให้บริการวิชาการแก่สังคมทางด้านศึกษาศาสตร์และด้านอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่ สังคมอุดมปัญญา และมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การยกระดับคุณภาพบัณฑิต โดยผลิต บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคมไทยและ สังคมโลก จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถาบันที่ได้มี การผลิตบุคลากรวิชาชีพครูมาแล้วอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน จนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีการผลิต บุคลากรหรือว่าที่ครูต่อไป (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562)

ด้วยพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยบูรพาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาและ วิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้เกิดสารสนเทศเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ หรือการปลูกฝังและปลูกการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของว่าที่ครูในอนาคต รวมทั้งให้นิสิตได้ตระหนักถึงการมีจิตวิญญาณความเป็นครูมากขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. เพื่อประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. เพื่อเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

### คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่อะไรบ้าง
2. แบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร
3. จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร อยู่ในระดับใด
4. จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีผลแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. จิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

### สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ คือ

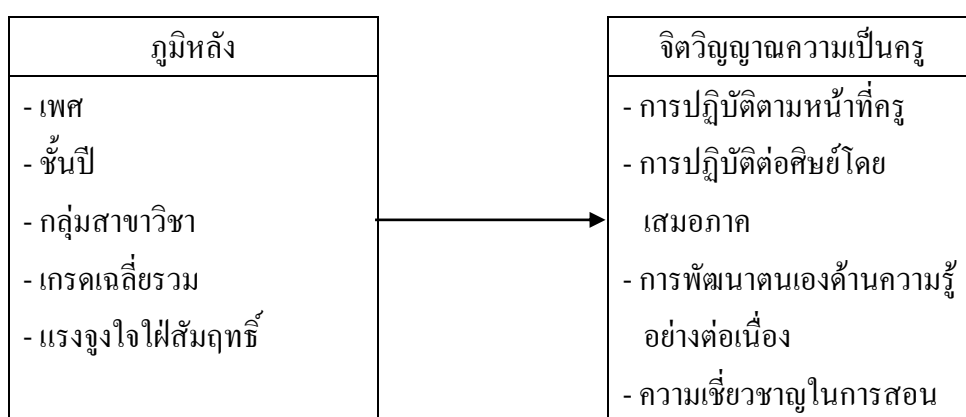
1. องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง และความเชี่ยวชาญในการสอน

2. จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีผลแตกต่างกัน

3. จิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนมีความสัมพันธ์กัน

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ทำให้ได้แบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ทำให้ทราบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. ทำให้ทราบความเหมือนหรือความแตกต่างของจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน
5. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน



6. ใช้เป็นข้อมูลให้กับบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในสาขาวิชาชีพครู

## ขอบเขตของการวิจัย

### ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,098 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562)

### ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ ภูมิหลัง ประกอบด้วยเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน
2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย
  - 2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ครู
  - 2.2 การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค
  - 2.3 การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง
  - 2.4 ความเชี่ยวชาญในการสอน

## นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกตามกรอบ คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจ อันนำไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดเป็นความภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น
  - 1.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ครู หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม ความสามารถ ทั้งการอบรมสั่งสอน มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู คำนึงถึงความเจริญงอกงาม ของศิษย์ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ โดยสังเกตได้จาก การมีความภาคภูมิใจ ในการเรียนและประกอบอาชีพในสาขาวิชาชีพครู มีความมุ่งมั่น อดทน และพยายามในการเรียน และปฏิบัติหน้าที่ในสาขาวิชาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติดีที่สามารถ นำไปเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตน และเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงาน การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตัว ทัศนคติ บุคลิกภาพ และการวางตัวให้แก่ศิษย์ได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

1.2 การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างเที่ยงธรรม ชอบด้วยเหตุผล ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยสังเกตได้จาก การให้ความเสมอภาคต่อบุคคลโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน อามิสสินจ้าง หรือความชอบส่วนตัว ให้ความรัก ความเมตตา มีความห่วงใย เอื้ออาทร มีความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้โอกาส และให้การช่วยเหลือต่อศิษย์ทุกคน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

1.3 การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง การมีความรู้แจ้ง รู้จริง รู้ลึก ในรายวิชาวิชาเอกและวิชาชีพครู เป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสม่ำเสมอ โดยสังเกตได้จากการเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในรายวิชาวิชาเอกและวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียรในการใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา ศิษย์ มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ มีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

1.4 ความเชี่ยวชาญในการสอน หมายถึง การมีความรักการสอน มีความสุขในการสอน มีความรอบรู้ในสาขาวิชาเอกและวิชาชีพครู มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ โดยสังเกตได้จากการมีความรู้สึกรู้ว่ามีความสุข มีความภาคภูมิใจที่ได้สอนหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรอบรู้ในวิชาชีพครูและรายวิชาเอก มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและดูแลรักษาอุปกรณ์หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

2. ภูมิหลัง หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานเดิมอันประกอบไปด้วย เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบให้เติมคำตอบ

3. เพศ หมายถึง สถานภาพทางร่างกายของบุคคล ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

4. ชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นในการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

5. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มแผนการเรียนที่แบ่งตามแกนวิชาหลักในหลักสูตร ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มสาขาวิชาใหญ่ ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และ

กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

6. เกรดเฉลี่ยรวม หมายถึง ผลการเรียนสะสมของผู้เรียนในทุกรายวิชาที่ได้เรียนมาตลอดหลักสูตรของแต่ละช่วงชั้นการเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามให้เติมคำตอบ

7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึง แรงขับภายในตัวบุคคลของผู้เรียนที่มีความต้องการจากกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ โดยแต่ละบุคคลจะมีระดับแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จิตวิญญาณความเป็นครู

1.1 นิยามจิตวิญญาณ

1.2 จิตวิญญาณความเป็นครู

1.3 องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

ตอนที่ 3 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตอนที่ 4 หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### ตอนที่ 1 จิตวิญญาณความเป็นครู

##### นิยามจิตวิญญาณ

“จิตวิญญาณ” เป็นคำที่มาจากคำว่า “จิต” และ “วิญญาณ” โดยเมื่อนำสองคำนี้มารวมกัน จะมีความหมายโดยสรุปว่า สิ่งที่อยู่ในตัวตน สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิดและนึก มีความรับรู้ และการที่บุคคลมีความรู้แจ้ง รู้สีกตัว รู้จิต รู้ใจ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ส่วน โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2545) อธิบายว่า จิตวิญญาณ (Spirit/ spirituality) มีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า Spiritus หมายถึงลมหายใจ ผสมกับคำว่า Enthousiasmos หมายถึงพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ดังนั้น จิตวิญญาณจึงหมายถึงการมีจิตใจที่สูงส่ง การมีแก่นสารของชีวิต โดยจิตวิญญาณมีลักษณะเฉพาะ คือเป็นเรื่องภายในและเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล ที่บุคคลจะต้องปฏิบัติเองถึงจะรู้และเข้าใจ โดยจิตวิญญาณจะมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง หรือสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมในระดับที่สูงขึ้น จิตวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของโลกและจักรวาล โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ จิตวิญญาณเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และทุกสิ่งทุกอย่างที่มีพลังอย่างใดอย่างหนึ่งเชื่อมโยงกันอยู่ในระบบคุณค่า (Value) ที่สัมผัสได้ สิ่งนั้นก็จะถูกเรียกว่าจิตวิญญาณ (Spirituality) เช่นเดียวกับ Gardner (n.d. อ้างถึงใน จรรยาศรี มาคิลกโกวิท และคณะ, 2561) ที่ได้หยิบยกเรื่อง ความฉลาดทางจิตวิญญาณ

SQ (Spiritual quotient) มาเป็นส่วนหนึ่งในทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligence) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณนับเป็นเรื่องของความฉลาดทางเชาว์ปัญญาอย่างหนึ่ง

ด้านนักวิชาการและนักการศึกษาไทยก็ได้จำแนกความหมายของจิตวิญญาณออกเป็น

3 ความหมาย ประกอบด้วย

1. ความเป็นเอกัตตาหรือปัจเจกบุคคล หมายถึง ความเป็นตัวตนที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากการหยั่งรู้ นำไปสู่การปฏิบัติ และเกิดเป็นความศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ศุภลักษณ์ ทัดศรี และอารยา พรายแยม, 2554)

2. ความมีคุณค่าสูงส่ง หมายถึง การมีปัญญามีหลักการของชีวิต เช่น ความดี บุญกุศล คุณธรรม จริยธรรม การรู้ผิดชอบชั่วดี มีจิตใจที่สูงขึ้น (ประเวศ ะสี, 2553; ประสิทธิ์ อุ่นหนองกุง, 2555)

3. ความเป็นนามธรรม หมายถึง โครงสร้างหนึ่งของมนุษย์ที่นอกเหนือจากร่างกายและจิตใจ ไม่สามารถจับต้องได้ เป็นสิ่งที่พัฒนามาจากความผูกพันด้านจิตใจของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งของความหวังและพลังใจที่เข้มแข็ง และเป็นขุมพลังของชีวิตที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และมีความสุข (พัชนี สมกำลัง, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า จิตวิญญาณ หมายถึง โครงสร้างหนึ่งของมนุษย์ที่ผสมผสานกันระหว่างร่างกายและจิตใจ เป็นพลังขับเคลื่อนในชีวิต ซึ่งช่วยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ส่งผลต่อความสุขและความสำเร็จในชีวิตหรือวิชาชีพของบุคคลนั้น ๆ

#### จิตวิญญาณความเป็นครู

“จิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher spirituality) เป็นคำที่ใช้ในวงการการศึกษาไทยอย่างแพร่หลาย หากแต่ยังไม่ได้มีการให้คำจำกัดความทางวิชาการที่ชัดเจนนัก แต่ในด้านทางจิตวิทยา Snyder and Lopez (2007) ได้ให้ความหมายของคำว่า “Spirituality” ไว้ว่าเป็นการหาทางที่นำไปสู่การเป็นที่ยอมรับและภาคภูมิใจในตนเอง (ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2553)

ส่วนด้านการศึกษาก็ได้มีนักวิชาการด้านการศึกษามากท่านที่ได้ให้ความหมายของจิตวิญญาณความเป็นครูไว้ ดังนี้

Ontario Minister of Education (1915 cited in Campbell, 2000) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณทางวิชาชีพ (Codes of professional ethics) กับจิตวิญญาณทางวิชาชีพ (Professional spirit) ของครูไว้ในคู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนขั้นพื้นฐานว่า ไม่มีวิชาชีพใดที่เกิดขึ้นได้โดยปราศจากจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับสมาชิกในวิชาชีพนั้น ๆ โดยเฉพาะอาชีพครูที่ถ้าหากต้องการยกระดับขึ้นเป็นวิชาชีพให้ได้

สมาชิกในอาชีพก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างจิตวิญญาณทางวิชาชีพให้เกิดขึ้น ซึ่งจิตวิญญาณทางวิชาชีพก็มาจากความเชื่อศรัทธาที่มีต่อมาตรฐานทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในอาชีพนั้นนั่นเอง

Nash (2001, pp. 6-7) ได้ให้ความหมายของ จิตวิญญาณของครู ว่าหมายถึงการรับรู้ถึงความสมบูรณ์ภายใน การตระหนักถึงธรรมชาติของชุมชน การสร้างความศรัทธาและความรัก ความเชื่อ ความไม่มีอคติในการสอน และการก้าวผ่านความกลัว

Jackson and Jackson (2007) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับจิตวิญญาณของครูกับการสอนไว้ว่า การสอนเป็นอาชีพที่ต้องมีการฟื้นฟูความรู้สึกรักใคร่ ห่วงใย และจิตวิญญาณอย่างสม่ำเสมอ การที่บุคคลจะเข้ามาเป็นบุคลากรทางการศึกษาหรือบุคลากรในอาชีพครูได้ บุคคลเหล่านั้น ต้องได้รับแรงบันดาลใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้เกิดการเรียนรู้ ด้วยจรรยาบรรณแห่งการบริการ และภารกิจในการสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นบนโลก โดยครูที่ดีจะมีความห่วงใยต่อผู้เรียน และพยายามหาวิธีเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้เรียนอยู่เสมอ ไม่ทอดทิ้งผู้เรียนไว้นอกชั้นเรียน การมีทักษะเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรักษาความปรารถนาในการสอนและการชี้นำด้วยชีวิตและจิตใจได้ แต่ครูจะต้องอาศัยความเข้มแข็งภายในจิตใจและมีจิตวิญญาณด้วย

Wang (2009) กล่าวว่า จิตวิญญาณทางวิชาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยกล่าวถึงจิตวิญญาณทางวิชาชีพของครูไว้ว่า ครูควรได้รับการประเมินโดยการพิจารณาจาก การพัฒนาทางศีลธรรม การเข้าใจและเคารพในตัวผู้เรียน การออกแบบและนำเสนอการสอนไป ปฏิบัติ รวมทั้งความสามารถในการสื่อสารและการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับตนเอง นอกจากนี้ครู ควรพัฒนาทางศีลธรรมของครูด้วยการเป็นแบบอย่างทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณธรรมให้แก่ ผู้เรียน รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งจิตวิญญาณทางวิชาชีพและบุคลิกภาพทางบวกและการเอาใจใส่ดูแล ผู้เรียนทุกคน

Jiang (2016) ได้อธิบายถึงจิตวิญญาณทางวิชาชีพของครู (Teachers' professional spirit) ไว้ว่า จิตวิญญาณทางวิชาชีพของครู หมายถึง ความขำเกรงและความภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความรับผิดชอบต่อผู้เรียนและสังคม มีทัศนคติในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของตน อยู่ตลอดเวลา มีวินัยทางวิชาชีพและเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยตนเอง

ด้านนักวิชาการการศึกษาของไทยก็ได้ให้ความหมายจิตวิญญาณความเป็นครูเอาไว้หลาย ท่านเช่นกัน ดังต่อไปนี้

รัชชชัย เฟื่องพินิจ (2550) ให้ความหมายของคำว่า จิตวิญญาณความเป็นครู ว่าหมายถึง จิตสำนึก ความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมการแสดงออกที่ดีที่สุขสงบและเป็นประโยชน์ตามกรอบ

ของคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จารีตประเพณี วัฒนธรรม และความคาดหวังของสังคมองค์รวม และการเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้มีแค่ในเฉพาะผู้ประกอบอาชีพครูเท่านั้น

ชูชาติ เทศสีแดง (2550) ให้ความหมายว่า จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง ครูที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ทั้งยังปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรักเมตตาและเป็นกัลยาณมิตรกับศิษย์ สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

พะยอม แก้วกำเนิด (2550) ให้ความหมายว่า จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง ความรู้สึกรู้สีกของบุคคลที่เกิดจากความตระหนักรู้ในการเห็นคุณค่าของตนเอง มีความศรัทธา นับถือ และเชื่อมั่นในความเป็นตนเอง ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเยาวชนของชาติ และมีความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

ศุภฎี โยเหลา, ปกรณ์ สิงห์สุริยา, นิยะดา จิตต์จรัส และธรรมนันท์กา แจ่มสว่าง (2553) ให้ความหมาย จิตวิญญาณความเป็นครู ว่าหมายถึง การที่บุคคลมีคุณลักษณะและสภาวะทางจิตใจที่เข้าใจถึงการทำงานอย่างมีอุดมการณ์ของครู มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความจริงที่เหนือธรรมชาติ และรับรู้ถึงคุณค่าทางจิตใจมากกว่าคุณค่าทางวัตถุ

ฉวีวรรณกรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553) ให้ความหมายของคำว่า จิตวิญญาณความเป็นครู ไว้ว่าหมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคลที่แสดงออกถึงการมีความคิดและปฏิบัติตนที่นำไปสู่การเป็นที่ยอมรับและมีความภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น

ยนต์ ชุ่มจิต (2558) ให้ความหมายของ จิตวิญญาณความเป็นครู ว่าหมายถึง การรับรู้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูอยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยยึดถืออุดมการณ์ของครูเป็นแนวทาง

ทั้งนี้ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554) ยังได้อธิบายไว้ว่า คุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู คือคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ เพราะเป็นเครื่องทรงคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตใจสูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย โดยเฉพาะกับอาชีพครูที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป คำว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ และจรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติของผู้ประกอบอาชีพที่ทำงานแต่ละประเภทได้กำหนดขึ้น เพื่อรักษา ส่งเสริม และดำรงเกียรติคุณชื่อเสียงไว้ในฐานะของสมาชิก

จากข้างต้นที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกตามกรอบคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจ อันนำไปสู่การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดเป็นความภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น

### องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู

“ครูมีหน้าที่พัฒนามนุษย์และเป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณหรือความรู้ให้แก่ศิษย์”

(พุทธทาสภิกขุ, 2547) จากคำสอนที่ยกมาอาจทำให้กล่าวได้ว่า คนเป็นครูต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในตัว ครูต้องมีศาสตร์ หมายถึง ครูต้องเป็นผู้ที่ศึกษาจนเชี่ยวชาญในหลักการเนื้อหาความรู้ในวิชาที่ตนเองต้องสอน โดยสามารถวิจัยและพัฒนาความรู้ใหม่ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ครูต้องมีศิลป์ หมายถึง ครูต้องมีความสามารถมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ กล่อมเกล่าจิตใจ มีความประพฤติคุณลักษณะ บุคลิกภาพ คุณธรรมที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนได้ (พระภิกษุวิริยคุณ, 2553) สอดคล้องกับทัศนะของ พระมหาวิเชียร (ว. วชิรเมธี) (2558) ที่ว่า ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู จะต้องเป็นครูที่มีลักษณะเด่นในเรื่องวิชาการ มีความรู้ลึก รู้จริง รู้กว้าง มีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ และมีใจเมตตาต่อศิษย์

ซึ่งสอดคล้องกับ Dewey (1913 cited in Simpson & Stack, 2010) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิญญาณทางวิชาชีพครูโดยสรุปได้ว่า ครูที่มีจิตวิญญาณทางวิชาชีพสูง ได้แก่ 1) ครูที่มีความเจริญงอกงามทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ครูที่ไม่เห็นว่างานของตนเองสิ้นสุดลงเมื่อมีการเตรียมเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนในปริมาณหนึ่งแล้ว แต่เป็นครูที่ตระหนักอยู่เสมอว่ายังคงมีปัญหาอื่นที่รอให้แก้ไขและจัดการต่อไปอีก และ 2) ครูที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองต่อสาธารณชน หมายถึง ครูที่มีจิตวิญญาณทางวิชาชีพไม่ใช่เป็นแค่ครูที่ทุ่มเทให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นฝากการเรียนการสอนในชั้นเรียนเท่านั้น แต่เป็นครูที่มีความรับผิดชอบในบทบาทของผู้นำหรือผู้อำนวยการในด้านต่าง ๆ ตามความเห็นส่วนใหญ่ของสาธารณชนด้วย ในขณะที่ Jiang (2016) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของจิตวิญญาณทางวิชาชีพ ประกอบด้วย อัตลักษณ์ทางวิชาชีพ (Professional self) อุดมการณ์ทางวิชาชีพ (Professional ideal) และความรู้สึกทางวิชาชีพ (Professional sentiment)

ด้านนักการศึกษาไทยหลายท่านอย่าง ฌัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553) ก็ได้กำหนดนิยามศัพท์จิตวิญญาณความเป็นครูและองค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูจากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู ไว้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตใจและการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับและมีความภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลอื่น อันประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบย่อย คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักในอาชีพ ความรักและเมตตาเพื่อนมนุษย์ ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม และการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยสังเกตได้จากการทำแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และกำหนดความหมายของจิตวิญญาณความเป็นครูและองค์ประกอบย่อยจิตวิญญาณความเป็นครูจากการ



วิเคราะห์องค์ประกอบจากงานวิจัยไว้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่มีจิตใจและการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับและมีความภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การปฏิบัติตนตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ความเชื่อในศักยภาพมนุษย์ และการเสียสละในงานครู ซึ่งสังเกตได้จากการทำแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และยังได้นิยามความหมายขององค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูทั้ง 4 องค์ประกอบ ไว้ดังนี้

การปฏิบัติตนตามหน้าที่ครู หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ทั้งการอบรมสั่งสอน มีความรักในวิชาชีพ คำนึงถึงความเจริญงอกงามของศิษย์ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างเที่ยงธรรม ชอบด้วยเหตุผล ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู สังเกตได้จาก การให้ความเสมอภาคต่อบุคคลโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน อามิสสินจ้าง หรือความชอบส่วนตัว

ความเชื่อในศักยภาพมนุษย์ หมายถึง ความเชื่อมั่น ความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ การเห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานการเป็นคนดี มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้

การเสียสละในงานครู หมายถึง การให้ความรู้และเวลาด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือคำนึงถึงความสะดวกสบายของตนเองเป็นหลัก โดยความเสียสละที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูสังเกตได้จาก การอุทิศเวลา หรือการทุ่มเททำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน

เช่นเดียวกันกับ ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2553) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา แล้วพบว่า ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูแบ่งได้ 3 ช่วง คือ ช่วงพัฒนาสู่การเป็นครู ช่วงการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู และช่วงการคงอยู่ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยในช่วงที่ 2 การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูประกอบด้วย การตระหนักรู้ในความเป็นครู การปฏิบัติตนบนวิถีความเป็นครู การมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อเด็ก และการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักและเมตตา ส่วนในช่วงที่ 3 การคงอยู่ของการเป็นครู สรุปได้ว่า ผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย ความสุข ความภาคภูมิใจ ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ และความศรัทธาต่อบุคคลผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน

ด้าน กิตินันท์ โนสุ (2557) ก็ได้ทำการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบและตัวบ่งชี้จิตวิญญาณ  
ความเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนบน  
แล้วพบว่า องค์ประกอบและจิตวิญญาณความเป็นครูมีทั้งหมด 10 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง โดยสังเกตได้จาก
  - 1.1 การใฝ่หาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
  - 1.2 มีความขยันหมั่นเพียรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ
  - 1.3 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเองทุกครั้งที่มีโอกาส
  - 1.4 มีการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพ จนได้รับอนุมัติให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ
  - 1.5 มีความพยายามแสวงหาโอกาสเข้ารับการอบรม เพื่อนำความรู้มาพัฒนางาน  
ในหน้าที่ให้เจริญก้าวหน้า
  - 1.6 มีการพัฒนางานในวิชาชีพหรือได้รับการยกย่องชมเชย หรือรางวัลที่เกี่ยวข้อง  
วิชาชีพครู
  - 1.7 มีการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม
  - 1.8 มีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์
  - 1.9 มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและ  
การเมืองอยู่เสมอ
  - 1.10 มีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
2. องค์ประกอบด้านความมีเมตตาในการปฏิบัติงาน โดยสังเกตได้จาก
  - 2.1 การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความคิด และความเชื่อ
  - 2.2 การสนับสนุนความคิดริเริ่มในทางที่ถูกต้องของเพื่อนร่วมงาน
  - 2.3 การใช้แนวทางในการแก้ปัญหา โดยวิธีการทางปัญญาและสันติวิธี
  - 2.4 ปฏิบัติงานโดยอาศัยหลักแห่งเหตุผล ปราศจากอคติ
  - 2.5 การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน ด้วยความเต็มใจ
  - 2.6 มีความเป็นประชาธิปไตย
  - 2.7 การใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหา
  - 2.8 การยอมรับความคิดที่มีเหตุผลโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
  - 2.9 ปฏิบัติงานโดยไม่เพิกเฉยในเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดผลเสียต่องานในหน้าที่
3. องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ โดยสังเกตได้จาก
  - 3.1 มีการติดตามและประเมินผลผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย

3.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียน

การสอน

3.3 การแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

3.4 การใช้ผลการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนางาน ในหน้าที่อยู่เสมอ

3.5 การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับ จากการเรียนรู้กับ

ประสบการณ์ชีวิตจริง

3.6 การคิดค้นการสร้างสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ

3.7 การแสวงหาแนวทาง วิธีการปรับปรุงงาน ที่รับผิดชอบอยู่เสมอ

3.8 มีความกล้า มุ่งมั่นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม

4. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยสังเกตได้จาก

4.1 การให้ความร่วมมือในกิจการของสถาบันเป็นอย่างดี

4.2 การอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพครู

4.3 มีความตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อให้วิชาชีพครูเป็นที่ยกย่อง

4.4 มีความจริงใจในความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู

4.5 การให้เกียรติแก่ผู้ร่วมวิชาชีพครู

4.6 การชำระเกียรติแก่ผู้ร่วมวิชาชีพครู

5. องค์ประกอบด้านวิริยะ อุตสาหะ โดยสังเกตได้จาก

5.1 มีความขยันตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

5.2 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

5.3 มีความเต็มใจอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

5.4 การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

5.5 ปฏิบัติงานการสอนตรงเวลาเสมอ ๆ

6. องค์ประกอบด้านความเมตตา กรุณา โดยสังเกตได้จาก

6.1 มีความปรารถนาดีต่อศิษย์

6.2 มีความเอื้อเฟื้ออาทรต่อศิษย์

6.3 มีความเมตตาต่อศิษย์

6.4 การยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนา

7. องค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ โดยสังเกตได้จาก

7.1 การให้เกียรติผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นของตน

7.2 มีความตระหนักในคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และสถานภาพของบุคคล

7.3 ไม่ยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต

7.4 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่

7.5 ต้องปฏิบัติต่อศิษย์ทุกคนด้วยความเสมอภาค

8. องค์กรประกอบด้านความดี โดยสังเกตได้จาก

8.1 มีความสุภาพอ่อนโยน

8.2 มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่น

8.3 มีความเสียสละ

8.4 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

9. องค์กรประกอบด้านความรัก ศรัทธาในวิชาชีพ โดยสังเกตได้จาก

9.1 มีความรักในวิชาชีพครูยิ่งกว่าวิชาชีพใด

9.2 มีความศรัทธาในวิชาชีพครูมากกว่าวิชาชีพอื่น

9.3 มีความมุ่งมั่นตั้งใจมาเป็นครูเป็นอันดับแรก

10. องค์กรประกอบด้านการปฏิบัติการสอน โดยสังเกตได้จาก

10.1 การได้รับการยกย่องนับถือในเชิงภูมิปัญญา และเชาวน์ไหวพริบในด้านการอบรมสั่งสอน

10.2 การคิดค้น วิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

10.3 สามารถประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่ จัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสมกับ

ศักยภาพของผู้เรียน

ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรัตน์ แก่นสาร (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักคือ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็น กัลยาณมิตร การเป็นแบบอย่างที่ดี การมีจิตวิญญาณในการสอน ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม และความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ สอดคล้องกับ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) ทำการวิจัยเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยศึกษาตัวแปร จิตวิญญาณความเป็นครูอันประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ มีเมตตาต่อศิษย์ บุคลิกภาพดี มีความรู้ในสาขาวิชาชีพของตน ถ่ายทอดเป็น มีเทคนิคการสอนหลากหลาย และจิตอาสาสาธารณะ โดยผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไป

หาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพดี ด้านเทคนิคการสอน ด้านความรอบรู้ และลำดับสุดท้ายที่มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูน้อยที่สุด คือ ด้านจิตอาสาสาธารณะ และกตติกา ภูพานาม (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยกำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความรักในวิชาชีพ โดยสังเกตได้จากการมีความรัก ชื่นชม และเชื่อมั่นในอาชีพครู การปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจ มุ่งมั่น และเต็มใจ และการปกป้องเกียรติของอาชีพครู 2) ความรักและเมตตาต่อศิษย์ โดยสังเกตได้จากการมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ด้วยความจริงใจ การมีความสุภาพและเอื้ออาทรต่อศิษย์ และการมีความเสียสละโดยส่งผลดีต่อศิษย์ในทุก ๆ ด้าน 3) ความประพฤตินดี โดยสังเกตได้จากการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ การรู้จักกาลเทศะและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเดินทางไปปฏิบัติตาม และ 4) ความรู้ดี โดยสังเกตได้จากการมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ รู้ลึก รู้จริง การเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้สม่ำเสมอ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม และการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ลูกศิษย์ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

ส่วน วัลนิกา ฉลากบาง (2559) ก็ได้สรุปผลจากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครูไว้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครูประกอบด้วย 1) คุณลักษณะส่วนตัวและการมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น การมีวิริยะอุตสาหะ มีความเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ และมีเหตุผล 2) การตระหนักรู้และปฏิบัติตนบนวิถีความเป็นครู เช่น การทำงานเพื่อเด็ก ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู และการเป็นแบบอย่างที่ดี 3) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 4) ความเชี่ยวชาญในการสอน และ 5) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

รวมทั้ง รุ่งทิวา มูลสถาน (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21: กรณีนักศึกษาสายครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาสภาพปัจจุบันด้านคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ศึกษาปัจจัยที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และศึกษากลยุทธ์ในการปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาสายครุมีสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูตามองค์ประกอบที่กำหนด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรักความเมตตาต่อศิษย์ โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในด้านการรับฟังปัญหาของศิษย์ ให้ความช่วยเหลือศิษย์ ให้ความเป็นกันเองกับศิษย์ และสนทนาได้ถามทุกข์สุขของศิษย์ 2) ด้านการอบรมสั่งสอนศิษย์ โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในการอุทิศเวลา

เพื่อพัฒนาติดตามตามความจำเป็นและเหมาะสม ให้ความรู้โดยไม่ปิดบัง และไม่ละทิ้งห้องเรียน หรือขาดการสอน 3) ด้านการประพฤติตน โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมไม่โกรธง่าย หรือแสดง อารมณ์ฉุนเฉียวต่อหน้าศิษย์ ระมัดระวังในการกระทำของตนเองอยู่เสมอ และพูดชมเชยให้กำลังใจ ศิษย์ด้วยความจริงใจ 4) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรม ในการแสดงตนว่าเป็นครูอย่างภาคภูมิใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น และ 5) ด้านการปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในการ รับผิดชอบการใช้สินค้าพื้นเมือง ร่วมงานประเพณีของท้องถิ่นสม่ำเสมอ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน

## ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

### 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

#### 1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic achievement) เป็นคุณลักษณะและความสามารถ ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการอบรม การสอน หรือจากการฝึกฝน การวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นการตรวจสอบ ระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of accomplishment) ของบุคคลว่าได้เรียนรู้แล้วใน ระดับใด (ไพศาล หวังพานิช, 2526, หน้า 89) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบ ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ว่าหลังจากการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนมากน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชานั้นเพียงใด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530) สอดคล้องกับ สุรชัย ขวัญเมือง (2532, หน้า 232) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้ที่ได้รับจากการสอน หรือทักษะที่ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว โดยอาศัยเครื่องมือในการ วัดผลการศึกษามาช่วยชี้วัด เช่น การทดสอบ ซึ่งอาจเป็นการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ หรือ ทดสอบโดยการปฏิบัติ สอดคล้องกับ จินตนา วงศ์อำไพ (2551, หน้า 51) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน หมายถึง ผลของการจัดการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะ สมรรถภาพของสมอง ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ที่เกิดจากผลของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึง Good (1973) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ หรือจากคะแนนที่ได้ จากงานที่ครูมอบหมายให้ หรือทั้งสองอย่าง

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะของผู้เรียน ที่ได้รับหลังจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ โดยวัดและประเมินผลได้จากคะแนนสอบ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และความชำนาญเชิงทักษะ

## 1.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Kerlinger (1986, p. 107) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ คือการกำหนดวัดตัวเลขแทนสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีควรมีขอบเขตกว้างขวางและใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ครูได้วัดผลอย่างถูกต้อง วิธีการวัดผล การเรียนมีหลายอย่างเริ่มตั้งแต่การสังเกตไปจนถึงการทดสอบ

ไพศาล หวังพานิช (2523 อ้างถึงใน จันทิมา เมฆประโคน, 2555, หน้า 29) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน การวัดด้านนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ การวัดด้านนี้สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement test)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดผลการเรียนของผู้เรียนที่ได้หลังจากการเรียนรู้ในวิชานั้น ๆ โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การวัดด้านการปฏิบัติโดยใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ หรือการวัดด้านเนื้อหาโดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

## 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

### 2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Atkinson (1964, pp. 240-241) ให้ความหมายของคำว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเองในตัวบุคคล บุคคลจะรู้ว่าการกระทำของตนเองจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานจากผลการประเมิน อาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จหรือเป็นสิ่งที่ไม่น่าพอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

Herman (1970, p. 353) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าเป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถ และเอาชนะผู้อื่นในการแข่งขัน และต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการเป็นอัจฉริยะในกิจกรรมที่ต้องการ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551, หน้า 224-225) สรุปไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงขับของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้รับความสำเร็จ ซึ่งบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความเพียรพยายาม อดทนทำงาน มีเป้าหมายความคาดหวังไว้สูง และพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะมีลักษณะการทำงานที่ไม่มีเป้าหมายหรือตั้งเป้าหมายไว้ในลักษณะง่าย ๆ เพราะกลัวความล้มเหลว

กรรณา ศรีรุณ (2552, หน้า 23) สรุปไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่เป็นแรงขับของบุคคลให้ประกอบพฤติกรรมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ปราณี หล้าเบญจ (2553, หน้า 13) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยแต่ละคนจะมีระดับแรงจูงใจที่ต่างกันออกไป

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงขับภายในตัวบุคคลที่มีความต้องการจะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ โดยแต่ละบุคคลจะมีระดับแรงจูงใจที่แตกต่างกัน และทำให้สรุปความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ได้ว่า หมายถึง แรงขับภายในตัวบุคคลของผู้เรียนที่มีความต้องการจากกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ โดยแต่ละบุคคลจะมีระดับแรงจูงใจที่แตกต่างกัน

## 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และได้อธิบายไว้ ดังนี้ Maslow (1954, p. 35) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ โดยมองว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเอง โดยนำความต้องการมาจัดเป็นลำดับขั้น 5 ลำดับ จากขั้นต่ำสุดไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นของมนุษย์เพื่อการอยู่รอด และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตที่ร่างกายจะต้องได้รับการตอบสนอง เพราะหากไม่ได้รับการตอบสนองอาจทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ในโอกาสต่อมา เช่น ความต้องการในอาหารและน้ำ

2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) ความต้องการประเภทนี้เกิดขึ้นในตัวมนุษย์มาตั้งแต่ตอนเป็นทารก เช่น เด็กจะพยายามหลบหลีกจากสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเป็นอันตรายต่อตนเอง และโดยทั่วไปไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างก็จะมีพฤติกรรมที่หนีห่างจากอันตรายด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการ



ป้องกันตนเองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย เช่น ความต้องการความอบอุ่นมั่นคง

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social or belonging needs) สืบเนื่องมาจากเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายและความมั่นคงปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในลำดับต่อไป ซึ่งความต้องการในขั้นนี้เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคล เช่น การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นหรือสังคม และการมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการมีชื่อเสียงเกียรติยศได้รับการยกย่องทางสังคม (Esteem needs) เป็นความต้องการในระดับสูงที่บุคคลรู้สึกอยากกลายเป็นจุดเด่นในสังคม และเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม เช่น การถูกยกยอมรับในเรื่องความรู้ความสามารถ

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูงที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จจากแนวคิดของตน แต่การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะบรรลุถึงแนวทางที่ดีที่สุดตามแนวคิดของตนเองนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของบุคคลนั้น ๆ ด้วย

McClelland (1967, pp. 36-61) เสนอว่า ความต้องการของมนุษย์มี 3 เรื่อง คือ ความต้องการประสบความสำเร็จ (Achievement) ความต้องการด้านสัมพันธ์ภาพ (Affiliation) และความต้องการอำนาจ (Power) ซึ่งความต้องการที่แตกต่างกันก็จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่แตกต่างกันออกไปด้วย โดยนักจิตวิทยาเรียกทฤษฎีของ McClelland ว่าเป็นทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motivation theory) ที่เน้นถึงแรงจูงใจพื้นฐานของบุคคล 3 ประการ ได้แก่

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
2. แรงจูงใจใฝ่สมาคม คือ ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ต้องการเป็นที่นิยมของคนอื่น และต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคม
3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ คือ ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลเหนือคนอื่นในสังคม โดยผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงจะเป็นผู้ที่พยายามควบคุมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองมีอิทธิพลเหนือคนอื่นตามความปรารถนาให้ได้

Knowles (1980, pp. 31-51) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physical need) เป็นความต้องการที่สังเกตได้ว่ามนุษย์ส่วนใหญ่มีความต้องการในด้านนี้เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth need) ความต้องการในขั้นนี้ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการซึ่งตรงกันกับขั้นความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) ของ Maslow

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The need for security) เป็นความต้องการที่มีแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับมาช้านานเป็นฐานว่า สัตว์โลกมีสัญชาตญาณในการป้องกันตัวเองให้ได้รับความปลอดภัย ซึ่งถ้าหากความต้องการความมั่นคงปลอดภัยไม่ได้รับการตอบสนอง จะทำให้เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตามมา คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงและถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The need for new experience) เป็นความต้องการในลำดับขั้นที่ต่อมาจากความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เพราะเมื่อมนุษย์มีความมั่นคงปลอดภัยแล้ว มนุษย์อาจจะรู้สึกเบื่อหน่ายต่อสิ่งที่ต้องเจอเป็นประจำซ้ำซาก จนเกิดเป็นความสับสนว้าวุ่นใจในตัวเอง และอาจแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความขัดแย้งอย่างชัดเจนเนื่องจากมีความต้องการได้รับประสบการณ์หรือแนวความคิดใหม่ ๆ

5. ความต้องการทางด้านความรัก (The need for affection) ที่มีแนวคิดว่าคุณทุกคนต้องการได้รับความรักรวมทั้งการได้รับผลสำเร็จในชีวิต ซึ่งบางครั้งความต้องการในด้านนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคมอย่างหนึ่ง คือ การที่บุคคลต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ความร่ำรวยหรือความโศกเศร้าของตนเอง และถ้าหากความต้องการในด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดการแสดงออกทางพฤติกรรม 2 แบบ คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือการก้าวร้าวแสดงความเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The need for recognition) โดยมีแนวคิดว่าคุณส่วนใหญ่ต้องการได้รับความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่าและได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาในข้างต้น อาจสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวบุคคลส่วนหนึ่งมาจากองค์ประกอบของความต้องการในการดำรงชีวิต ที่เริ่มจากความต้องการภายในตัวเอง ไปสู่ความต้องการกับบุคคลอื่น และความต้องการภายในสังคม

### 2.3 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland, Atkinson, Clark and Lowell (1953, pp. 207-250) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้

1. มีความกล้าเสี่ยง (Moderate risk taking) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวในการเลือกงานที่ใช้ความสามารถ มีความพอใจที่จะเลือกงานที่ยาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
2. มีความกระตือรือร้น (Energetic) มีความต้องการที่จะทำสิ่งแปลกใหม่ที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความขยันพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนเอง เพื่อให้รู้สึกว่าคุณเองนั้นได้ทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้
3. มีความรับผิดชอบในตัวเอง (Individual responsibility) เป็นความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง แต่ไม่ได้คาดหวังให้คนอื่นต้องยกย่องตนเอง และเป็นบุคคลที่ชอบกระทำการใด ๆ อย่างมีเสรีภาพไม่ชอบให้ผู้อื่นผู้ใดมาบงการ
4. มีความรู้เกี่ยวกับผลของการตัดสินใจของตนเอง (Knowledge of result of decision) เป็นการตัดสินใจเพื่อคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น และพยายามปรับปรุงและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมเมื่อทราบถึงที่มาของการกระทำของตนเอง
5. มีความสามารถในการคาดผลล่วงหน้า (Anticipation of future possibility) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นบุคคลที่มีการวางแผนระยะยาว ทำให้สามารถมองเห็นผลคาดการณ์ล่วงหน้าได้ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

Atkinson (1964, pp. 240-241) ได้อธิบายว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความพยายามที่จะทำงานในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งให้สำเร็จ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งถ้าผลงานอยู่ในระดับที่สูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์มาตรฐานก็จะถือว่าประสบความสำเร็จตามความคิดของบุคคลนั้น โดยแรงจูงใจจะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความคาดหวัง (Expectation) เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับผลการกระทำของตนเอง โดยบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงานที่ตนเองได้กระทำไป
2. สิ่งล่อใจ (Incentive) เป็นความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน เช่น งานที่ตนเองสนใจมีสิ่งล่อใจเป็นค่าตอบแทนสูง และเมื่อบุคคลได้รับสิ่งล่อใจที่เป็นที่พึงพอใจ บุคคลก็จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตามไปด้วย
3. แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความผิดหวัง หมายถึง การที่มนุษย์กระทำการสิ่งใดก็ตามมนุษย์ย่อมหวังที่จะได้รับความสุข ความพึงพอใจ ความสำเร็จจากการกระทำ และกลัวความล้มเหลว

Herman (1970, p. 354) ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล และสรุปรวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นหรือความทะเยอทะยาน (Aspiration level) ที่จะประสบความสำเร็จ
  2. มีพฤติกรรมความเสี่ยง (Risk-taking behavior) ในระดับปานกลาง โดยจะเสี่ยงในระดับที่คิดว่าประสบความสำเร็จได้
  3. มีแรงผลักดันให้ก้าวไปข้างหน้า (Upward mobility) สู่อันดับที่สูงขึ้น
  4. มีความทนทาน ยืนหยัด (Persistence) ในการทำงานที่ยากได้
  5. มีการยึดเหนี่ยวอยู่กับงาน (Task tension) แม้จะถูกรบกวนหรือขัดจังหวะก็จะพยายามทำให้สำเร็จ
  6. มีความรู้สึกต่อเวลา (Time perception) ว่าเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง สิ่งต่าง ๆ จะเกิดอย่างรวดเร็ว
  7. มีทัศนคติต่อเวลา (Time perspective) มองเวลาในทัศนะของการมุ่งสู่ออนาคต สามารถจดจำเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาของงานได้ดี
  8. มักเลือกเพื่อนร่วมงาน (Partner choice) ระหว่างคนที่มีความสามารถแต่เฉยเมยกับคนที่เห็นอกเห็นใจแต่ไร้ความสามารถ โดยผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกผู้ที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
  9. มีพฤติกรรมที่ต้องการการยอมรับ (Recognition behavior) พยายามทำงานให้ดีเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ
  10. มีพฤติกรรมเพื่อความสำเร็จ (Achievement behavior) มีพฤติกรรมที่จะสัมพันธ์กับความสำเร็จ
- จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีลักษณะเป็นบุคคลที่มีความกล้า มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ มีเป้าหมายและการวางแผน และมีความพยายามและอดทนในการทำงาน

#### 2.4 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สุภภรณ์ อาษาสร้อย (2540, หน้า 37) ได้ศึกษาการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสรุปวิธีการวัดได้ 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีวัดโดยตรงโดยการสังเกต
2. วิธีวัดโดยทางอ้อม แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แบบทดสอบให้รายงานตัว เช่น แบบตรวจสอบรายการ แบบสำรวจ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2.2 แบบทดสอบประเภทการถ่ายภาพ เช่น การใช้ภาพและการใช้ภาษา

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2544, หน้า 106) อธิบายวิธีการวัดแนวโน้มของแรงจูงใจในตัวบุคคลว่าสามารถวัดได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การวัด โดยให้บุคคลจินตนาการและสร้างเรื่อง (Imaginative production) เป็นการวัดจากการฟังการที่บุคคลเล่าเรื่องราวจากความฝัน หรือการเล่าเรื่องจากภาพ ซึ่งใช้ The mastic apperception และ Projective test มาวัด
2. การวัด โดยการสัมภาษณ์และรายงานความต้องการของตนเอง หรือที่เรียกว่า Self-report วิธีการนี้อาจใช้แบบทดสอบทางบุคลิกภาพ ที่เรียกว่า Edwards personal preference schedule มาวัดเพื่อให้ได้ Rate ของตัวผู้วัดเองออกมา
3. การสังเกตพฤติกรรมและการสืบประวัติ (Behavior observation & case study) เป็นการสร้างสถานการณ์เพื่อให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมของตัวเองออกมาเพื่อดูแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวบุคคล

สรุปได้ว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำได้หลากหลายวิธี ทั้งการวัดโดยตรงคือการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลจากสถานการณ์ต่าง ๆ และวัดได้โดยทางอ้อมคือจากการใช้แบบทดสอบหรือแบบวัด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามขึ้นตามแนวคิดจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Herman

### ตอนที่ 3 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรกลุ่มหนึ่งเพื่อระบุโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลัง (Underlying structure) ตัวแปรกลุ่มนั้น โดยอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interdependence) ของกลุ่มตัวแปร โดยไม่มีตัวแปรใดทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม ในการวิเคราะห์จะเป็นการศึกษาลักษณะการรวมตัวของกลุ่มตัวแปรในลักษณะเส้นตรง (Linear combination) (สุวิมล ติรกานันท์, 2551)

#### 1. ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ ดังนี้

Coughlin and Knight (2007) ได้สรุปว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลาย ๆ ตัว เพื่อค้นหาว่าตัวแปรนี้สามารถรวมกลุ่มกันได้หรือไม่ ซึ่งจะกลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate analysis techniques) ที่ออกแบบมาเพื่อช่วย

ให้นักวิจัยได้ใช้แสวงหาความรู้ความจริงดังกล่าว เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี หรือนักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎี

กัลยา วานิชย์บัญชา (2546) อธิบายว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปรเทคนิคหนึ่งเพื่อการสรุปรายละเอียดของตัวแปรหลายตัว หรือเรียกว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรเทคนิคหนึ่งโดยการศึกษาถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร และสร้างตัวแปรใหม่เรียกว่า องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่สร้างขึ้นจะเป็นการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความร่วมกันสูงมารวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบมีความร่วมกันน้อย หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

โดยสรุป การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติที่จับกลุ่ม รวมกลุ่ม หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง และตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบกันจะสัมพันธ์กันต่ำหรือไม่มี โดยนักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี หรือสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยัน ทฤษฎีได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็ได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาเป็นสถิติทดสอบสมมติฐาน

## 2. จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 2 ลักษณะ คือ

2.1 ใช้เพื่อการสรุปข้อมูล (Data summarization) เป็นการสรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรให้อยู่ในรูปขององค์ประกอบ (Factor) หรือระบุโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลัง (Underlying structure) กลุ่มตัวแปร หรือเพื่อเป็นการลดจำนวนตัวแปร (Data reduction) ลงด้วยการรวมเข้าเป็นองค์ประกอบ และอาศัยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) เป็นพื้นฐานในการอธิบายอิทธิพลตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละองค์ประกอบ

2.2 ใช้เพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) หรือระบุโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลัง (Underlying structure) กลุ่มตัวแปร ซึ่งเป็นขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

## 3. ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเมื่อผู้วิจัยต้องการศึกษากลุ่มตัวแปรที่ยังไม่มีทฤษฎีหรือแนวคิดสนับสนุนเรื่องนั้นมาก่อน โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากตัวแปรเหล่านั้น แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือเป็นการสำรวจดูว่ากลุ่มตัวแปร (Set of variables) ทั้งหมดมีกี่องค์ประกอบ (Factor) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ โปรแกรม SPSS SAS

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเมื่อผู้วิจัยมีสมมติฐานที่แน่นอน ว่ามีตัวแปรแฝง (Latent variable) ระหว่างกลุ่มตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยใช้ความรอบคอบในการคัดเลือกตัวแปรมาวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อเปิดเผยตัวแปรแฝงนั้นให้ชัดเจนเท่าที่จะทำได้ (Muliak, 1972, p. 362) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ โปรแกรม LISREL EQS

#### 4. ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.1 ลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน องค์ประกอบที่ได้ถือเป็นตัวแปรใหม่ ที่สามารถหาค่าข้อมูลขององค์ประกอบที่สร้างขึ้นได้ เรียกว่า Factor score จึงสามารถนำองค์ประกอบดังกล่าวไปเป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป เช่น การวิเคราะห์ความถดถอยและสหสัมพันธ์ (Regression and correlation analysis) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA), การทดสอบสมมุติฐาน t-test, z-test และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis)

4.2 ใช้ในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการที่ตัวแปรอิสระของเทคนิคการวิเคราะห์สมการความถดถอยมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ซึ่งวิธีการอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหานี้คือ การรวมตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ไว้ด้วยกัน โดยการสร้างเป็นตัวแปรใหม่หรือเรียกว่า องค์ประกอบ โดยใช้เทคนิค Factor Analysis แล้วนำองค์ประกอบดังกล่าวไปเป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ความถดถอยต่อไป

4.3 ทำให้เห็น โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบจะหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรที่ละคู่ แล้วรวมตัวแปรที่สัมพันธ์กันมากไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน จึงสามารถวิเคราะห์โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบได้ตามความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบนั้น ทำให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนได้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner (n.d. อ้างถึงใน จริญญาตรี มาคิลกโกวิท และคณะ, 2561)

## 5. ข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบมีข้อตกลงเบื้องต้น (Stevens, 1992, 1996; Tabachnick & Fidell, 2001; Munro, 2001, p. 309 อ้างถึงใน เพชรน้อย ลิงห์ช่างชัย, 2549) ดังนี้

5.1 ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ต้องเป็นตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่อง หรือมีค่าในมาตราระดับช่วง (Interval scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

5.2 ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับสูง ( $r = 0.30-0.70$ ) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวแปรที่อยู่ในรูปเชิงเส้น (Linear) เท่านั้น

5.3 จำนวนตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีจำนวนมากกว่า 30 ตัวแปร

5.4 กลุ่มตัวอย่าง ควรมีขนาดใหญ่และควรมีมากกว่าจำนวนตัวแปร โดยมีบางแนวคิดเสนอแนะให้ใช้จำนวนข้อมูลมากกว่าจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 5-10 เท่า หรืออย่างน้อยที่สุด สัดส่วนจำนวนตัวอย่าง 3 ราย ต่อ 1 ตัวแปร

5.5 กรณีที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) ตัวแปรแต่ละตัวหรือข้อมูล ไม่จำเป็นต้องมีการแจกแจงแบบปกติ แต่ถ้าตัวแปรบางตัวมีการแจกแจงเบ้ค่อนข้างมากและมีค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดผิดปกติ (Outlier) ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ถูกต้อง

## 6. ข้อจำกัดและปัญหาของการใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ

6.1 ข้อจำกัดเรื่องจำนวนตัวอย่าง เนื่องจากการใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบต้องใช้จำนวนตัวอย่าง (Sample size) จำนวนมาก หากใช้ตัวอย่างน้อยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะต่ำ

6.2 ข้อจำกัดเกี่ยวกับระดับข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ข้อมูลต้องมีระดับการวัดประเภทมาตราวัดอันตรภาค (Interval scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) ส่วนตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบกลุ่มนั้น นักวิจัยต้องทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) เสียก่อน นอกจากนี้ ลักษณะข้อมูลต้องมีการกระจายเป็น โค้งปกติ

6.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบไม่มีตัวแปรตาม ซึ่งแตกต่างกับการทดสอบสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติ สถิติการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก สถิติการวิเคราะห์จำแนกประเภท และการวิเคราะห์เส้นทาง ดังนั้น สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ จึงไม่สามารถใช้แก้ปัญหาการวิจัยที่ต้องการหาตัวทำนายได้



6.4 ขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบไม่สามารถระบุจำนวนรอบของการสกัดได้ ดังนั้นหลังจากขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบนักวิจัยจึงไม่สามารถระบุจำนวนรอบของการสกัดองค์ประกอบได้ว่ามีกี่รอบจึงจะพอดี

6.5 ในปัจจุบันการวิจัยที่ต้องการทดสอบเพื่อลดจำนวนตัวแปรมีเพียงสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเท่านั้น เนื่องจากสถิตินี้สามารถรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน และทำให้เห็น โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรทีละคู่ แล้วรวมตัวแปรที่สัมพันธ์กันมากไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน หลังจากนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ ดังนั้นเมื่อนักวิจัยต้องการวิเคราะห์ให้ได้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น จึงมีสถิติให้เลือกใช้เฉพาะสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเพียงตัวเดียว แต่ยังไม่มีการทางสถิติวิธีอื่น ๆ จึงทำให้นักวิจัยต้องเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง ๆ ที่วิธีนี้มีข้อจำกัดดังกล่าว

#### ตอนที่ 4 หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต

มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พุทธศักราช 2498 และต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ก่อนจะยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยบูรพาเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พุทธศักราช 2533 และเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเมื่อวันที่ 9 มกราคม พุทธศักราช 2551 โดยพันธกิจของมหาวิทยาลัย คือ 1) ดำเนินการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียม ควบคู่กับการเสริมสร้างเสถียรภาพทางวิชาการและการใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานหลักคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) ดำเนินการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ และดำเนินการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของหน่วยงาน ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนและสังคม ให้สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความเป็นพลวัตสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ โดยครอบคลุม การทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา และการกีฬา รวมทั้งแสดงบทบาทนำในการพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562)

มหาวิทยาลัยบูรพาได้เปิดหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาเป็น 3 ระดับใหญ่ ได้แก่ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา (ปริญญาตรี) หลักสูตรมหาบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) และหลักสูตรดุษฎี

บัณฑิต (ปริญญาเอก) โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้มีการกำหนดหลักสูตรทางการศึกษาเพื่อเปิดสอนให้แก่ผู้เรียนทั้ง 3 ระดับ อันประกอบไปด้วย

#### 1. หลักสูตรปริญญาตรี ได้แก่

- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตร 4 ปี)
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศึกษา (หลักสูตร 4 ปี)
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา
- หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์

ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.)

ในระดับปริญญาตรี 11 สาขาวิชา โดยจำแนกกลุ่มสาขาวิชา 2 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562)

#### 1. กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ในระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งตามแกนวิชาหลักในหลักสูตร ที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์เป็นหลัก ประกอบด้วย สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาฟิสิกส์ มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร โดยสรุปดังนี้

##### 1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ มีความต้องการที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการอัตรากำลังครูในสถานศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งเพื่อตอบสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยร้อยละ 80 ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตรนี้จะประกอบอาชีพครูเป็นส่วนใหญ่

## 2. สมรรถนะของบัณฑิตเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร

เมื่อบัณฑิตสิ้นสุดการเรียนการสอนหรือจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว บัณฑิตจะมีสมรรถนะดังนี้

2.1 มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความเป็นครู

2.2 มีความรอบรู้ เข้าใจหลักการ ทฤษฎีพื้นฐาน และสามารถบูรณาการความรู้ระหว่างวิชาชีพครูกับวิชาเฉพาะทาง และนำไปสู่การปฏิบัติได้

2.3 มีทักษะทางปัญญาในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

2.4 มีจิตสาธารณะ จิตวิทยาศาสตร์ มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ดำเนินในความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคม และมีความเป็นไทย

2.5 สามารถใช้ข้อมูลเชิงตัวเลขและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

2.6 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะทางอย่างบูรณาการที่มีรูปแบบหลากหลายและสร้างสรรค์

## 3. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรวมตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 139-166 หน่วยกิตตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด โดยจัดให้เรียนในวิชาศึกษาทั่วไปจำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 103-130 หน่วยกิตตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด ซึ่งประกอบไปด้วย 1) หมวดวิชาชีพครูจำนวนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาชีพครูบังคับจำนวน 42 หน่วยกิต และวิชาชีพครูเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาเอกจำนวนไม่น้อยกว่า 78-80 หน่วยกิตตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด ได้แก่ วิชาแกนจำนวน 27 หน่วยกิต หรือวิชาเฉพาะสาขาจำนวน 80 หน่วยกิต วิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 41 หน่วยกิต วิชาการสอนวิชาเอกบังคับและวิชาการสอนวิชาเอกเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีจำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

โดยวิชาเรียนต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้ทยอยเรียนไปจนครบจำนวนหน่วยกิตตามที่หลักสูตรกำหนด ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ส่วนวิชาชีพครูบังคับในหมวดรายวิชาปฏิบัติการสอน 1 และ 2 ผู้เรียนจะได้ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอน ณ สถานที่จริงในช่วงชั้นปีที่ 5 เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ก่อนที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต และว่าที่ครูในอนาคต ยกเว้นหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ศึกษาที่เป็นหลักสูตร 4 ปีที่จะไม่มีการให้ผู้เรียนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

## 2. กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ที่เรียนในแผนการเรียนภาษา การศึกษาเด็กเล็ก คอมพิวเตอร์ ดนตรี พลศึกษา หรือมีแผนการเรียนที่ไม่ใช่แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์เป็นหลัก ประกอบด้วย สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาปฐมวัย สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา และสาขาวิชาพลศึกษา มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรโดยสรุปดังนี้

### 1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มีความต้องการที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการอัตรากำลังครูในสถานศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งเพื่อตอบสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยร้อยละ 80 ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้จะประกอบอาชีพครูเป็นส่วนใหญ่

### 2. สมรรถนะของบัณฑิตเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร

เมื่อบัณฑิตสิ้นสุดการเรียนการสอนหรือจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว บัณฑิตจะมีสมรรถนะดังนี้

- 2.1 มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความเป็นครู
- 2.2 มีความรอบรู้ เข้าใจหลักการ ทฤษฎีพื้นฐาน และสามารถบูรณาการความรู้ระหว่างวิชาชีพครูกับวิชาเฉพาะทาง และนำไปสู่การปฏิบัติได้
- 2.3 มีทักษะทางปัญญาในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์

2.4 มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้นำและผู้ตามที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สำนึกในความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคม และมีความเป็นไทย

2.5 สามารถใช้ข้อมูลเชิงตัวเลขและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน สามารถใช้ภาษาสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

2.6 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะทางอย่างบูรณาการที่มีรูปแบบหลากหลายและสร้างสรรค์

2.7 มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของสัตว์ทั้งหลาย และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองอยู่เสมอ

3. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรวมตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 126-170 หน่วยกิต ตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด โดยจัดให้เรียนในวิชาศึกษาทั่วไปจำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะจำนวนไม่น้อยกว่า 90-134 หน่วยกิต ตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) หมวดวิชาชีพครูจำนวนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาชีพครูบังคับจำนวน 42 หน่วยกิต และวิชาชีพครูเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
- 2) หมวดวิชาเอกจำนวนไม่น้อยกว่า 66-86 หน่วยกิตตามแต่สาขาวิชาเฉพาะกำหนด ได้แก่ วิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 54 หน่วยกิต วิชาการสอนวิชาเอกบังคับและวิชาการสอนวิชาเอกเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีจำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

โดยวิชาเรียนต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้ทยอยเรียนไปจนครบจำนวนหน่วยกิตตามที่หลักสูตรกำหนดในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ส่วนวิชาชีพครูบังคับในหมวดรายวิชาปฏิบัติการสอน 1 และ 2 ผู้เรียนจะได้ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอน ณ สถานที่จริงในช่วงชั้นปีที่ 5 เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ก่อนที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตและว่าที่ครูในอนาคต ยกเว้นหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นหลักสูตร 4 ปี ที่จะไม่มีการให้ผู้เรียนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

## ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 1. งานวิจัยภายในประเทศ

สิรินภา กิจเกื้อกูล (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูป: ประสบการณ์จากวิทยานิพนธ์ พุทธศักราช 2543-2551 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาครู 2) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบวิธีการพัฒนาครู 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานพัฒนาครูประสบความสำเร็จ และ 4) เสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาครูตามแนวปฏิรูป โดยได้วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาในวิทยานิพนธ์จำนวน 38 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ครูเป็นศูนย์กลางและเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา โดยแนวทางการผลิตและพัฒนาครูเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาตามแผนปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ โดยมีกรวางแผนระยะยาว และประเด็นปัจจัยที่ควรพัฒนาครูมีหลายประการ เช่น พัฒนาครูให้มีความรู้ในวิชาชีพของตนเอง พัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณในวิชาชีพของตนเอง พัฒนาและส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อหรืออบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาและแก้ไขปัญหภาวะขาดแคลนครู และส่งเสริมให้ครูใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ฉัตรฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครู และ 2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู โดยพัฒนาองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 16 ท่าน และพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูจากนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์จำนวน 418 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์เนื้อหา สถิติบรรยาย อธิบายจำแนก ความเที่ยง และความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูจากข้อมูลสัมภาษณ์มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักในอาชีพ การรักและเมตตาเพื่อนมนุษย์ ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม และการเป็นแบบอย่างที่ดี

2. แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบวัดประเภทลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ ภายหลังจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีจำนวน 4 องค์ประกอบย่อย จำนวน 21 ข้อคำถาม ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ครู (13 ข้อคำถาม) การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค (2 ข้อคำถาม) ความเชื่อมั่นในศักยภาพมนุษย์ (3 ข้อคำถาม) และความเสียสละในงานครู (3 ข้อคำถาม)

ผลการตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีอำนาจจำแนก ด้วยวิธีการวิเคราะห์สถิติทดสอบที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ตามวิธี Graded-response model มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า .50

ผลการตรวจสอบความเที่ยงทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .852 โดยมีค่าความเที่ยงขององค์ประกอบย่อยอยู่ตั้งแต่ .475 ถึง .877

ผลการตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์สัมพันธของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูและแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันในระดับสูงมีค่าเท่ากับ .853 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามแล้วนั้นพบว่ามีความสอดคล้องกัน

คุณฤ โยเหลา และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกำหนดความหมายของจิตวิญญาณ และการร่างแบบวัดและการประเมินจิตวิญญาณสำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนในตำแหน่งครู โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลโดยกระบวนการจัดการความรู้ที่จัดขึ้นโดยมูลนิธิศตวรรษที่ 21 (มศศ.) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 50 คน โดยแบ่งเป็นข้อมูล 4 กลุ่ม ที่ครอบคลุมครูและผู้บริหารจากโรงเรียนที่คัดเลือกตามเกณฑ์คุณภาพทุกภูมิภาค จำนวน 11 ครั้ง โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเพื่อให้ได้ความหมายของจิตวิญญาณ และทำการสร้างเครื่องมือวัดแก่นของจิตวิญญาณ และพฤติกรรม โดยผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ความหมายของจิตวิญญาณ หมายถึง สภาวะทางจิตของบุคคลที่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงการมีอุดมการณ์ในการทำงาน เข้าถึงและเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือความจริงที่เหนือธรรมชาติ โดยเข้าถึงคุณค่าของจิตใจมากกว่าวัตถุ

2. ได้ทำการสร้างเครื่องมือวัดแบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) 5 ระดับ ของตัวแปร 6 ชุด เครื่องมือวัดพฤติกรรม 2 ชุด และเครื่องมือที่จะใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและการประเมินระดับของแก่นและผลของจิตวิญญาณ โดยใช้เครื่องมือประวัติชีวิต และการบันทึกเหตุการณ์สำคัญ

อาภา จันทรสกุล, ชวนี เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา และวรางคณา โสমনันท์ (2553) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตวิญญาณเกิดขึ้นในครูและผู้บริหารที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ วัดดูประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาจิตวิญญาณที่เกิดขึ้นในครูและผู้บริหารที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และ 2) เพื่อเสนอแนะวิธีการประเมินการเปลี่ยนแปลงหรือการ

พัฒนาจิตวิญญาณสำหรับครูและผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรมในจิตใจ พลังความเข้มแข็งของจิตใจ และความสุข สามารถพัฒนาขึ้นได้จากจิตวิญญาณของครูและผู้บริหารที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และความสุขที่เกิดขึ้นในจิตวิญญาณของครูและผู้บริหารที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ในการวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพรรณนาและบรรยายประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูของกลุ่มครูที่ได้รับรางวัลในโครงการครูผู้มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณความเป็นครู 2) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูของกลุ่มครูที่ได้รับรางวัลในโครงการครูผู้มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณครู โดยเป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา และได้ประยุกต์แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบปรากฏการณ์วิทยา-อัตถิภาวะเชิงประจักษ์ตามแนวของอามเดโอ จิอออร์จิ (Amedeo Giorgi) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้คือ ที่ได้รับรางวัล โครงการตามรอยเกียรติยศครูผู้มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน ซึ่งคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรองซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การเขียนบรรยายข้อมูล ด้วยแบบสอบถามปลายเปิดที่มีข้อความจำนวน 3 ข้อคำถาม และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งข้อคำถามในการสัมภาษณ์จะถูกสร้างจากคำตอบจากข้อเขียนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเป็นการเจาะลึกในรายละเอียด และใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างอันเป็นแก่นสาระของประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูประกอบไปด้วย 3 ช่วง ได้แก่

1. ช่วงการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ ระยะเวลาที่ครูเกิดสภาวะทางจิตใจและมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การมีความตระหนักรู้ในความเป็นครู ปฏิบัติตนอยู่บนวิถีแห่งความเป็นครู มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อเด็ก และปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักความเมตตา

2. กองพัฒนาสู่การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ เป็นระยะที่สภาวะทางจิตใจและพฤติกรรมการทำงานในอาชีพครูได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพฤติกรรมของครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การมีตัวแบบจิตวิญญาณ แรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพครู มีประสบการณ์ในการเผชิญและพบเห็นสภาพชีวิตที่ยากลำบาก มีความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ และคุณลักษณะพื้นฐานทางจิตวิทยา



3. ช่วงการคงอยู่การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ ระยะที่สภาวะทางจิตใจและพฤติกรรมการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูคงอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้สภาวะและพฤติกรรมการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูคงอยู่ในตัวบุคคลได้ประกอบไปด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ความสุข ความภาคภูมิใจ ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ และศรัทธาต่อบุคคลผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน

นรินทร์ สังข์รักษา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์ความรู้ทางด้านการพัฒนาจิตวิญญาณจากเรื่องเล่าความสำเร็จของครูและนักเรียนในระบบการศึกษา: การพัฒนาหน่ออ่อนทางการศึกษาสร้างจิตปัญญาในการเรียนรู้สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับครูในจิตวิญญาณที่ดีของผู้สอน 2) วิธีการพัฒนาตนเองของครูที่บ่มเพาะลูกศิษย์ด้วยหัวใจ และ 3) ปัจจัยที่ส่งเสริมการอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ด้วยหัวใจ โดยใช้วิธีสังเคราะห์ความรู้จากเรื่องเล่าของผู้บริหารที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 48 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีการสร้างอุดมการณ์ความเป็นครู มีความเข้าใจในระบบการศึกษา และสามารถเข้าถึงหัวใจลูกศิษย์และชุมชนผ่านชีวิตการศึกษาโดยการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ 2) วิธีในการพัฒนาตนเอง ประกอบไปด้วยการทบทวนตนเอง การเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ที่เน้นการคิดให้มากกว่ารับ และการทุ่มเทเสียสละ และ 3) ปัจจัยความสำเร็จด้านปัจจัยภายใน ได้แก่ การรู้เท่าทันตนเอง การมีความเสียสละ และการตรวจความรู้สึกลึกๆภายใน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็ง และการให้ความร่วมมือของหมู่คณะ

ภาวัต ตั้งเพชรเดโช (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาระดับความทุ่มเทในการทำงานของครู จิตวิญญาณความเป็นครู และความก้าวหน้าในอาชีพ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูกับความทุ่มเทในการทำงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวหน้าในอาชีพกับความทุ่มเทในการทำงาน และ 4) พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูด้วยจิตวิญญาณความเป็นครูและความก้าวหน้าในอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 387 คน และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า 1) ความทุ่มเทในการทำงานของครู จิตวิญญาณความเป็นครู และความก้าวหน้าในอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูง 2) จิตวิญญาณความเป็นครูโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความก้าวหน้าในอาชีพโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และ 4) จิตวิญญาณความเป็นครูด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ด้านความรักความเมตตาต่อศิษย์ ด้านความซื่อสัตย์และความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง และด้านความก้าวหน้าในเงินเดือน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูได้ร้อยละ 52.60

รุ่งทิwa มุลสถาน (2558) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถเสริมสร้างลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการหลากหลายในการศึกษา ทั้งการสืบค้นข้อมูลและการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาสายครูมีสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ตามที่กำหนด ได้แก่ 1) ด้านความรักความเมตตาต่อศิษย์ โดยมีพฤติกรรมในการรับฟังปัญหาและให้การช่วยเหลือศิษย์ ให้ความเป็นกันเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับศิษย์ 2) ด้านการอบรมสั่งสอนศิษย์ โดยมีพฤติกรรมการอุทิศเวลาเพื่อพัฒนาจิตตามความเหมาะสมและจำเป็น ยินดีถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ และไม่ทิ้งห้องเรียนทิ้งนักเรียนหรือทิ้งการสอน 3) ด้านการประพฤติตน โดยมีพฤติกรรมการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีการวางตัวที่ดี และมีศิลปะในการพูดเพื่อให้กำลังใจหรือชมเชยแก่ศิษย์ด้วยใจจริง 4) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู โดยมีพฤติกรรมในการแสดงตนว่ามีความภาคภูมิใจในการเป็นครู และยินดีเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์กรได้จัดขึ้น และ 5) ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทย โดยมีพฤติกรรมการร่วมรณรงค์ สืบสาน และนำภูมิปัญญาไทยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านปัจจัยหรือกลยุทธ์ในการปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครูวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 นั้นมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งที่เอื้อต่อการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสายครู คือ การที่ผู้บริหารหรืออาจารย์มีภาวะความเป็นผู้นำ และบริหารจัดการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาสายครูอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนต่อการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู คือ การจัดการเรียนรู้ในสายครูยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงปลูกฝังถึงจิตวิญญาณความเป็นครู หรือการที่ยังคงมีกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู 3) สภาพแวดล้อมภายนอกด้านโอกาส

กล่าวคือจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะทางสังคมและชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม มีจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย นั่นจึงเป็น โอกาสในการบ่มเพาะ ชัดเกล้า และ ปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูรวมถึงคุณลักษณะที่ดีให้แก่ศึกษานิเทศก์ และ 4) ด้าน สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค โดยผลการศึกษายังพบอีกว่า ค่านิยมหรือกระแสนิยมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมในยุคปัจจุบัน เช่นการใช้สินค้าราคาแพงหรือการเสพอบายมุข ส่วนใหญ่ ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ประภัสสร ชโลธร (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู: กรณีศึกษานักศึกษานิเทศก์ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ทำความเข้าใจความหมายของ จิตวิญญาณความเป็นครูตามมุมมองของนักศึกษานิเทศก์ชั้นปีที่ 5 และอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 2) ค้นหารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูให้แก่ศึกษานิเทศก์ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และ 3) ค้นหาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูของอาจารย์ให้แก่ศึกษานิเทศก์ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณี โดยเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มอาจารย์ที่สังกัดในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจำนวน 3 ราย และกลุ่มนักศึกษานิเทศก์ชั้นปีที่ 5 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจำนวน 10 ราย

ผลการวิจัยในส่วนที่ 1 ที่เกี่ยวกับความหมายของจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูในมุมมองของนักศึกษานิเทศก์ประกอบด้วย 2 ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ 1) พฤติกรรมภายในที่เกี่ยวกับด้านจิตใจ คือจิตวิญญาณความเป็นครูจะต้องมีลักษณะของการทุ่มเท ติดตามเอาใจใส่ หัวงโย คอยช่วยเหลือดูแล และมีเมตตาต่อศิษย์ และ 2) พฤติกรรมภายนอก คือ จิตวิญญาณความเป็นครูจะต้องเป็นต้นแบบ เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางตัว บุคลิกลักษณะ หรือด้านการแต่งกาย

ผลการศึกษาในส่วนที่ 2 ที่เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดจิตวิญญาณ ความเป็นครูให้แก่ศึกษานิเทศก์ชั้นปีที่ 5 พบว่า สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ 1) ช่วงการเริ่ม เข้าสู่รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครู ในช่วงนี้ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังและถ่ายทอดให้นักศึกษาได้มาเป็นนักศึกษานิเทศก์ รวมทั้งครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็มีส่วนในการถ่ายทอดและเป็นต้นแบบที่ทำให้นักศึกษาเลือกมาเรียนวิชาชีพครูในปัจจุบัน 2) ช่วงสร้างพื้นฐาน ในช่วงนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ที่สำคัญ ได้แก่

1) ตัวแทนที่สำคัญในการถ่ายทอด ซึ่งพบว่าประกอบไปด้วย 6 กลุ่ม คือ อาจารย์ในหลักสูตร การศึกษา รุ่นพี่ในสถาบันการศึกษา เพื่อนในสถาบันการศึกษา เจ้าหน้าที่ในคณะครุศาสตร์ กลุ่มสื่อมวลชน และครูพี่เลี้ยงช่วงออกสังเกตการสอนในโรงเรียน 2) เนื้อหาในการถ่ายทอด ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดมี 2 กลุ่มเนื้อหา คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูซึ่งส่วนใหญ่จะ อยู่ในกลุ่มวิชาจิตวิทยา และเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู แต่เป็นเนื้อหาที่ทางคณะได้จัดเข้ามาเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการออกฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู และ 3) กลวิธีในการถ่ายทอด โดยพบว่ากลวิธีในการถ่ายทอดมี 6 กลวิธี ได้แก่

1) การถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการหรือห้องแลป 2) การถ่ายทอดผ่านการแสดง ตัวอย่าง/ แบบอย่างที่ดีพร้อมคำแนะนำ 3) การถ่ายทอดผ่านการบรรยายและเทคนิคการจดจำ 4) การถ่ายทอดผ่านการมอบหมายงานนอกชั้นเรียน 5) การถ่ายทอดผ่านการเข้าร่วมและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของคณะ และ 6) การถ่ายทอดผ่านการสังเกตการสอนจากครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน และ 3) ช่วงชีวิตเสมือนจริง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือกลวิธีในการถ่ายทอดและประสบการณ์ที่ เพิ่มขึ้นมาใหม่

และผลการศึกษาในส่วนที่ 3 ที่เกี่ยวกับเงื่อนไขการถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูของ อาจารย์ให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 พบว่า การถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูของอาจารย์ ให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 เงื่อนไข คือ 1) เงื่อนไขจากตนเอง คือ การเกิดจากความชอบหรือความถนัดในรายวิชานั้น ๆ และหมายรวมไปถึงเทคนิคการสอนของ อาจารย์และมุมมองของอาจารย์ ด้วย 2) เงื่อนไขจากสภาพแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสภาพแวดล้อมที่มีชีวิต เช่น ลักษณะน้ำเสียงของผู้สอนและเพื่อนที่นั่งเรียนข้าง ๆ และสภาพแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต เช่น สภาพห้องเรียน และ 3) เงื่อนไขจากนโยบายขององค์กร ซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ข้อ คือ 1) นโยบายของการจัดการเรียนการสอนในช่วงเวลาที่เข้าเกินไป 2) นโยบายขององค์กรที่มีการจัดกิจกรรมมาชนกับตารางเรียนทำให้เกิดการงดชั้นเรียน 3) จำนวน ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนชดเชยมีจำนวนไม่เพียงพอ และ 4) นโยบายขององค์กรใน การประกาศให้นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ต้องปรับเปลี่ยนเวลาไปสังเกตการสอนและฝึก ประสบการณ์สอนในช่วงชั้นปีที่ 5 ให้เป็นไปตามเวลาปกติของโรงเรียน ในขณะที่มหาวิทยาลัยได้ เปิดการเรียนการสอนตามแบบประชาคมอาเซียน ซึ่งทำให้ช่วงเวลาของทางมหาวิทยาลัยและ โรงเรียนไม่ตรงกัน

กัตติกา ภูพานาม (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์จิตวิญญาณ ความเป็นครู ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบ การสร้างแบบวัดและเกณฑ์จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์

2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิง โครงสร้าง ค่าอำนาจจำแนก และความเที่ยงของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 431 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และคณะครุศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบวัดสถานการณ์แบบ 3 ตัวเลือก ที่มีข้อคำถามครอบคลุมในประเด็นตัวแปรความรักในวิชาชีพ (10 ข้อคำถาม) ความรักและเมตตาลูกศิษย์ (10 ข้อคำถาม) ความประพฤติดี (10 ข้อคำถาม) และความรู้ดี (8 ข้อคำถาม) และผลการตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามพบว่า กลุ่มรู้ดีมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงกว่ากลุ่มทั่วไป โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยการวิเคราะห์สถิติทดสอบ t-test แบบ Independent

สุพิชญา โคทวิ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ โดยใช้ระเบียบวิจัยและพัฒนากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ จำนวน 40 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน แบบประเมินความเหมาะสมของกลุ่มมือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง โดยสังเกตได้จากการมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ 2) การเห็นคุณค่าผู้อื่น โดยสังเกตได้จากการมีความเสียสละ มีความรักเมตตาผู้อื่น และสรรพสิ่งรอบตัว 3) การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยสังเกตได้จากการเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม คิดดีหรือคิดบวก และทำประโยชน์ให้ผู้อื่น ส่วนด้านวิธีการและเทคนิคในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยจิตตปัญญาศึกษาพบว่า ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์การสอนและสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน ส่วนด้านกระบวนการที่นำมาใช้พัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การทำสมาธิ สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสูลใจอย่างใคร่ครวญ และการสะท้อนการเรียนรู้

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 2 ตัวรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ส่วนด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีที่ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม (Check in) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเล่าเรื่อง (Conversation) การสรุปบทเรียน (Conclusion) และการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) โดยรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งมีผลการเรียนรู้ในด้านความรู้ จิตวิญญาณความเป็นครูในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามเพศ โปรแกรมวิชา กิจกรรมที่เข้าร่วม รายได้ของผู้ปกครอง เกรดเฉลี่ย และชั้นปีของนักศึกษา มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 310 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมพบว่า เพศ โปรแกรม/ สาขาวิชา รายได้ของผู้ปกครอง เกรดเฉลี่ย และชั้นปีของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกิจกรรมที่เข้าร่วมต่างกันมีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกัน

จรรยาศรี มาดิลก โกวิท และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูระหว่างประจำการ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพและปัญหาของการพัฒนาจิตวิญญาณ ความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการ และครูระหว่างประจำการ 2) วิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูระหว่างประจำการ และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณ ความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูระหว่างประจำการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 และ ชั้นปีที่ 5 ผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันผลิตครู 2 แห่ง และผู้บริหาร ครู นักเรียนในโรงเรียนสังกัด สพฐ. 6 แห่ง จำนวนรวม 616 คน ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูก่อนประจำการมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณในระดับสูง มีความศรัทธาและมีอุดมการณ์จึงมาเรียนครู ผ่านการบ่มเพาะจากสถาบันผลิตครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน 1 ปี ซึ่งสร้างการเรียนรู้ในความเป็นครูที่ดี รวมทั้งบางครั้งทำให้หมดกำลังใจ

ครูระหว่างประจำการมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณในระดับสูง ผ่านการบ่มเพาะจากสถาบันผลิตครู มีความศรัทธาและมีแรงจูงใจให้คงอยู่เป็นครูทำหน้าที่สอน เป็นพี่เลี้ยง และทำงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจิตวิญญาณความเป็นครูมาจากนโยบายของรัฐ ภาระงาน ภาระค่าใช้จ่าย สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การพัฒนาและการประเมินครู

2. ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูระหว่างประจำการ พบว่า มีทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว สถาบันผลิตครูและโรงเรียน ปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอก

3. แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูระหว่างประจำการ ได้แก่ 1) ควรพัฒนาให้เกิดความศรัทธาและแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูเพื่อให้ได้คนที่ใช่และคนที่ชอบไปทำงานในสายอาชีพ 2) พัฒนาระบบการบ่มเพาะครูก่อนประจำการ 3) พัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนประจำการ 4) พัฒนาศรัทธาและแรงจูงใจในการคงอยู่ในวิชาชีพสำหรับครูประจำการ 5) พัฒนาระบบการใช้และการบำรุงรักษาครูประจำการ และ 6) ปรับระบบการพัฒนาครูประจำการ

## 2. งานวิจัยต่างประเทศ

Conti (2002) ได้ศึกษาเรื่อง “The spiritual life of teacher: A study of holistic education and the holistic perspective” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องการศึกษาอย่างเป็นองค์รวมที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูมัธยมจำนวน 4 คน โดยศึกษาในมิติทางจิตวิญญาณ ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีความเชื่อและศรัทธาต่อวิชาชีพครูสูง และมองงานสอนเป็นงานที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณต่อตนเอง จะเป็นครูที่ประสบความสำเร็จในการสอนแบบองค์รวม

Marshall (2009) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเหตุผลที่คนเลือกมาเป็นครู และจิตวิญญาณในการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. เหตุผลที่คนเลือกมาเป็นครูมี 6 ประการ ได้แก่ 1) ต้องการจะเป็นครู 2) ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น 3) ได้รับแรงบันดาลใจจากครู 4) มีผู้เห็นว่ามีพรสวรรค์และแนะนำให้มาเป็นครู

5) มีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กมาก่อน และ 6) เหมือนมีเสียงเรียกร้องในความรู้สึก (A sense of calling)

2. คุณลักษณะของครูที่ดีมี 4 ประการ ได้แก่ 1) มีความรักความเอาใจใส่ 2) มีความรู้วิชาการสื่อสารได้เข้าใจ 3) เคารพตัวตนของนักเรียน และ 4) ครูต้องฟังและมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน

ทั้งนี้ Marshall ยังได้อภิปรายเพิ่มเติมไว้ว่า ผลการวิจัยที่ได้คำตอบออกมานั้นมีความสอดคล้องกันกับเอกสารอื่น ๆ ตั้งแสดงให้เห็นว่าการสอนเป็นวิชาชีพที่สำคัญทางศีลธรรม เพราะครูเป็นต้นแบบเป็นตัวเปลี่ยนที่สำคัญในการสร้างความเป็นมนุษย์ให้กับเด็ก และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็กก็จะช่วยสร้างให้เกิดเป็นชุมชนเกื้อกูลเกิดขึ้น

Chen (2013) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างตัวชี้วัดและน้ำหนักคะแนนสำหรับการประเมินการพัฒนาวิชาชีพของครูระดับประถมศึกษาในไต้หวัน โดยวิธีศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการใช้แบบสอบถามกับครูผู้ใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ผลการวิจัยพบว่าการประเมินการพัฒนาทางวิชาชีพของครูควรประกอบไปด้วยข้อมูล 4 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบหลักสูตรและการสอน (Curriculum design and instruction) 2) การจัดชั้นเรียนและการแนะแนว (Classroom management and guidance) 3) การพัฒนาการวิจัยและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (Research development and advanced study) และ 4) จิตวิญญาณและทัศนคติทางวิชาชีพ (Professional spirit and attitude) โดยการประเมินด้านจิตวิญญาณและทัศนคติทางวิชาชีพมีความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 3 มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับร้อยละ 25.0 รองจากการออกแบบหลักสูตรและการสอน (ร้อยละ 27.8) และด้านการจัดการชั้นเรียนและการแนะแนว (ร้อยละ 26.7)

Lim, Sim, and Lee (2014) ได้พัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณของครูปฐมวัย โดยใช้การทบทวนเอกสารและการทดสอบทางสถิติ จนได้แบบวัดที่แบ่งเป็น 2 มิติ คือ มิติระดับบุคคลและมิติระดับอาชีพ ซึ่งมีปัจจัยในการวัด 4 ตัว ได้แก่ 1) เสียงเรียกให้มาทำงานเป็นครูปฐมวัย หรือการตระหนักในความรู้สึกภายในตน โดยการวัดความเข้มแข็งภายใน การรู้ความคิดและความรู้สึกของตนเองได้ การมีพลังภายในที่จะเอาชนะความยากลำบากในชีวิต และการพยายามสร้างพลังภายในโดยผ่านการสะท้อนคิด 2) ความหมายของชีวิต โดยการวัดปัจจัยที่เกี่ยวกับงานทำให้ชีวิตดีขึ้น การมีเป้าหมาย ในชีวิต มีความกตัญญูในชีวิต และการรู้สึกถึงความสงบในชีวิต 3) เป้าหมายในการทำงาน หมายถึง การมีเป้าหมายในการมาทำงานเป็นครูปฐมวัย โดยการวัดปัจจัยที่เกี่ยวกับประเด็นการสอนเด็กมีความหมายต่อครู ความสามารถในการเชื่อมต่อกับทุกคนในที่ทำงาน งานครูปฐมวัยสำคัญต่อสังคมมาก ครูมีผลต่อชีวิตเด็ก หรือการเป็นครูเพราะความชอบ เป็นต้น และ 4) สมาชิกในชุมชนการศึกษาโดยการวัดปัจจัยที่เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับการเป็นสมาชิกของ



ชุมชนที่ทำงาน การช่วยเพื่อน-ร่วมงาน การแก้ปัญหาในงาน โดยการสนทนากับคนที่เกี่ยวข้อง การแบ่งปันประสบการณ์ทั้งยามสุขและยามทุกข์กับเพื่อนร่วมงาน หรือการแบ่งปันความรู้และสารสนเทศกับเพื่อนร่วมงาน

### สรุปองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูที่ทำการศึกษา

จากหลักการ แนวคิด และผลการวิจัยข้างต้นที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปออกมาได้เป็นตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู 4 องค์ประกอบ ที่ต้องการศึกษา ได้แก่

1. การปฏิบัติตามหน้าที่ครู ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ทั้งการอบรมสั่งสอน มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู คำนึงถึงความเจริญงอกงามของศิษย์ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ โดยสังเกตได้จาก การมีความภาคภูมิใจในการเรียนและประกอบอาชีพในสาขาวิชาชีพครู มีความมุ่งมั่น อดทน และพยายามในการเรียนและปฏิบัติหน้าที่ในสาขาวิชาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติดีที่สามารถนำไปเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตน และเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงาน การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตัว ทัศนคติ บุคลิกภาพ และการวางตัวให้แก่ศิษย์ได้

2. การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ได้แก่ การปฏิบัติงานอย่างเที่ยงธรรม ชอบด้วยเหตุผล ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยสังเกตได้จาก การให้ความเสมอภาคต่อบุคคลโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน อามิสสินจ้าง หรือความชอบส่วนตัว ให้ความรัก ความเมตตา มีความห่วงใย เอื้ออาทร มีความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้โอกาส และให้การช่วยเหลือต่อศิษย์ทุกคน

3. การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การมีความรู้แจ้ง รู้จริง รู้ลึกในรายวิชาวิชาเอกและวิชาชีพครู เป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสม่ำเสมอ โดยสังเกตได้จาก การเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในรายวิชาเอกและวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียรในการเฝ้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์ มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ มีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ

4. ความเชี่ยวชาญในการสอน ได้แก่ การมีความรักในการสอน มีความสุขในการสอน มีความรอบรู้ในสาขาวิชาเอกและวิชาชีพครู มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ โดยสังเกตได้จาก การมีความรู้สึกรู้ว่ามีความสุข มีความภาคภูมิใจที่ได้สอนหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรอบรู้ในวิชาชีพครูและรายวิชาเอก มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและดูแลรักษาอุปกรณ์หรือสถานที่ที่เกี่ยวกับการศึกษา

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยมีรายละเอียดของการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,098 คน (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562)

##### 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 520 คน ซึ่งพอเพียงต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแนวคิดของ Schumacker and Lomax (2010) และ Hair, Black, Babin and Anderson (2010, p. 102) ซึ่งกล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 10-20 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1** สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยแบ่งสาขาวิชาย่อยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 11 สาขาวิชา ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศึกษา และสาขาวิชาฟิสิกส์ และกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการ

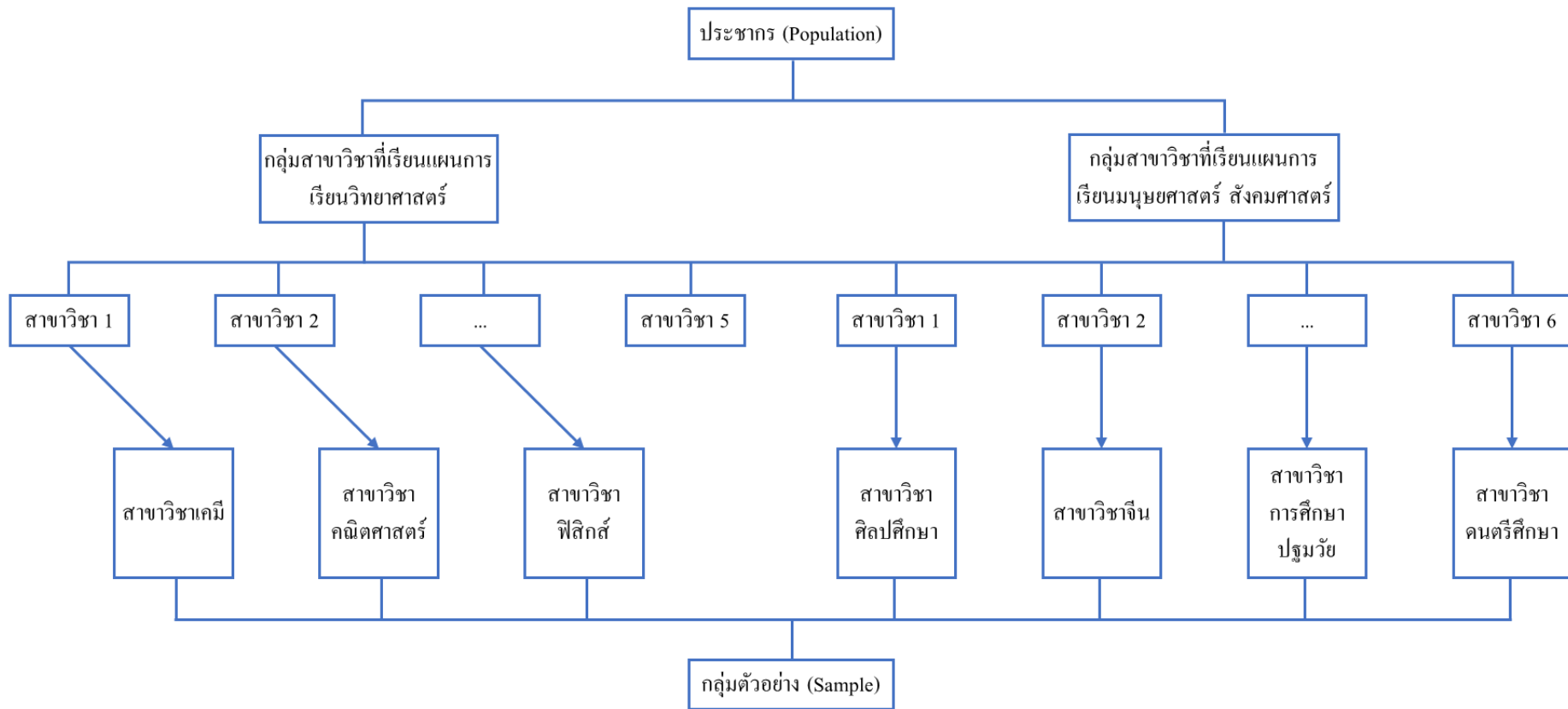
เรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา และสาขาวิชาพลศึกษา

**ขั้นตอนที่ 2** สุ่มสาขาวิชาจากกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาฟิสิกส์ และสาขาวิชาเคมี สุ่มสาขาวิชาจากกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จำนวน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย และสาขาวิชาดนตรีศึกษา

**ขั้นตอนที่ 3** กำหนดจำนวนนิสิตแต่ละชั้นปีโดยการกำหนดโควตา (Quota sampling) แต่ละสาขาวิชาตามสัดส่วนประชากร และแบ่งจำนวนนิสิตแต่ละชั้นปีในจำนวนที่เท่ากัน จากผลการสุ่มทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาวิชา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สาขาวิชา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง				รวม
	จำนวน นิสิต 4 ชั้นปี	นิสิตชั้น ปีที่ 1	นิสิตชั้น ปีที่ 2	นิสิตชั้น ปีที่ 3	นิสิตชั้น ปีที่ 4		
สาขาวิชาเคมี	78	14	14	14	14	56	
สาขาวิชาคณิตศาสตร์	109	20	20	20	20	80	
สาขาวิชาฟิสิกส์	93	17	17	17	17	68	
สาขาวิชาศิลปศึกษา	119	22	22	22	22	88	
สาขาวิชาภาษาจีน	132	24	24	25	25	98	
สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย	108	20	20	20	20	80	
สาขาวิชาดนตรีศึกษา	67	13	13	12	12	50	
รวม	706	130	130	130	130	520	



ภาพที่ 2 ลำดับขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามปลายปิด (Close questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพัฒนาข้อคำถามจากแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของ ฌ็อง-ฌัก หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553) จากแบบสอบถามระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ ของ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) แนวคิดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของ กิตินันท์ โนสุ (2557) และแนวคิดจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Herman แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) และแบบให้เติมคำตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 34 ข้อ โดยข้อคำถามที่เป็นเชิงลบในรายการ “การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค” จำนวน 4 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 24-27 ผู้วิจัยได้ทำการปรับค่าคะแนนให้เป็นเชิงบวก

## ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดและข้อคำถามจากแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของ ฌ็อง-ฌัก หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553) จากแบบสอบถามระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ ของ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) แนวคิดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของ กิตินันท์ โนสุ (2557) และแนวคิดจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Herman มาพัฒนาข้อคำถามบางประการ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำร่างแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1.00 จำนวน 34 ข้อ โดยทุกข้อคำถามเป็นไปตามเกณฑ์ทุกข้อ (ภาคผนวก ก)

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) โดยนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 30 คน ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 ในกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนแผนการเรียนมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient:  $\alpha$ ) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน เท่ากับ .923 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู เท่ากับ .876 (ภาคผนวก ก)

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงกลุ่มตัวอย่างในการทำแบบสอบถาม
2. มอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 520 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยรับเครื่องมือคืน และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามแต่ละฉบับ ซึ่งถ้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างคนใดตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามนั้นให้ครบอีกครั้งหนึ่ง โดยได้เครื่องมือที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 520 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดลงในตารางบันทึกข้อมูลตามลำดับข้อในแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ในด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ
2. ประเมินระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่า  $t$  ( $t$ -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน โดยใช้การหาความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Correlation  $r_{xy}$ )

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการบรรยายคุณลักษณะทั่วไปของข้อมูล
2. ค่าเฉลี่ย ( $M$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $SD$ ) ใช้ในการบรรยาย ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่า  $t$  ( $t$ -test) ระหว่างเพศ
4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) ใช้สำหรับเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตระหว่างชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา
5. การหาความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Correlation  $r_{xy}$ ) ระหว่างเกรดเฉลี่ยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน และจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
6. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ใช้สำหรับวิเคราะห์แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน  
เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 4) เพื่อประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 5) เพื่อเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ  
ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน และ 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับ  
เกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น  
7 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา
- ตอนที่ 4 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน  
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)  
จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี  
และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน
- ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม  
และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน



## ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และผลการวิจัยข้างต้นที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูและสรุปออกมาได้เป็นตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู 4 องค์ประกอบ ที่ต้องการศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง และความเชี่ยวชาญในการสอน ดังปรากฏในตารางการสังเคราะห์ตัวแปรต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู

ผู้ศึกษา/ ผู้วิจัย (ปีที่ทำการศึกษา)	ตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู							
	การปฏิบัติตามหน้าที่ครู	การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค	ความเชื่อในศักยภาพมนุษย์	การเสียสละในทางครู	การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง	ความเชี่ยวชาญในการสอน	ความศรัทธาต่อผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน จิตอาสา สาธารณะ	การปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย
Dewey (1913)	✓	✓						
Jiang (2016)	✓	✓						
พระภวนาวิริยคุณ (2553)	✓				✓	✓		
พระมหาวุฒิชัย (ว. วชิรเมธี) (2558)		✓			✓	✓		
ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553)	✓	✓	✓	✓				
คุณฤทัย โยเหลา และคณะ (2553)	✓	✓					✓	
กิตินันท์ โนสุ (2557)	✓	✓		✓	✓	✓		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ ผู้วิจัย (ปีที่ทำการศึกษา)	ตัวแปรจิตวิญญาณความเป็นครู								
	การปฏิบัติตามหน้าที่ครู	การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค	ความเชื่อในศักยภาพมนุษย์	การเสียสละในงานครู	การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง	ความเชี่ยวชาญในการสอน	ความศรัทธาต่อผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน	จิตอาสา สาธารณะ	การปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย
อมรรัตน์ แก่นสาร (2558)	✓	✓				✓			
รุ่งทิwa มูลสถาน (2558)	✓	✓		✓					✓
ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559)	✓	✓			✓	✓	✓		
กัตติกา ภูพานาม (2559)	✓	✓			✓				
วัลนิกา ฉลาดบาง (2559)	✓	✓							
รวม 12	11	11	1	3	5	5	1	1	1
ร้อยละ	91.6	91.6	8.3	25	41.6	41.6	8.3	8.3	8.3

จากตารางที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีผู้ศึกษามากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ครู และการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค จำนวน 11 ท่าน รองลงมาได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ความเชี่ยวชาญในการสอน จำนวน 5 ท่าน การเสียสละในงานครู จำนวน 3 ท่าน และความเชื่อในศักยภาพมนุษย์ ความศรัทธาต่อผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน จิตอาสา สาธารณะ การปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย จำนวน 1 ท่าน ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบใน 4 ลำดับแรก มาทำการศึกษานงานวิจัยนี้ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง และความเชี่ยวชาญในการสอน

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Mean	หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
SD	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	หมายถึง ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
df	หมายถึง องศาอิสระ (Degree of freedom)
GFI	หมายถึง ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้
NFI	หมายถึง ค่าดัชนีเปรียบเทียบ
CFI	หมายถึง ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ
RMR	หมายถึง ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ
RMSEA	หมายถึง ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของ การประมาณค่า
$R^2$	หมายถึง สัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of determination)
SPR	หมายถึง จิตวิญญาณความเป็นครู
FUNC	หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ครู
FAIR	หมายถึง การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค
DEV	หมายถึง การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง
PRO	หมายถึง ความเชี่ยวชาญในการสอน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามรายละเอียด ดังนี้

## ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	(n = 520)		
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<b>เพศ</b>			
ชาย		176	33.80
หญิง		344	66.20

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 520)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<b>ชั้นปีที่</b>		
ชั้นปีที่ 1	130	25.00
ชั้นปีที่ 2	130	25.00
ชั้นปีที่ 3	130	25.00
ชั้นปีที่ 4	130	25.00
<b>สาขาวิชา</b>		
เคมี	56	10.77
คณิตศาสตร์	80	15.38
ฟิสิกส์	68	13.08
ศิลปศึกษา	88	16.92
ภาษาจีน	98	18.85
การศึกษาระดับมัธยม	80	15.38
ดนตรีศึกษา	50	9.62
<b>เกรดเฉลี่ยรวม</b>		
1.00-1.99	2	0.40
2.00-2.99	65	12.50
3.00-4.00	453	87.10

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ส่วนเพศชาย มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และแต่ละชั้นปีมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ 130 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มาจากแต่ละสาขาวิชาที่ใกล้เคียงกัน โดยมาจากสาขาวิชาภาษาจีนมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 18.85 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยรวม 3.00-4.00 จำนวน 453 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10

### ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต

#### คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา  
ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การปฏิบัติตามหน้าที่ครู ประกอบด้วยรายการ 13 ข้อ ดังนี้
  - 1.1 ครอบบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม
  - 1.2 เชื้อมั่นและศรัทธาต่อวิชาชีพครู
  - 1.3 ไม่มีบุคคลใดสมบูรณ์แบบ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้
  - 1.4 เต็มใจที่จะช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นทุกเวลาเมื่อเขาต้องการ
  - 1.5 การประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย
  - 1.6 ครูพร้อมที่จะติดตามพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของศิษย์ แม้เป็นเวลาส่วนตัว
  - 1.7 วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย
  - 1.8 ยินดีรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานจากผู้อื่น
  - 1.9 ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม
  - 1.10 ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา
  - 1.11 ชอบเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คนอื่นมีความรู้
  - 1.12 ครูมีความอดทนในการพัฒนาความรู้ของศิษย์
  - 1.13 มีความปลื้มปิติเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ
2. การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ประกอบด้วยรายการ 4 ข้อ ดังนี้
  - 2.1 ครูใช้เวลากับศิษย์เท่าเทียมกัน
  - 2.2 ครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน
  - 2.3 ครูให้ความสนใจกับศิษย์ทุกคน
  - 2.4 ครูให้คะแนนกับศิษย์ตามความประพฤติ
3. การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยรายการ 7 ข้อ ดังนี้
  - 3.1 ครูต้องมีความรู้แจ้ง รู้ลึก รู้จริงในรายวิชาที่สอน
  - 3.2 ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ
  - 3.3 ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส
  - 3.4 ครูต้องพัฒนาผลงานของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ
  - 3.5 ครูต้องสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม
  - 3.6 ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์

- 3.7 ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
4. ความเชี่ยวชาญในการสอน ประกอบด้วยรายการ 10 ข้อ ดังนี้
- 4.1 มีความสุข/ หรือภาคภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้สอนงานให้กับบุคคลอื่น
  - 4.2 ครูควรมีการสอดแทรกหรือทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียน
  - 4.3 ครูควรมีความรู้ในวิชาชีพครู
  - 4.4 ครูควรมีความรู้ในรายวิชาเอก
  - 4.5 ครูควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย
  - 4.6 ครูควรมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้
  - 4.7 ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
  - 4.8 ครูควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน/ นักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน
  - 4.9 ช่วยดูแลรักษาห้องเรียน เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลม เก็บขยะ ตรวจสอบความเรียบร้อยในห้องเรียน
  - 4.10 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของคณะ/ มหาวิทยาลัย

#### **ตอนที่ 4 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

##### **ตอนที่ 4.1 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา  
ในภาพรวม ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม

องค์ประกอบ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
การปฏิบัติตามหน้าที่ครู	4.69	.391	ดีมาก
การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค	2.99	1.258	ปานกลาง
การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.78	.351	ดีมาก
ความเชี่ยวชาญในการสอน	4.77	.352	ดีมาก
รวม	4.53	.305	ดีมาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $M = 4.78$ ,  $SD = 0.351$ ) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ( $M = 4.77$ ,  $SD = 0.352$ ) และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $M = 2.99$ ,  $SD = 1.258$ ) โดยภาพรวมจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับดีมาก ( $M = 4.53$ ,  $SD = 0.305$ )

ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามรายชื่อ ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามรายชื่อ

ข้อ	รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
	ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู			
1	ครูอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม	4.73	.507	ดีมาก
2	มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อวิชาชีพครู	4.68	.640	ดีมาก
3	ไม่มีบุคคลใดสมบูรณ์แบบ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้	4.75	.538	ดีมาก
4	เต็มใจที่จะช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นทุก เวลาเมื่อเขาต้องการ	4.56	.724	ดีมาก
5	การประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย	4.59	.645	ดีมาก
6	ครูพร้อมที่จะติดตามพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของศิษย์ แม้ เป็นเวลาส่วนตัว	4.37	.884	ดี
7	วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย	4.71	.597	ดีมาก
8	ยินดีรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานจากผู้อื่น	4.77	.491	ดีมาก
9	ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม	4.75	.538	ดีมาก
10	ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา	4.72	.572	ดีมาก
11	ชอบเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คนอื่นมีความรู้	4.75	.518	ดีมาก
12	ครูมีความอดทนในการพัฒนาความรู้ของศิษย์	4.75	.532	ดีมาก
13	มีความปลื้มปิติเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ	4.77	.536	ดีมาก
	ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค			
14	ครูให้เวลากับศิษย์เท่าเทียมกัน	2.85	1.444	ปานกลาง
15	ครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน	2.61	1.427	ปานกลาง
16	ครูให้ความสนใจกับศิษย์ทุกคน	3.23	1.418	ดี
17	ครูให้คะแนนกับศิษย์ตามความประพฤติ	3.28	1.417	ดี



ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	M	SD	ระดับ
	ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง			
18	ครูต้องมีความรู้แจ้ง รู้ลึก รู้จริงในรายวิชาที่สอน	4.81	.474	ดีมาก
19	ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ	4.85	.435	ดีมาก
20	ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส	4.74	.531	ดีมาก
21	ครูต้องพัฒนาผลงานของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ	4.80	.451	ดีมาก
22	ครูต้องสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม	4.64	.636	ดีมาก
23	ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์	4.81	.480	ดีมาก
24	ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.85	.417	ดีมาก
25	มีความสุข/ หรือภาคภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้สอนงานให้กับบุคคลอื่น	4.83	.427	ดีมาก
26	ครูควรมีการสอดแทรกหรือทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียน	4.80	.468	ดีมาก
27	ครูควรมีความรู้ในวิชาชีพครู	4.83	.458	ดีมาก
28	ครูควรมีความรู้ในรายวิชาเอก	4.83	.425	ดีมาก
29	ครูควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย	4.79	.476	ดีมาก
30	ครูควรมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.80	.471	ดีมาก
31	ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	4.84	.390	ดีมาก
32	ครูควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน/ นักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน	4.69	.632	ดีมาก
33	ช่วยเหลือรักษาห้องเรียน เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลม เก็บขยะ ตรวจสอบความเรียบร้อยในห้องเรียน	4.71	.644	ดีมาก
34	เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของคณะ/ มหาวิทยาลัย	4.64	.758	ดีมาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามรายข้อ พบว่า

รายการ “ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $M = 4.85$ ,  $SD = 0.435$ ) รองลงมาคือ รายการ “ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ” ( $M = 4.84$ ,  $SD = 0.390$ ) และรายการ “ครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $M = 2.61$ ,  $SD = 1.427$ )

#### ตอนที่ 4.2 ผลการประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อ	รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1	มีความต้องการและมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในด้านการศึกษา	4.88	.390	ดีมาก
2	มีโอกาสนในการได้งานทำ หลังเรียนจบจากคณะศึกษาศาสตร์ในสาขาวิชาเฉพาะที่เลือก	4.69	.542	ดีมาก
3	มีความพยายามที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้จบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี	4.83	.458	ดีมาก
4	มีความกล้าและสามารถที่จะทำงานที่มีความยากลำบากที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	4.74	.554	ดีมาก
5	แม้ว่าในการทำงานจะมีปัญหา ถูกขัดจังหวะ ถูกรบกวนก็จะพยายามทำต่อไปให้งานจะสำเร็จ	4.68	.588	ดีมาก
6	ให้ความสำคัญกับเวลาและการรักษาเวลา	4.70	.592	ดี
7	มองการณ์ไกลไปถึงอนาคต และมุ่งทำทุกอย่างเพื่อชีวิตในอนาคต	4.75	.541	ดีมาก
8	มีความต้องการทำงานกับผู้ที่มีความสามารถ	4.81	.479	ดีมาก
9	มีความต้องการและตั้งใจทำงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับกับผู้อื่นและสังคม	4.78	.508	ดีมาก
10	มีความตั้งใจในการทำงาน และมีผลงานในการทำงานที่ดีเป็นที่ประจักษ์	4.72	.584	ดีมาก
	รวม	4.76	.356	ดีมาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจ-ไฟส์ัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า รายการ “มีความต้องการและมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในด้านการศึกษา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $M = 4.88, SD = 0.390$ ) รองลงมาคือ รายการ “มีความพยายามที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้จบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี” ( $M = 4.83, SD = 0.458$ ) และรายการ “แม้ว่าในการทำงานจะมีปัญหาถูกขัดจังหวะ ถูกรบกวนก็จะพยายามทำต่อไปให้งานจะสำเร็จ” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $M = 4.68, SD = 0.588$ ) โดยภาพรวมแรงจูงใจไฟส์ัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับดีมาก ( $M = 4.76, SD = 0.356$ )

### ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 7 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์  
(Schumacker & Lomax, 2010)

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	เกณฑ์การพิจารณา	ระดับความสอดคล้อง
ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square: $\chi^2$ )	$p\text{-value} \geq 0.05$	สอดคล้อง
ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ $\chi^2/df$	$< 2.0$	สอดคล้องดี
	2.00-5.00	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of fit index: GFI)	$> 0.95$	สอดคล้องดี
	0.90-0.95	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted goodness of fit index: AGFI)	$> 0.95$	สอดคล้องดี
	0.90-0.95	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI)	$> 0.95$	สอดคล้องดี
	$\geq 0.90$	สอดคล้อง
ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized RMR: SRMR)	$< .05$	สอดคล้องดี

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	เกณฑ์การพิจารณา	ระดับความสอดคล้อง
ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Aproximation: RMSEA)	< 0.05	สอดคล้องดี
	< 0.08	สอดคล้องพอใช้
	0.05-1.0	สอดคล้องพอใช้

ตอนที่ 5.1 โมเดลตัวชี้วัดรายด้านขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

### 1. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู  
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

	a1	a2	a3	a4	a5	a6	a7	a8	a9	a10	a11	a12	a13
a1	1.000												
a2	.498**	1.000											
a3	.401**	.569**	1.000										
a4	.370**	.276**	.316**	1.000									
a5	.321**	.436**	.314**	.423**	1.000								
a6	.317**	.289**	.175**	.602**	.401**	1.000							
a7	.343**	.423**	.502**	.229**	.319**	.243**	1.000						
a8	.373**	.386**	.460**	.248**	.252**	.129**	.587**	1.000					
a9	.280**	.475**	.396**	.174**	.350**	.186**	.518**	.537**	1.000				
a10	.407**	.383**	.445**	.194**	.259**	.175**	.462**	.586**	.554**	1.000			
a11	.372**	.438**	.357**	.229**	.285**	.121**	.394**	.551**	.547**	.661**	1.000		
a12	.432**	.418**	.475**	.248**	.414**	.239**	.474**	.433**	.494**	.546**	.555**	1.000	
a13	.370**	.551**	.528**	.271**	.409**	.264**	.425**	.486**	.517**	.549**	.568**	.589**	1.000

\*\* $p < 0.01$

จากตารางที่ 8 พบว่า รายการด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.121-0.602 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 6 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.602 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 12 กับข้อคำถามข้อที่ 13 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.589 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 6 กับข้อคำถามข้อที่ 11 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.121

1.2 คำนำน้าหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 คำนำน้าหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

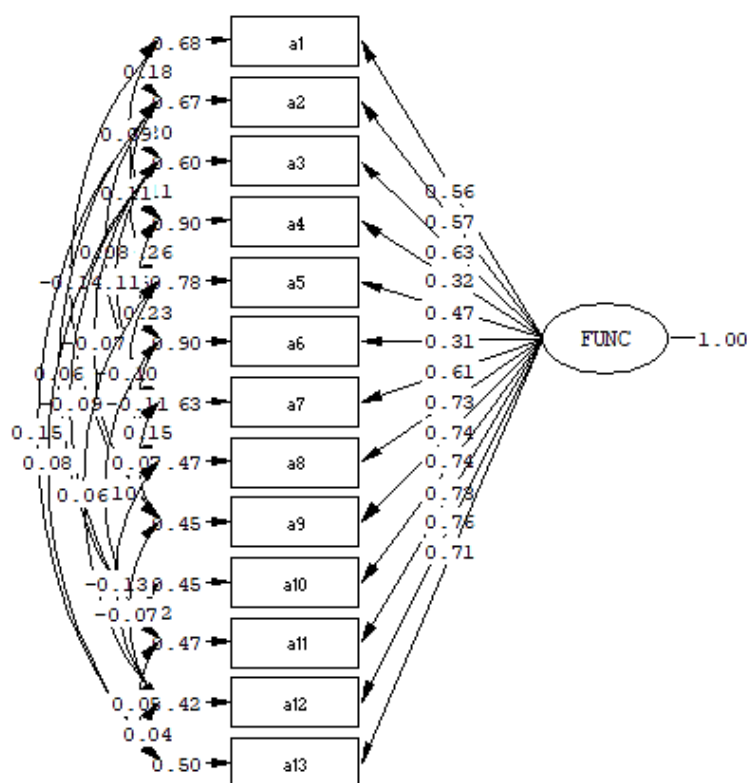
ข้อคำถามที่	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R <sup>2</sup>
1	0.56*	0.022	13.27	0.32
2	0.57*	0.027	13.57	0.33
3	0.63*	0.022	15.05	0.40
4	0.32*	0.034	7.10	0.10
5	0.47*	0.029	10.66	0.22
6	0.31*	0.041	6.94	0.10
7	0.61*	0.026	14.32	0.37
8	0.73*	0.020	18.35	0.53
9	0.74*	0.022	18.36	0.55
10	0.74*	0.023	18.93	0.55
11	0.78*	0.021	18.25	0.53
12	0.76*	0.022	18.88	0.58
13	0.71*	0.022	17.47	0.50

$\chi^2 = 83.62$ ,  $df = 38$ ,  $p = 0.00003$ ,  $\chi^2 / df = 2.20$ ,  $GFI = 0.98$ ,  $AGFI = 0.94$   
 $CFI = 0.99$ ,  $RMSEA = 0.048$

\* $p < 0.05$

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันชั้นด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 83.62 องศาอิสระเท่ากับ 38 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 2.20 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.036 และ ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้้าหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.31-0.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.10-0.58 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครูได้

ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู ดังภาพที่ 3



Chi-Square=83.62, df=38, P-value=0.00003, RMSEA=0.048

ภาพที่ 3 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

## 2. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์  
โดยเสมอภาค

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์  
โดยเสมอภาค

	b1	b2	b3	b4
b1	1.000			
b2	.880**	1.000		
b3	.639**	.632**	1.000	
b4	.626**	.605**	.865**	1.000

\*\* $p < .01$

จากตารางที่ 10 พบว่า รายการด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ประกอบด้วย  
ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01  
โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.605-0.880 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ  
ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 2 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.880 รองลงมาคือข้อคำถาม  
ข้อที่ 3 กับข้อคำถามข้อที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.865 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำ  
ที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.626



2.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค  
แสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค

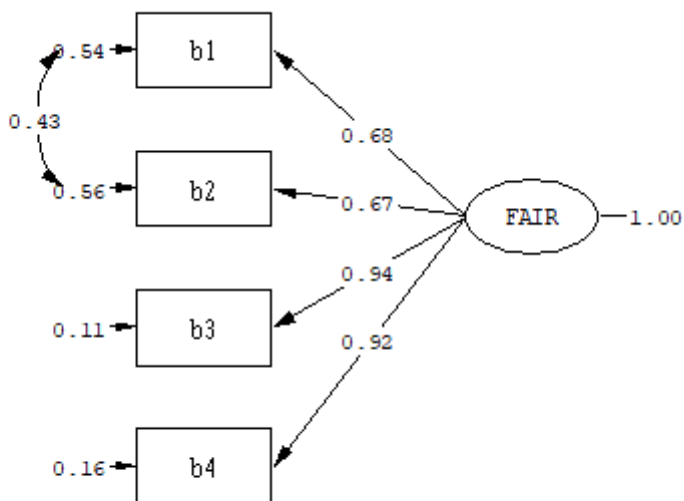
ข้อคำถามที่	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R <sup>2</sup>
1	0.68*	0.057	17.15	0.46
2	0.67*	0.054	16.71	0.44
3	0.94*	0.050	27.00	0.89
4	0.92*	0.051	25.77	0.84

$\chi^2 = 1.85, df = 1, p = 0.17340, \chi^2 / df = 1.85, GFI = 1.00, AGFI = 0.98$   
 $CFI = 1.00, RMSEA = 0.041$

\* $p < .05$

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 1.85 องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.85 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน ( $GFI$ ) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ ( $AGFI$ ) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ( $CFI$ ) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ( $SRMR$ ) เท่ากับ 0.0025 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า ( $RMSEA$ ) เท่ากับ 0.041 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.44-0.89 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาคได้

ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ดังภาพที่ 4



Chi-Square=1.85, df=1, P-value=0.17340, RMSEA=0.041

ภาพที่ 4 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค

### 3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง แสดงดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้  
อย่างต่อเนื่อง

	c1	c2	c3	c4	c5	c6	c7
c1	1.000						
c2	.473**	1.000					
c3	.490**	.581**	1.000				
c4	.409**	.348**	.531**	1.000			
c5	.279**	.262**	.505**	.567**	1.000		
c6	.421**	.435**	.481**	.515**	.502**	1.000	
c7	.219**	.382**	.483**	.368**	.335**	.521**	1.000

\*\* $p < .01$

จากตารางที่ 12 พบว่า รายการด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.219-0.581 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 2 กับข้อคำถามข้อที่ 3 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.581 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 5 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.567 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 7 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.219

3.2 คำนำหน้าองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้  
อย่างต่อเนื่อง แสดงดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้  
 ต่อเนื่อง

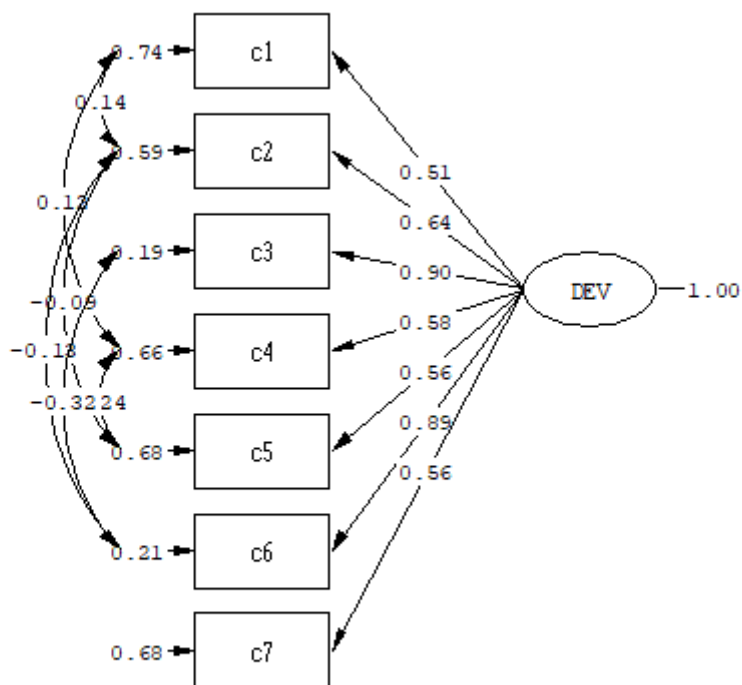
ข้อคำถามที่	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R <sup>2</sup>
1	0.51*	0.020	12.41	0.26
2	0.64*	0.020	14.92	0.41
3	0.90*	0.022	22.26	0.81
4	0.58*	0.019	14.21	0.34
5	0.56*	0.026	13.68	0.32
6	0.89*	0.021	19.93	0.79
7	0.56*	0.017	13.69	0.32

$\chi^2 = 15.57$ ,  $df = 8$ ,  $p = 0.04895$ ,  $\chi^2/df = 1.95$ ,  $GFI = 0.99$ ,  $AGFI = 0.97$   
 $CFI = 1.00$ ,  $RMSEA = 0.043$

\* $p < .05$

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการพัฒนาตนเองด้าน-ความรู้  
 อย่างต่อเนื่อง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้  
 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ  
 15.57 องศาอิสระ เท่ากับ 8 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.95 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัด  
 ความกลมกลืน ( $GFI$ ) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ ( $AGFI$ ) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนี  
 วัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ( $CFI$ ) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ย  
 ของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ( $SRMR$ ) เท่ากับ 0.020 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่  
 เหลือของการประมาณค่า ( $RMSEA$ ) เท่ากับ 0.043 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดล  
 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง  
 0.51-0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่  
 ระหว่าง 0.26-0.81 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้ได้อย่างต่อเนื่องได้

ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง  
 ดังภาพที่ 5



Chi-Square=15.57, df=8, P-value=0.04895, RMSEA=0.043

ภาพที่ 5 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

#### 4. องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญ  
 ในการสอน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน  
 แสดงดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

	d1	d2	d3	d4	d5	d6	d7	d8	d9	d10
d1	1.000									
d2	.504**	1.000								
d3	.440**	.489**	1.000							
d4	.308**	.499**	.497**	1.000						
d5	.293**	.452**	.364**	.593**	1.000					
d6	.392**	.469**	.389**	.520**	.557**	1.000				
d7	.386**	.420**	.514**	.456**	.449**	.547**	1.000			
d8	.316**	.374**	.337**	.427**	.343**	.327**	.424**	1.000		
d9	.511**	.398**	.326**	.284**	.367**	.398**	.393**	.502**	1.000	
d10	.309**	.267**	.272**	.270**	.352**	.265**	.270**	.541**	.560**	1.000

\*\* $p < .01$ 

จากตารางที่ 14 พบว่า รายการด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.265-0.593 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 5 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.593 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 9 กับข้อคำถามข้อที่ 10 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.560 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 6 กับข้อคำถามข้อที่ 10 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.265

4.2 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน แสดงดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

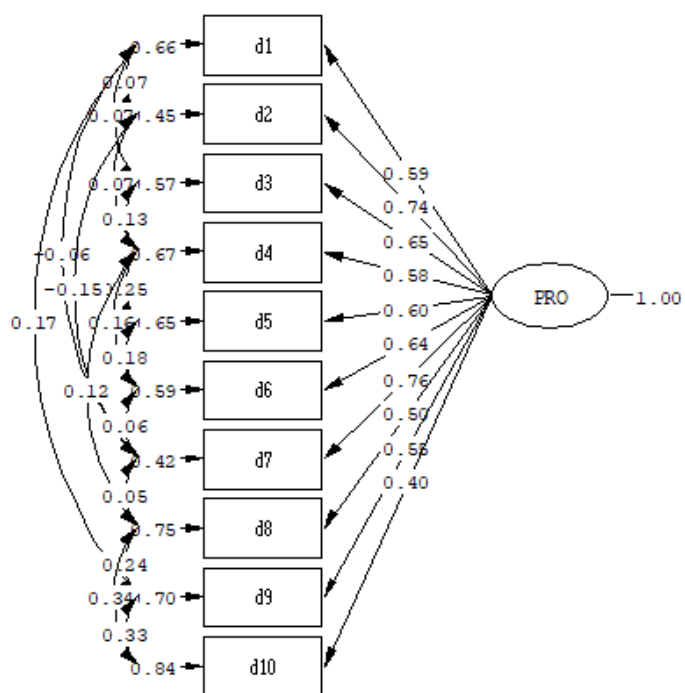
ข้อคำถามที่	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R <sup>2</sup>
1	0.59*	0.022	11.70	0.34
2	0.74*	0.021	16.97	0.55
3	0.65*	0.020	15.31	0.43
4	0.58*	0.020	12.40	0.33
5	0.60*	0.020	13.69	0.35
6	0.64*	0.021	14.61	0.41
7	0.76*	0.018	16.87	0.58
8	0.50*	0.029	10.98	0.25
9	0.55*	0.028	12.40	0.30
10	0.40*	0.034	8.75	0.16

$\chi^2 = 40.99$ ,  $df = 9$ ,  $p = 0.00242$ ,  $\chi^2/df = 2.16$ ,  $GFI = 0.98$ ,  $AGFI = 0.95$   
 $CFI = 0.99$ ,  $RMSEA = 0.047$

\* $p < .05$

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านความเชี่ยวชาญในการสอนพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 40.99 องศาอิสระเท่ากับ 19 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 2.16 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน ( $GFI$ ) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ ( $AGFI$ ) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ( $CFI$ ) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ( $SRMR$ ) เท่ากับ 0.027 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า ( $RMSEA$ ) เท่ากับ 0.047 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.76 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.16-0.58 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านความเชี่ยวชาญในการสอนได้

ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ดังภาพที่ 6



Chi-Square=40.99, df=19, P-value=0.00242, RMSEA=0.047

ภาพที่ 6 โมเดลตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน



ตอนที่ 5.2 โมเดลตัวชี้วัดรวมขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะ  
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 16 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์  
(Schumacker and Lomax, 2010)

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	เกณฑ์การพิจารณา	ระดับความสอดคล้อง
ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square: $\chi^2$ )	p-value $\geq 0.05$	สอดคล้อง
ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ $\chi^2/df$	< 2.0	สอดคล้องดี
	2.00-5.00	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI)	> 0.95	สอดคล้องดี
	0.90-0.95	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI)	> 0.95	สอดคล้องดี
	0.90-0.95	สอดคล้องพอใช้
ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)	> 0.95	สอดคล้องดี
	$\geq 0.90$	สอดคล้อง
ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized RMR: SRMR)	< .05	สอดคล้องดี
ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Aproximation: RMSEA)	< 0.05	สอดคล้องดี
	< 0.08	สอดคล้องพอใช้
	0.05-1.0	สอดคล้องพอใช้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะ  
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แสดงดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

องค์ประกอบ	1	2	3	4
การปฏิบัติตามหน้าที่ครู (1)	1.000			
การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค (2)	.173**	1.000		
การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง (3)	.599**	.185**	1.000	
ความเชี่ยวชาญในการสอน (4)	.582**	.154**	.675**	1.000

\*\* $p < .01$

จากตารางที่ 17 พบว่า องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01  
โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.154-0.675 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ  
องค์ประกอบที่ 3 กับองค์ประกอบที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.675 รองลงมาคือ  
องค์ประกอบที่ 1 กับองค์ประกอบที่ 3 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.599 และคู่ที่มี  
ความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 กับองค์ประกอบที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ  
0.154

2. คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แสดงดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

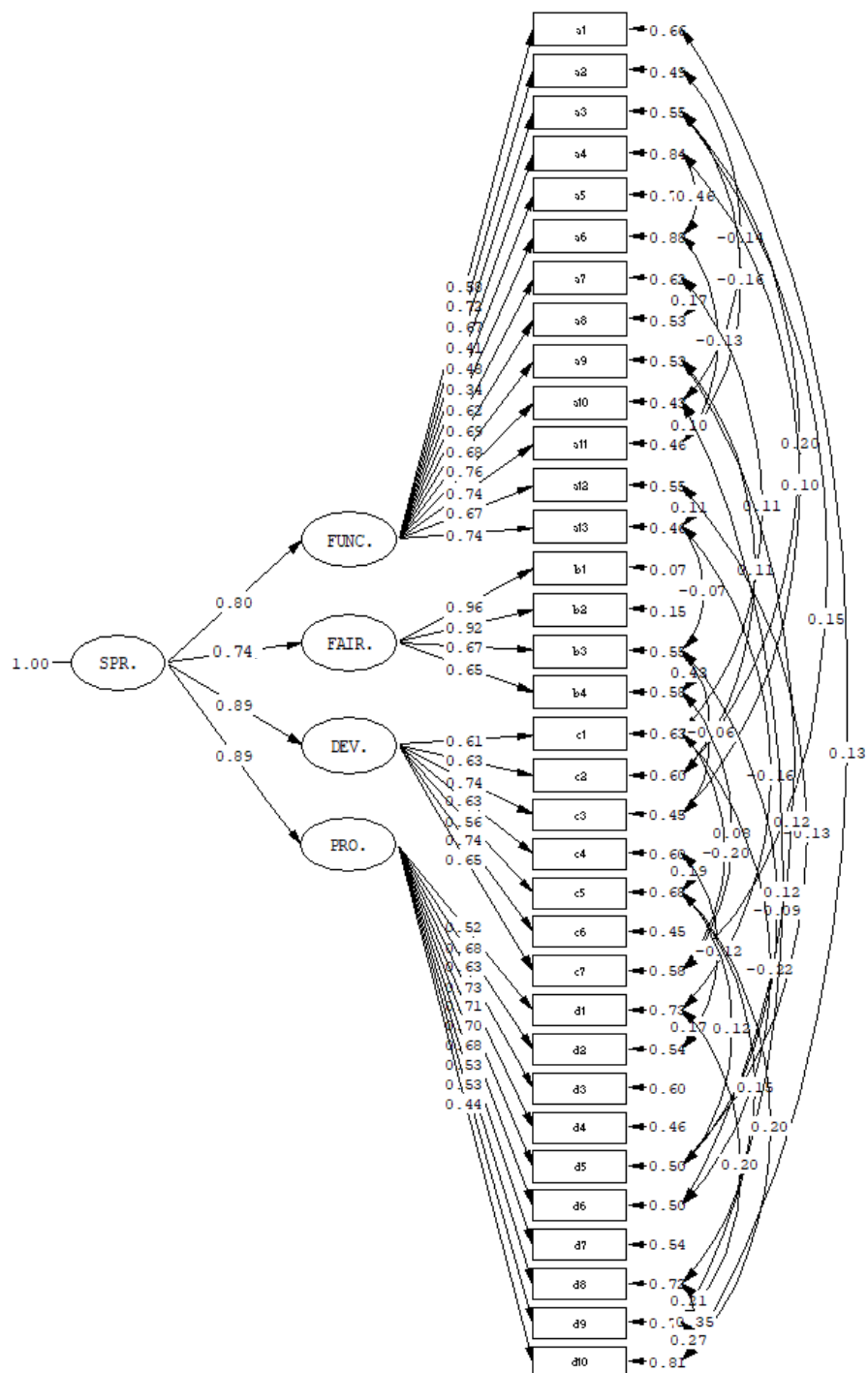
องค์ประกอบที่	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R <sup>2</sup>
1	0.80*	0.065	12.31	0.63
2	0.74*	0.048	5.04	0.58
3	0.89*	0.067	13.38	0.80
4	0.89*	0.077	11.57	0.80

$\chi^2 = 976.67, df = 489, p = 0.000, \chi^2 / df = 0.048, GFI = 0.94, AGFI = 0.92$   
 $CFI = 0.95, RMSEA = 0.048$

\* $p < .05$

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 976.67 องศาอิสระ เท่ากับ 489 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.99 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน ( $GFI$ ) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ ( $AGFI$ ) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ( $CFI$ ) เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ( $SRMR$ ) เท่ากับ 0.043 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า ( $RMSEA$ ) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.74-0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละองค์ประกอบมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.58-0.80

ผู้วิจัยนำเสนอโมเดลองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา ดังภาพที่ 7



Chi-Square=976.67, df=489, P-value=0.00000, RMSEA=0.048

ภาพที่ 7 โมเดลองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา

## ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู ที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน แสดงดังตารางที่ 19-22

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	เพศชาย ( $n = 174$ )		เพศหญิง ( $n = 344$ )		$t$	$df$	Sig.
	$M$	$SD$	$M$	$SD$			
จิตวิญญาณความเป็นครู	4.54	0.309	4.53	0.303	0.601	518	0.548

\* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู แยกตามชั้นปี

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	$df$	$SS$	$MS$	$F$	Sig.
จิตวิญญาณความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	1.203	0.401	4.391*	0.005
	ภายในกลุ่ม	516	47.109	0.091		
	รวม	519	176.59			

\* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการตรวจสอบต่อเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เซฟเฟ้ (Scheffe) ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ตัวแปร	ชั้นปี	ระดับการศึกษา			
		1	2	3	4
		<i>M</i>	4.49	4.54	4.61
จิตวิญญาณความเป็นครู	1	4.49	-		
	2	4.54	0.048	-	
	3	4.61	0.117*	0.069	-
	4	4.49	0.000	0.048	0.117*

\* $p < .05$

จากตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีจิตวิญญาณความเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามสาขาวิชา

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
จิตวิญญาณความเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	6	.328	0.055	0.585*	0.743
	ภายในกลุ่ม	513	47.984	0.094		
	รวม	519	48.312			

\* $p < .05$

จากตารางที่ 22 พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครูเมื่อจำแนกตามสาขาวิชาไม่มีความแตกต่างกัน

**ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน**

ตารางที่ 23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเพศ ชั้นปี สาขาวิชา และเกรดเฉลี่ยรวมกับ จิตวิญญาณความเป็นครู

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
เกรดเฉลี่ยรวม	0.130**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน	0.655**

\*\* $p < .01$

จากตารางที่ 23 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ระหว่าง 0.130 ถึง 0.655 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า เกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตวิญญาณความเป็นครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.130 และ 0.655 ตามลำดับ

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณ  
ความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน  
เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 4) เพื่อประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 5) เพื่อเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ  
ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน และ 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับ  
เกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น  
7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 4 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน  
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)  
จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่ม  
สาขาวิชาต่างกัน

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม  
และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน



### ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู

การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีผู้ศึกษามากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ครู และการปฏิบัติต่อศิษย์ โดยเสมอภาค จำนวน 11 ท่าน รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ความเชี่ยวชาญในการสอน จำนวน 5 ท่าน การเสียสละในงานครู จำนวน 3 ท่าน และความเชื่อในศักยภาพมนุษย์ ความศรัทธาต่อผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน จิตอาสา สาธารณะ การปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย จำนวน 1 ท่าน ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบใน 4 ลำดับแรกมาทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง และความเชี่ยวชาญในการสอน

### ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ส่วนเพศชายมีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และแต่ละชั้นปีมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ 130 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มาจากแต่ละสาขาวิชา ที่ใกล้เคียงกัน โดยมาจากสาขาวิชาภาษาจีนมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 18.85 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยรวม 3.00-4.00 จำนวน 453 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10

### ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต

#### คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การปฏิบัติตามหน้าที่ครู ประกอบด้วยรายการ 13 ข้อ ดังนี้
  - 1.1 ครอบบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม
  - 1.2 เชื้อมั่นและศรัทธาต่อวิชาชีพครู
  - 1.3 ไม่มีบุคคลใดสมบูรณ์แบบ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้
  - 1.4 เต็มใจที่จะช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอื่นทุกเวลาเมื่อเขาต้องการ
  - 1.5 การประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย
  - 1.6 ครูพร้อมที่จะติดตามพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของศิษย์ แม้เป็นเวลาส่วนตัว
  - 1.7 วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย
  - 1.8 ยินดีรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานจากผู้อื่น
  - 1.9 ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม

- 1.10 ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา
- 1.11 ชอบเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คนอื่นมีความรู้
- 1.12 ครูมีความอดทนในการพัฒนาความรู้ของศิษย์
- 1.13 มีความปลื้มปิติเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ
2. การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ประกอบด้วยรายการ 4 ข้อ ดังนี้
  - 2.1 ครูใช้เวลากับศิษย์เท่าเทียมกัน
  - 2.2 ครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน
  - 2.3 ครูให้ความสนใจกับศิษย์ทุกคน
  - 2.4 ครูให้คะแนนกับศิษย์ตามความประพฤติ
3. การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยรายการ 7 ข้อ ดังนี้
  - 3.1 ครูต้องมีความรู้แจ้ง รู้ลึก รู้จริงในรายวิชาที่สอน
  - 3.2 ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ
  - 3.3 ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส
  - 3.4 ครูต้องพัฒนาผลงานของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ
  - 3.5 ครูต้องสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม
  - 3.6 ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์
  - 3.7 ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
4. ความเชี่ยวชาญในการสอน ประกอบด้วยรายการ 10 ข้อ ดังนี้
  - 4.1 มีความสุข/ หรือภาคภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้สอนงานให้กับบุคคลอื่น
  - 4.2 ครูควรมีการสอดแทรกหรือทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียน
  - 4.3 ครูควรมีความรอบรู้ในวิชาชีพครู
  - 4.4 ครูควรมีความรอบรู้ในรายวิชาเอก
  - 4.5 ครูควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย
  - 4.6 ครูควรมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้
  - 4.7 ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
  - 4.8 ครูควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน/ นักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในชั้นเรียน
  - 4.9 ช่วยดูแลรักษาห้องเรียน เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลม เก็บขยะ ตรวจสอบความเรียบร้อยในห้องเรียน
  - 4.10 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของคณะ/ มหาวิทยาลัย

#### ตอนที่ 4 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

##### ตอนที่ 4.1 ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม พบว่า องค์กรประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ องค์กรประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน และองค์กรประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์ โดยเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยภาพรวมจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับดีมาก

ผลการประเมิน จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามรายชื่อ พบว่ารายการ “ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รายการ “ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ” และรายการ “ครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

##### ตอนที่ 4.2 ผลการประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า รายการ “มีความต้องการและมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในด้านการศึกษา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รายการ “มีความพยายามที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้จบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี” และรายการ “แม้ว่าในการทำงานจะมีปัญหา ถูกขัดจังหวะถูกรบกวนก็จะพยายามทำต่อไปให้งานจะสำเร็จ” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยภาพรวมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับดีมาก

#### ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

##### ตอนที่ 5.1 โมเดลตัวชี้วัดรายด้านขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

###### 1. องค์กรประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู  
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู  
พบว่า รายการด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ มีความสัมพันธ์  
กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่  
ระหว่าง 0.121-0.602 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 6

โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.602 รองลงมาคือ ข้อคำถามข้อที่ 12 กับข้อคำถามข้อที่ 13 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.589 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 6 กับข้อคำถามข้อที่ 11 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.121

1.2 คำนำน้าหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 83.62 องศาอิสระ เท่ากับ 38 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 2.20 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (*GFI*) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ 0.036 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (*RMSEA*) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.31-0.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.10-0.58 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครูได้

## 2. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค พบว่า รายการด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.605-0.880 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 2 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.880 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 3 กับข้อคำถามข้อที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.865 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.626

2.2 คำนำน้าหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 1.85 องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.85 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (*GFI*) เท่ากับ 1.00 ค่า

ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFD*) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ 0.0025 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (*RMSEA*) เท่ากับ 0.041 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.44-0.89 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาคได้

### 3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง พบว่า รายการด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.219-0.581 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 2 กับข้อคำถามข้อที่ 3 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.581 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 5 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.567 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 1 กับข้อคำถามข้อที่ 7 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.219

3.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 15.57 องศาอิสระ เท่ากับ 8 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.95 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (*GFI*) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ 0.020 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (*RMSEA*) เท่ากับ 0.043 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.51-0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.26-0.81 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่องได้

#### 4. องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน พบว่า รายการด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.265-0.593 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 4 กับข้อคำถามข้อที่ 5 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.593 รองลงมาคือข้อคำถามข้อที่ 9 กับข้อคำถามข้อที่ 10 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.560 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ข้อคำถามข้อที่ 6 กับข้อคำถามข้อที่ 10 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.265

4.2 ค่านำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านความเชี่ยวชาญในการสอน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 40.99 องศาอิสระ เท่ากับ 19 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 2.16 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (*GFI*) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ 0.027 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (*RMSEA*) เท่ากับ 0.047 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่านำหนักองค์ประกอบพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.76 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละข้อคำถามมีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.16-0.58 แสดงว่าข้อคำถามสามารถวัดด้านความเชี่ยวชาญในการสอนได้

#### ตอนที่ 5.2 โมเดลตัวชี้วัดรวมขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.154-0.675 คู่ที่มีความสัมพันธ์กัน

มากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 3 กับองค์ประกอบที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.675  
รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 1 กับองค์ประกอบที่ 3 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.599 และคู่  
ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 กับองค์ประกอบที่ 4 โดยมีขนาดความสัมพันธ์  
เท่ากับ 0.154

## 2. คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์  
พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่  
ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 976.67 องศาอิสระ เท่ากับ 489 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.99 ซึ่งมีค่า  
น้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (*GFI*) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*)  
เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.90  
ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ 0.043 และค่าดัชนีรากของ  
ค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณค่า (*RMSEA*) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05  
ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ  
พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.74-0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแต่ละองค์ประกอบ  
มีสัมประสิทธิ์การอธิบายอยู่ระหว่าง 0.58-0.80

## ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่ม สาขาวิชาต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู ที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา  
ต่างกัน พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มี  
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศไม่มี  
ความแตกต่างกัน

จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง  
สถิติที่ระดับ .05 จึงทำการตรวจสอบต่อเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (*Scheffe*) จากนั้นได้ผล  
การเปรียบเทียบความแตกต่างจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษา  
ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีจิตวิญญาณความเป็นครู แตกต่างกัน  
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาไม่มีความแตกต่างกัน

### ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ระหว่าง 0.130 ถึง 0.655 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า เกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตวิญญาณความเป็นครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.130 และ 0.655 ตามลำดับ

### อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าสรุปประเด็นการอภิปรายได้ 2 ประเด็น คือ

1. ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $M = 4.78, SD = 0.351$ ) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ( $M = 4.77, SD = 0.352$ ) และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $M = 2.99, SD = 1.258$ ) โดยภาพรวมจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับดีมาก ( $M = 4.53, SD = 0.305$ ) มีผลการศึกษบางส่วน สอดคล้องกับผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ด้านบุคลิกภาพดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $M = 4.03, SD = 0.535$ ) รองลงมาคือด้านเทคนิคการสอน มีค่าเฉลี่ย ( $M = 3.98, SD = 0.515$ ) และด้านจิตอาสา จิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $M = 3.85, SD = 0.604$ ) โดยภาพรวมจิตวิญญาณความเป็นครู อยู่ในระดับดีมาก ( $M = 3.93, SD = 0.466$ ) ซึ่งระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่สัมพันธ์กันคือ รายการ “ความเชี่ยวชาญในการสอน” สอดคล้องกับรายการ “เทคนิคการสอน” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 2 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านที่เกี่ยวกับ “การสอน” ทั้งเรื่องความเชี่ยวชาญในการสอน หรือเทคนิคการสอน มีความสำคัญและจำเป็นในอันดับต้น ๆ ของการที่นิสิต/ นักศึกษาวชิราวุธจะมีจิตวิญญาณความเป็นครู ส่วนระดับจิตวิญญาณความเป็นครูในอันดับแรกที่มีความแตกต่างกัน คือ รายการ “การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง” และ รายการ “บุคลิกภาพดี” อาจแสดงให้เห็นถึงความต่างกันของบริบทที่



ส่งผลไปถึงการมีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่ต่างกันของของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในแต่ละบริบท ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นประเด็นสนใจในการศึกษาต่อไปว่า ในบริบทที่ต่างกันส่งผลให้ของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่ต่างกัน โดยความต่างกันนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างไรกับการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในอนาคตหรือไม่

นอกจากนี้ยังมีผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูบางส่วนที่สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษานักศึกษาศาครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาสภาพปัจจุบันด้านคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาศาครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ศึกษาปัจจัยที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาศาครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และศึกษากลยุทธ์ในการปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาศาครุวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ของ รุ่งทิภา มูลสถาน (2558) พบว่า นักศึกษาศาครุมีสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูตามองค์ประกอบที่กำหนด 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความรักความเมตตาต่อศิษย์ โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในด้านการรับฟังปัญหาของศิษย์ ให้ความช่วยเหลือศิษย์ ให้ความเป็นกันเองกับศิษย์ และสนทนาไต่ถามทุกข์สุขของศิษย์
- 2) ด้านการอบรมสั่งสอนศิษย์ โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในการอุทิศเวลาเพื่อพัฒนาติดตามตามความจำเป็นและเหมาะสม ให้ความรู้โดยไม่ปิดบัง และไม่ละทิ้งห้องเรียนหรือขาดการสอน
- 3) ด้านการประพฤติตน โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมไม่โกรธง่าย หรือแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อหน้าศิษย์ ระมัดระวังในการกระทำของตนอยู่เสมอ และพูดชมเชยให้กำลังใจศิษย์ด้วยความจริงใจ
- 4) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในการแสดงตนว่าเป็นครูอย่างภาคภูมิใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น และ
- 5) ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย โดยสังเกตได้จากการมีพฤติกรรมในการรณรงค์การใช้สินค้าพื้นเมือง ร่วมงานประเพณีของท้องถิ่นสม่ำเสมอ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่สัมพันธ์กับสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครูตามองค์ประกอบที่กำหนด 5 ด้าน คือ รายการ “การปฏิบัติตามหน้าที่ครู” สอดคล้องกับรายการ “การประพฤติตน” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 3 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านที่เกี่ยวกับ “การประพฤติปฏิบัติตนของครู” ทั้งเรื่องการปฏิบัติตามหน้าที่ หรือการประพฤติตน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการที่ของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จะมีจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู ที่มีเพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา ต่างกัน พบว่า มีผลการศึกษางานส่วนที่สอดคล้อง และมีผลการศึกษางานส่วนที่ไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) ที่ทำการศึกษารื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และ 2) เพื่อเปรียบเทียบ ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามเพศ โปรแกรมวิชา กิจกรรมที่เข้าร่วม รายได้ของ- ผู้ปกครอง เกรดเฉลี่ย และชั้นปีของนักศึกษา กล่าวคือ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณ ความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามเพศ ของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีเพศต่างกันและอยู่ ในคนละบริบทกัน มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่ต่างกัน และอาจทำให้เกิดเป็นประเด็นสนใจ ในการศึกษาต่อไปว่า มีปัจจัยใดที่ส่งผลให้ของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีเพศต่างกันและ อยู่คนละบริบทกัน มีระดับความเป็นครูแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการตรวจสอบต่อเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) จากนั้นได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างจิตวิญญาณความเป็นครู จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีจิตวิญญาณความเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามชั้นปี ของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณ ความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าของนิสิต/ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ที่มีชั้นปีต่างกันแม้อยู่คนละบริบทกัน มีระดับจิตวิญญาณความเป็น ครูต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวได้ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2559) พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีสาขาวิชาต่างกันแม้อยู่ในคนละบริบทกัน มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่ต่างกัน และอาจทำให้เกิดเป็นประเด็นสนใจในการศึกษาต่อไปว่าสาขาวิชาที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และในรายสาขาวิชาใดบ้างที่นิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูสูงหรือต่ำ

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรจัดการวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตครูที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบัน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและประเมินระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในทุกปีการศึกษา แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หรือการเสริมสร้างและการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูในกับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งจะช่วยให้สถาบันเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น สามารถผลิตครูอาชีพที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูออกไปสู่สังคมไทย ทำให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์หรือว่าที่ครูอาชีพในอนาคตได้พัฒนาการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. ควรพัฒนา เสริมสร้าง และปลูกฝังการมีจิตวิญญาณความเป็นครูในเรื่อง การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ได้มีความเข้าใจและตระหนักถึงการมีจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวม พบว่า องค์กรประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ควรพัฒนา เสริมสร้าง และปลูกฝังการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นิสิตครูมีความพยายามในการทำงานใด ๆ ให้สำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือเกิดความคิดที่จะล้มเลิกการทำงานนั้น ๆ ไปกลางคัน ให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ได้มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น

4. คำนวณนำผลการประเมินที่ได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุ แนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อให้ได้แบบวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีความเป็นมาตรฐาน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ทั่วไปได้

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ จากสถาบันอื่น ๆ เพื่อศึกษาความเหมือนหรือความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในแต่ละสถาบัน แล้วนำผลการศึกษาไปปรับปรุง พัฒนา เสริมสร้าง หรือปลูกฝังการมีจิตวิญญาณความเป็นครูให้แก่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้น

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนา และจัดการศึกษาให้แก่นิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ให้เหมาะสมต่อไป

4. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูกับภูมิหลังบางประการอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการศึกษาที่ครอบคลุมและกว้างยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อวิชาชีพครูและประเทศชาติต่อไป

## บรรณานุกรม

- กรรณา ศรีรุณ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.*
- กัตติกา ภูพานาม. (2559). การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (Proceedings) การนำเสนอ ผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17.* เข้าถึงได้จาก <http://gnru2017.psu.ac.th/proceeding/51625600829145945.pdf>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- กิตินันท์ โนสุ. (2557). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนบน. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 8(1), 53-65.*
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2545). *คลื่นสุนทรียภาพให้สุขภาพ: กระบวนทัศน์สุขภาพใหม่: จิตวิญญาณ สุนทรียภาพและความงามเป็นมนุษย์.* กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2562). *สถิตินิสิต.* เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.buu.ac.th/web2019/index.php/main/strategy>
- จรรยาตรี มาดิลกโกวิท, ดวงกมล บางชวด และปัญญา อัครพุทธพงษ์. (2561). *รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการ และครูระหว่าง ประจำการ. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- จันทิมา เมฆประ โคน. (2555). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน วิชา ศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- จินตนา วงศ์อำไพ. (2551). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนและนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กับ การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.*

ชูชาติ เทศสีแดง. (2550). *ครูไทย*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=15317&Key=hotnews>

ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ. (2553). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณ  
ความเป็นครู. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 23(1), 25-54.

ดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช  
ภัฏนครปฐม. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(1), 107-131.

คุณหญิง โยเหลา, ปกรณ์ สิงห์สุริยา, นิยะดา จิตต์จรัส และธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง. (2553).

*ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์  
วิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง. (2554). *ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู:*

*การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา*. คุณหญิงนิพนธ์วิทยาศาสตร์คุณหญิงบัณฑิต, สาขาวิชา  
การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธวัชชัย เฟื่องพินิจ. (2550). *ศาสตร์ว่าด้วย “จิตวิญญาณครู”*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/153240>

นรินทร์ ตั้งชรัศยา. (2554). การสังเคราะห์ความรู้ทางด้านการพัฒนาจิตวิญญาณจากเรื่องเล่า

ความสำเร็จของครูและนักเรียนในระบบการศึกษา: การพัฒนาหน่ออ่อนทางการศึกษา  
สร้างจิตปัญญาในการเรียนรู้สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์  
วิจัย*, 2(2), 21-30.

ประภัสสร ชโลธร. (2558). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้  
ที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู: กรณีศึกษานักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัย แห่ง  
หนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. คุณหญิงนิพนธ์ปรัชญาคุณหญิงบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัย  
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ.

ประสิทธิ์ อุ่นหนองกุ้ง. (2555). *เอกสารประกอบการสัมมนาภาวะผู้นำ*. สกลนคร: มหาวิทยาลัย  
ราชภัฏสกลนคร.

ประเวศ ะสี. (2553). *ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด*. นนทบุรี:  
กรีน-ปัญญาญาณ.

- ปราณี หล้าเบญจนะ. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เปรม ติณสูลานนท์. (2543). *ทางเลี้ยวของครู*. ม.ป.ท.
- พระมหาวิชัย (ว.วชิรเมธี). (2558). *จิตวิญญาณความเป็นครู*. เข้าถึงได้จาก [www.gotoknow.org/post/329230](http://www.gotoknow.org/post/329230)
- พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทัดตชีโว). (2553). *ศาสตร์และศิลป์แห่งความเป็นครู*. เข้าถึงได้จาก [www.kruinter.com/file/70420140909083731-\[kruinter.com\].pdf](http://www.kruinter.com/file/70420140909083731-[kruinter.com].pdf)
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2550). *จิตวิญญาณของความเป็นครู*. เข้าถึงได้จาก [http://surakon.blogspot.com/2014\\_02\\_01\\_archive.html](http://surakon.blogspot.com/2014_02_01_archive.html)
- พัชนี สมกำลัง. (2556). *จิตวิญญาณของผู้นำทางการพยาบาล ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2547). *ธรรมสำหรับครู คำบรรยายพระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) ณ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 4-29 กันยายน พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). *หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ภาวัต ตั้งเพชรเดโช. (2556). *จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพ ที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รุ่งทิวา มุลสถาน. (2558). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปลูกฝัง จิตวิญญาณความเป็นครูที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาสายครู วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- วัลนิกา ฉลาทบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 123-128.
- ศุภลักษณ์ ทัดศรี และอารยา พรายเข้ม. (2554). *จิตวิญญาณในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: คณะสาธาณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2553). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูป: ประสบการณ์ จากวิทยานิพนธ์ พุทธศักราช 2543-2551. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 12(2), 45-59.
- สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุพิชญา โคทวิ. (2558). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุภาภรณ์ อาษาสร้อย. (2540). *ศึกษาการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5 รูปแบบ*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2551). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัช ขวัญเมือง. (2532). *วิธีการสอนและการวัดผลวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นานาทัศนะในการวิจัยประเมินผลคุณภาพของ คนไทย: ดี เก่ง และมีความสุข*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2558). *การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. คุษุณีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย หลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อาภา จันทรสกุล, ชวนี เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา และวรางคณา โสমনันทน์. (2553). *การพัฒนาจิตวิญญาณเกิดในครูและผู้บริหารที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- Atkinson, J. W. (1964). *Motive in fantasy action and society*. New Delhi: Affilafed, Pvt, Ltd.



- Campbell, E. (2000). Professional ethics in teaching: Towards the development of a code of practice. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 203-221.
- Chen, Y. (2013). The teachers' perspective on teacher professional development evaluation. *Academic Journals*, 8(23), 2232-2224.
- Conti, S. (2002). The spiritual life of teacher: A study of holistic education and the holistic perspective. *Dissertation Abstracts International*, 63(5), 1685A.
- Coughlin, M. A., & Knight, W. (2007). *Structural equation modeling for institutional researchers: Applications using SPSS and AMOS*. Retrieved from <http://web.stanford.edu/group/ssds/weblog/archives/2007/04/>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing* (5<sup>th</sup> ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3<sup>rd</sup> ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7<sup>th</sup> ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Herman, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, 54, 353-363.
- Jackson, M., & Jackson, R. (2007). Courage to teach: A retreat program of personal and professional renewal for educators. In S. M. Intrator (Ed.), *stories of the courage to teach: honoring the teacher's heart*. California: Wiley.
- Jiang, Y. (2016). *A study on professional development of teachers of English as a foreign language in institutions of higher education in Western China*. New York: Springer.
- Kerlinger, F. N. (1986). *Foundation of behavioral research* (3<sup>rd</sup> ed.). USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Chicago: Follett.
- Lim, J. S., Sim, E. J., & Lee, K. H. (2014). Development of workplace spirituality scale for early childhood teacher. *Journal of Fisheries and Marine Sciences Education*, 26(4), 717-735.
- Marshall, J. M. (2009). Describing the elephant: Preservice teachers talk about spiritual reasons for becoming a teacher. *Teacher Education Quarterly*, 36(2), 25-44.

- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper and Brother.
- McClelland, D. C. (1967). *The achieving society*. Free Press.
- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A., & Lowell, E. L. (1953). *The achievement motive*. New York: Apple-Century Crofts.
- Muliak, S. A. (1972). *The foundations of factor analysis*. New York: McGraw-Hill.
- Nash, R. J. (2001). Constructing a spirituality of teaching: A personal perspective. *Religion and Education*, 3, 6-7.
- Pajak, E., & Blasise, J. (1989). The impact of teacher's personal lives on professional role enactment: A qualitative analysis. *American Education research journal*, 26(2), 283-310.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3<sup>rd</sup> ed.). New York: Taylor and Francis Group, LLC.
- Simpson, D. J., & Stack, S. F. (2010). *Teachers, leaders, and schools: essays by John Dewey*. Southern Illinois University Press. n.d.
- Snyder, C. R., & Lopez, S. J. (2007). *Positive psychology: The scientific and practical exploration of human strengths*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Wang, L. (2009). *Basic education in China. Education in China series. Zhejiang: Zhejiang University Press. In Liu, L. B. (2015). China's Evolving Education System and Conceptions of Achievement. In Teacher Educator International Professional Development as Ren (Pp. 37-46). Springer Berlin Heidelberg.*

ภาคผนวก

### ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
4. ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient:  $\alpha$ ) ของ Cronbach
5. สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- |                          |   |
|--------------------------|---|
| 1. ดร. ศิราพร งามแสง     | นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ<br>สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี   |
| 2. ดร. กมลวรรณ คชาอุทธร  | อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์<br>มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี  |
| 3. ดร. พยุงศรี วังโส     | ผู้อำนวยการ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม<br>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18                                     |
| 4. ดร. มยุรี ฐานมั่น     | ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวังน้ำเย็นพิทยาคม<br>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7<br>(ปราจีนบุรี-นครนายก-สระแก้ว) |
| 5. ดร. นวรัตน์ รินสุคนธ์ | ครูชำนาญการ โรงเรียนพนัสพิทยาคาร<br>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18  |

(สำเนา)

ที่ อว 8118/ว 0058

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข

อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

11 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน (สำเนาดังแนบ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำขอโครงการวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวอริศรา แก้วสุข นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการประยุกต์

โทรศัพท์ 0 3810 2076

โทรสาร 0 3839 1043

ผู้วิจัยโทร 0656689516

สำเนาเรียน

ดร.ศิราพร งามแสง

ดร.กมลวรรณ คชายุทธ

ดร.พยุศรี วังโต

ดร.มยุรี ฐานมั่น

ดร.นวรรตน์ รื่นสุคนธ์

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ข้อคำถาม		ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)						แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ค่า IOC	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน								
1	มีความต้องการและมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จ ในด้านการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	มีความมุ่งหวังว่าเรียนจบจากคณะศึกษาศาสตร์ใน สาขาวิชาเฉพาะที่เลือกแล้วจะได้ทำงานตรงสาขา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	มีความพยายามที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้จบ การศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	มีความสามารถที่จะทำงานที่มีความยากลำบากที่ ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	แม้ว่าในการทำงานจะมีปัญหา ถูกขัดจังหวะ ถูก รบกวนก็จะพยายามทำต่อไปให้งานสำเร็จ	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
6	ให้ความสำคัญกับเวลาและการรักษาเวลา	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
7	มองการณ์ไกลไปถึงอนาคต และมุ่งมั่นทำทุก อย่างเพื่อความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	มีความต้องการทำงานกับผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ	1	1	1	0	0	0.6	ใช้ได้
9	มีความตั้งใจทำงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับกับผู้อื่น และสังคม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	มีความตั้งใจในการทำงาน และมีผลงานในการ ทำงานที่ดีเป็นที่ประจักษ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้



ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ต่อ)

ข้อคำถาม		ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)						แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ค่า IOC	
การปฏิบัติตามหน้าที่ครู								
11	เชื่อว่าครูอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อวิชาชีพครู	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	เชื่อว่าไม่มีบุคคลใดสมบูรณ์แบบ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	เต็มใจที่จะช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นทุกเวลาเมื่อเขาต้องการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	เชื่อว่าการประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	ครูพร้อมที่จะติดตามพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของศิษย์ แม้เป็นเวลาส่วนตัว	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17	เชื่อว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18	ยินดีรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานจากผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19	ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	ชอบเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คนอื่นมีความรู้	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
22	เชื่อว่าครูมีความอดทนในการพัฒนาความรู้ของศิษย์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23	มีความปลื้มปิติเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ต่อ)

ข้อคำถาม		ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)						แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ค่า IOC	
<b>การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค</b>								
24	เชื่อว่าครูให้เวลากับศิษย์เท่าเทียมกัน	1	1	0	0	1	0.6	ใช้ได้
25	เชื่อว่าครูให้ความสำคัญกับศิษย์ทุกคน	1	1	0	0	1	0.6	ใช้ได้
26	เชื่อว่าครูให้ความสนใจกับศิษย์ทุกคน	0	1	0	1	1	0.6	ใช้ได้
27	เชื่อว่าครูให้คะแนนกับศิษย์ตามความประพฤติ	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
<b>การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง</b>								
28	ครูต้องมีความรู้แจ้ง รู้ลึก รู้จริงในรายวิชาที่สอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29	ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30	ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
31	ครูต้องพัฒนาผลงานของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้
32	ครูต้องสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ต่อ)

ข้อความ		ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)						
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ค่า IOC	แปลผล
ความเชี่ยวชาญในการสอน								
35	มีความสุข/ ภาคภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้สอนงานให้กับบุคคลอื่น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36	ครูควรมีการสอดแทรกหรือทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37	ครูควรมีความรู้ในวิชาชีพครู	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38	ครูควรมีความรู้ในรายวิชาเอก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39	ครูควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40	ครูควรมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
41	ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
42	ครูควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน/ นักศึกษา เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
43	ช่วยดูแลรักษาห้องเรียน เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลม เก็บขยะ ตรวจสอบความเรียบร้อยในห้องเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
44	เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของคณะ/ มหาวิทยาลัย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient:  $\alpha$ )  
ของ Cronbach

ค่าความเชื่อมั่นในรายการ “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน”

**Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	N of Items
.923	10

**Item-Total Statistics**

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	42.6667	16.299	.599	.921
VAR00002	42.6667	16.575	.655	.919
VAR00003	42.7667	14.737	.732	.914
VAR00004	42.8333	13.937	.747	.915
VAR00005	42.8000	14.924	.854	.907
VAR00006	42.9000	14.024	.773	.912
VAR00007	42.8333	14.075	.853	.906
VAR00008	42.6667	16.437	.703	.918
VAR00009	42.6333	16.861	.475	.926
VAR00010	42.7333	15.237	.826	.909

ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient:  $\alpha$ ) ของ Cronbach

ค่าความเชื่อมั่นในรายการ “จิตวิญญาณความเป็นครู”

**Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	N of Items
.876	34

**Item-Total Statistics**

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	150.0000	115.655	.630	.870
VAR00002	150.0667	113.513	.634	.868
VAR00003	149.9667	116.378	.586	.871
VAR00004	150.1667	113.868	.402	.873
VAR00005	150.2000	112.097	.773	.866
VAR00006	150.5333	108.602	.511	.871
VAR00007	149.8667	119.292	.503	.874
VAR00008	149.8333	121.178	.268	.876
VAR00009	150.0000	116.690	.532	.871
VAR00010	150.0667	115.237	.628	.870
VAR00011	149.9000	117.886	.630	.872
VAR00012	149.9667	114.999	.629	.870
VAR00013	150.0000	114.276	.670	.869
VAR00014	151.8667	119.016	.046	.892
VAR00015	152.0333	117.964	.083	.890
VAR00016	151.4667	115.430	.164	.887

## Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00017	151.6333	113.826	.225	.884
VAR00018	149.9667	116.930	.532	.872
VAR00019	149.9333	117.375	.442	.873
VAR00020	150.1667	116.764	.416	.873
VAR00021	149.9333	118.271	.424	.873
VAR00022	150.1667	114.971	.466	.871
VAR00023	149.9667	114.723	.653	.869
VAR00024	149.9000	118.231	.457	.873
VAR00025	149.8667	119.913	.302	.875
VAR00026	149.9667	115.482	.675	.870
VAR00027	150.0667	112.064	.637	.868
VAR00028	149.9333	116.340	.622	.871
VAR00029	149.9667	116.930	.532	.872
VAR00030	150.0000	116.138	.584	.871
VAR00031	149.9000	119.266	.444	.874
VAR00032	150.0000	115.724	.738	.869
VAR00033	149.9333	117.306	.644	.871
VAR00034	150.0667	113.582	.579	.869

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการประยุกต์ โทร. 2076

ที่ อว 8118/1447

วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย นางสาวอริศรา แก้วสุข นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 520 คน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2562 ถึง วันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ลงชื่อ) เชษฐ ศิริสวัสดิ์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

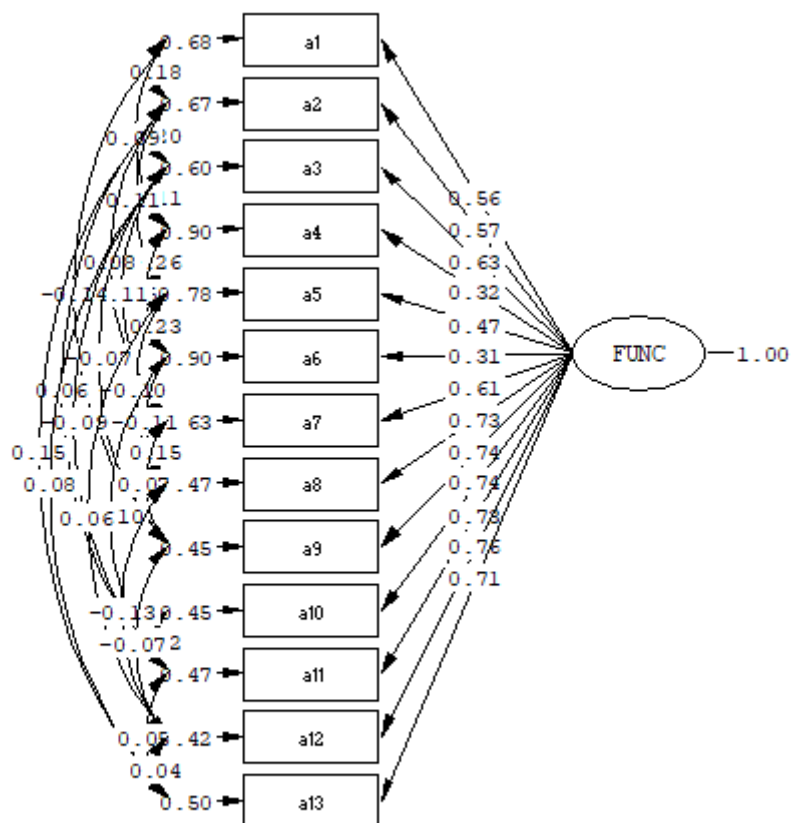
**ภาคผนวก ข**

1. ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยื่นยันจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา



ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันชั้นจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะ  
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

โมเดลตัวชี้วัดรายด้านขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะ  
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา



Chi-Square=83.62, df=38, P-value=0.00003, RMSEA=0.048

1. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ครู

DATE: 12/ 5/2019

TIME: 11:55

LISREL 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: [www.ssicentral.com](http://www.ssicentral.com)

The following lines were read from file C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\FUNC.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\data4run.psf'

Sample Size = 520

Latent Variables FUNC

Relationships

a1 = FUNC

a2 = FUNC

a3 = FUNC

a4 = FUNC

a5 = FUNC

a6 = FUNC

a7 = FUNC

a8 = FUNC

a9 = FUNC

a10 = FUNC

a11 = FUNC

a12 = FUNC

a13 = FUNC

Set Error Covariance of a6 a4  
Set Error Covariance of a11 a10  
Set Error Covariance of a8 a7  
Set Error Covariance of a3 a2  
Set Error Covariance of a2 a1  
Set Error Covariance of a9 a1  
Set Error Covariance of a11 a3  
Set Error Covariance of a11 a6  
Set Error Covariance of a5 a2  
Set Error Covariance of a5 a4  
Set Error Covariance of a6 a5  
Set Error Covariance of a4 a3  
Set Error Covariance of a12 a8  
Set Error Covariance of a13 a2  
Set Error Covariance of a8 a6  
Set Error Covariance of a9 a3  
Set Error Covariance of a4 a1  
Set Error Covariance of a8 a5  
Set Error Covariance of a9 a7  
Set Error Covariance of a7 a3  
Set Error Covariance of a12 a13  
Set Error Covariance of a11 a13  
Set Error Covariance of a9 a12  
Set Error Covariance of a13 a3  
Set Error Covariance of a12 a5  
Set Error Covariance of a11 a2  
Set Error Covariance of a7 a2

Path Diagram

End of Problem

Sample Size = 520

Covariance Matrix

	a1	a2	a3	a4	a5	a6
a1	0.26					
a2	0.16	0.41				
a3	0.11	0.20	0.29			
a4	0.14	0.13	0.13	0.56		
a5	0.11	0.18	0.11	0.21	0.43	
a6	0.15	0.17	0.09	0.41	0.24	0.84
a7	0.11	0.16	0.16	0.10	0.13	0.13
a8	0.09	0.12	0.12	0.09	0.08	0.06
a9	0.08	0.17	0.12	0.07	0.13	0.09
a10	0.12	0.14	0.14	0.08	0.10	0.09
a11	0.10	0.14	0.10	0.09	0.10	0.06
a12	0.12	0.14	0.14	0.10	0.14	0.12
a13	0.10	0.19	0.15	0.11	0.14	0.13

## Covariance Matrix

	a7	a8	a9	a10	a11	a12
a7	0.36					
a8	0.17	0.24				
a9	0.17	0.14	0.30			
a10	0.16	0.17	0.18	0.34		
a11	0.12	0.14	0.15	0.20	0.27	
a12	0.15	0.11	0.14	0.17	0.15	0.28
a13	0.14	0.13	0.15	0.17	0.16	0.17

## Covariance Matrix

	a13
a13	0.29

Number of Iterations = 15

## LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

## Measurement Equations

a1 = 0.29\*FUNC, Errorvar.= 0.18 , R<sup>2</sup> = 0.32

(0.022)            (0.012)

13.27            15.17

$$a2 = 0.37*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.27, R^2 = 0.33$$

(0.027)            (0.018)

13.57            15.53

$$a3 = 0.34*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.17, R^2 = 0.40$$

(0.022)            (0.012)

15.05            14.48

$$a4 = 0.24*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.50, R^2 = 0.10$$

(0.034)            (0.031)

7.10            16.21

$$a5 = 0.31*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.33, R^2 = 0.22$$

(0.029)            (0.021)

10.66            15.51

$$a6 = 0.29*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.75, R^2 = 0.099$$

(0.041)            (0.047)

6.94            15.97

$$a7 = 0.37*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.23, R^2 = 0.37$$

(0.026)            (0.015)

14.32            14.62

$$a8 = 0.36*FUNC, \text{Errorvar.} = 0.11, R^2 = 0.53$$

(0.020)            (0.0084)

18.35            13.32

$$a9 = 0.41 * FUNC, \text{Errorvar.} = 0.14, R^2 = 0.55$$

(0.022)            (0.011)

18.36            12.67

$$a10 = 0.43 * FUNC, \text{Errorvar.} = 0.15, R^2 = 0.55$$

(0.023)            (0.011)

18.92            13.88

$$a11 = 0.37 * FUNC, \text{Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.53$$

(0.021)            (0.0092)

18.25            13.61

$$a12 = 0.41 * FUNC, \text{Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.58$$

(0.022)            (0.010)

18.88            11.55

$$a13 = 0.38 * FUNC, \text{Errorvar.} = 0.15, R^2 = 0.50$$

(0.022)            (0.011)

17.47            13.67

Error Covariance for a2 and a1 = 0.060

(0.0095)

6.26

Error Covariance for a3 and a2 = 0.067

(0.010)

6.54

Error Covariance for a4 and a1 = 0.033

(0.010)

3.17

Error Covariance for a4 and a3 = 0.042

(0.010)

4.21

Error Covariance for a5 and a2 = 0.046

(0.011)

4.14

Error Covariance for a5 and a4 = 0.13

(0.018)

6.93

Error Covariance for a6 and a4 = 0.34

(0.031)

11.26

Error Covariance for a6 and a5 = 0.14

(0.023)

6.10

Error Covariance for a7 and a2 = 0.029

(0.0095)

3.06



Error Covariance for a7 and a3 = 0.034

(0.0088)

3.87

Error Covariance for a8 and a5 = -0.03

(0.0084)

-3.77

Error Covariance for a8 and a6 = -0.05

(0.011)

-4.63

Error Covariance for a8 and a7 = 0.044

(0.0084)

5.30

Error Covariance for a9 and a1 = -0.04

(0.0076)

-5.26

Error Covariance for a9 and a3 = -0.02

(0.0075)

-2.59

Error Covariance for a9 and a7 = 0.022

(0.0088)

2.45

Error Covariance for a11 and a2 = 0.019

(0.0079)

2.42

Error Covariance for a11 and a3 = -0.02

(0.0068)

-3.63

Error Covariance for a11 and a6 = -0.05

(0.011)

-4.22

Error Covariance for a11 and a10 = 0.035

(0.0076)

4.61

Error Covariance for a12 and a5 = 0.020

(0.0095)

2.08

Error Covariance for a12 and a8 = -0.03

(0.0063)

-5.34

Error Covariance for a12 and a9 = -0.02

(0.0077)

-2.66

Error Covariance for a13 and a2 = 0.051

(0.0091)

5.64

Error Covariance for a13 and a3 = 0.023

(0.0078)

2.90

Error Covariance for a13 and a11 = 0.013

(0.0065)

1.97

Error Covariance for a13 and a12 = 0.011

(0.0072)

1.54

#### Correlation Matrix of Independent Variables

FUNC

-----

1.00

## Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 38

Minimum Fit Function Chi-Square = 90.41 (P = 0.00)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 83.62 (P = 0.00)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 45.62

90 Percent Confidence Interval for NCP = (22.96 ; 76.02)

Minimum Fit Function Value = 0.17

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.088

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.044 ; 0.15)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.048

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.034 ; 0.062)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.57

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.37

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.32 ; 0.42)

ECVI for Saturated Model = 0.35

ECVI for Independence Model = 13.49

Chi-Square for Independence Model with 78 Degrees of Freedom = 6977.59

Independence AIC = 7003.59

Model AIC = 189.62

Saturated AIC = 182.00

Independence CAIC = 7071.89

Model CAIC = 468.07

Saturated CAIC = 660.10

Normed Fit Index (NFI) = 0.99

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.98

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.48

Comparative Fit Index (CFI) = 0.99

Incremental Fit Index (IFI) = 0.99

Relative Fit Index (RFI) = 0.97

Critical N (CN) = 352.11

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.016

Standardized RMR = 0.036

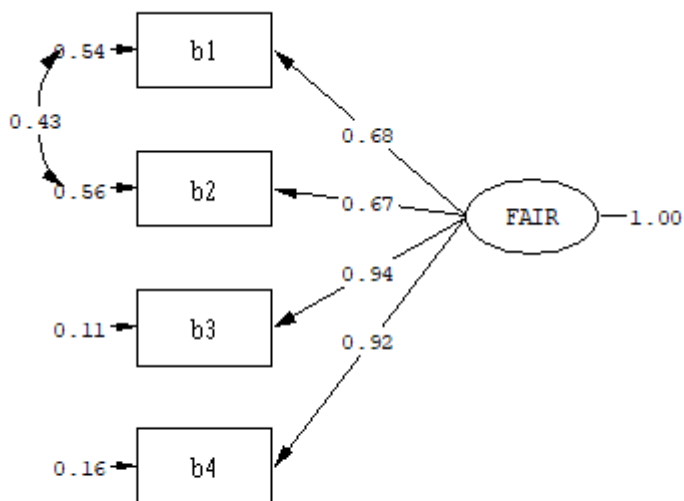
Goodness of Fit Index (GFI) = 0.98

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.94

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.41

Time used: 0.047 Seconds

## 2. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค



Chi-Square=1.85, df=1, P-value=0.17340, RMSEA=0.041

DATE: 12/ 5/2019

TIME: 12:02

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: [www.ssicentral.com](http://www.ssicentral.com)

The following lines were read from file C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\FAIR.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\data4run.psf'

Sample Size = 520

Latent Variables FAIR

Relationships

b1 = FAIR

b2 = FAIR

b3 = FAIR

b4 = FAIR

Set Error Covariance of b2 b1

Path Diagram

Print Residuals

End of Problem

Sample Size = 520

#### Covariance Matrix

	b1	b2	b3	b4
b1	2.08			
b2	1.81	2.04		
b3	1.31	1.28	2.02	
b4	1.28	1.23	1.75	2.02

Number of Iterations = 13

## LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

## Measurement Equations

$$b1 = 0.98*FAIR, \text{Errorvar.} = 1.12, R^2 = 0.46$$

(0.057)            (0.074)

17.15            15.07

$$b2 = 0.95*FAIR, \text{Errorvar.} = 1.13, R^2 = 0.44$$

(0.057)            (0.075)

16.71            15.14

$$b3 = 1.34*FAIR, \text{Errorvar.} = 0.22, R^2 = 0.89$$

(0.050)            (0.049)

27.00            4.45

$$b4 = 1.30*FAIR, \text{Errorvar.} = 0.32, R^2 = 0.84$$

(0.051)            (0.049)

25.77            6.62

Error Covariance for b2 and b1 = 0.88

(0.067)

13.07



## Correlation Matrix of Independent Variables

FAIR

-----

1.00

## Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1

Minimum Fit Function Chi-Square = 1.86 (P = 0.17)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 1.85 (P = 0.17)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.85

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 9.04)

Minimum Fit Function Value = 0.0036

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0016

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.017)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.041

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.13)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA &lt; 0.05) = 0.42

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.038

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.037 ; 0.054)

ECVI for Saturated Model = 0.039

ECVI for Independence Model = 3.10

Chi-Square for Independence Model with 6 Degrees of Freedom = 1602.73

Independence AIC = 1610.73

Model AIC = 19.85

Saturated AIC = 20.00

Independence CAIC = 1631.75

Model CAIC = 67.14

Saturated CAIC = 72.54

Normed Fit Index (NFI) = 1.00

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.17

Comparative Fit Index (CFI) = 1.00

Incremental Fit Index (IFI) = 1.00

Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 1855.77

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0050

Standardized RMR = 0.0025

Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.98

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.100

## Fitted Covariance Matrix

	b1	b2	b3	b4
b1	2.08			
b2	1.81	2.04		
b3	1.31	1.27	2.02	
b4	1.28	1.24	1.75	2.02

## Fitted Residuals

	b1	b2	b3	b4
b1	0.00			
b2	0.00	0.00		
b3	-0.01	0.01	0.00	
b4	0.01	-0.01	0.00	0.00

## Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.01

Median Fitted Residual = 0.00

Largest Fitted Residual = 0.01

## Stemleaf Plot

```

-1|1
-0|5
-0|000000
 0|
 0|78

```

## Standardized Residuals

	b1	b2	b3	b4
b1	--			
b2	--	--		
b3	-1.36	1.36	--	
b4	1.36	-1.36	--	--

## Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.36

Median Standardized Residual = 0.00

Largest Standardized Residual = 1.36

## Stemleaf Plot

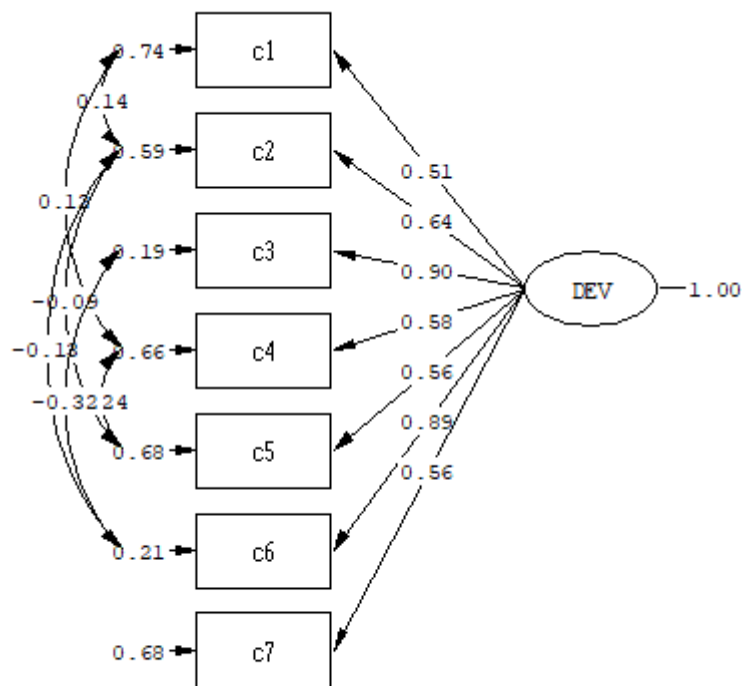
```

-1|44
-0|000000
 0|
 1|44

```

Time used: 0.047 Seconds

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง



Chi-Square=15.57, df=8, P-value=0.04895, RMSEA=0.043

DATE: 12/ 5/2019

TIME: 12:09

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: [www.ssicentral.com](http://www.ssicentral.com)

The following lines were read from file C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\DEV.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\data4run.psf'

Sample Size = 520

Latent Variables DEV

Relationships

c1 = DEV

c2 = DEV

c3 = DEV

c4 = DEV

c5 = DEV

c6 = DEV

c7 = DEV

Set Error Covariance of c6 c3

Set Error Covariance of c5 c4

Set Error Covariance of c2 c1

Set Error Covariance of c4 c1

Set Error Covariance of c6 c2

Set Error Covariance of c5 c2

Path Diagram

End of Problem

Sample Size = 520

## Covariance Matrix

	c1	c2	c3	c4	c5	c6
c1	0.23					
c2	0.10	0.21				
c3	0.13	0.14	0.29			
c4	0.09	0.07	0.13	0.21		
c5	0.08	0.08	0.17	0.16	0.40	
c6	0.10	0.10	0.13	0.11	0.15	0.23
c7	0.04	0.07	0.11	0.07	0.09	0.10

## Covariance Matrix

	c7
c7	0.17

Number of Iterations = 13

## LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

## Measurement Equations

$$c1 = 0.25*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.17, R^2 = 0.26$$

(0.020)            (0.011)

12.41            16.04

$$c2 = 0.30*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.41$$

(0.020)            (0.0092)

14.92            13.48

$$c3 = 0.49*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.056, R^2 = 0.81$$

(0.022)            (0.012)

22.26            4.61

$$c4 = 0.26*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.14, R^2 = 0.34$$

(0.019)            (0.0086)

14.21            15.91

$$c5 = 0.36*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.27, R^2 = 0.32$$

(0.026)            (0.018)

13.68            15.64

$$c6 = 0.43*DEV, \text{ Errorvar.} = 0.048, R^2 = 0.79$$

(0.021)            (0.012)

19.93            3.96



$$c7 = 0.24 * DEV, \text{ Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.32$$

(0.017)      (0.0076)

13.69      15.74

Error Covariance for c2 and c1 = 0.032

(0.0071)

4.43

Error Covariance for c4 and c1 = 0.026

(0.0062)

4.17

Error Covariance for c5 and c2 = -0.03

(0.0081)

-3.17

Error Covariance for c5 and c4 = 0.069

(0.0094)

7.28

Error Covariance for c6 and c2 = -0.03

(0.0079)

-3.77

Error Covariance for c6 and c3 = -0.08

(0.0100)

-8.42

## Correlation Matrix of Independent Variables

DEV

-----

1.00

## Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 8

Minimum Fit Function Chi-Square = 15.40 (P = 0.052)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 15.57 (P = 0.049)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 7.57

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.033 ; 22.84)

Minimum Fit Function Value = 0.030

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.015

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.00 ; 0.044)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.043

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0028 ; 0.074)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA &lt; 0.05) = 0.60

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.11

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.093 ; 0.14)

ECVI for Saturated Model = 0.11

ECVI for Independence Model = 4.18

Chi-Square for Independence Model with 21 Degrees of Freedom = 2157.28

Independence AIC = 2171.28

Model AIC = 55.57

Saturated AIC = 56.00

Independence CAIC = 2208.05

Model CAIC = 160.65

Saturated CAIC = 203.11

Normed Fit Index (NFI) = 0.99

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.99

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.38

Comparative Fit Index (CFI) = 1.00

Incremental Fit Index (IFI) = 1.00

Relative Fit Index (RFI) = 0.98

Critical N (CN) = 678.12

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0043

Standardized RMR = 0.020

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.97

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.28

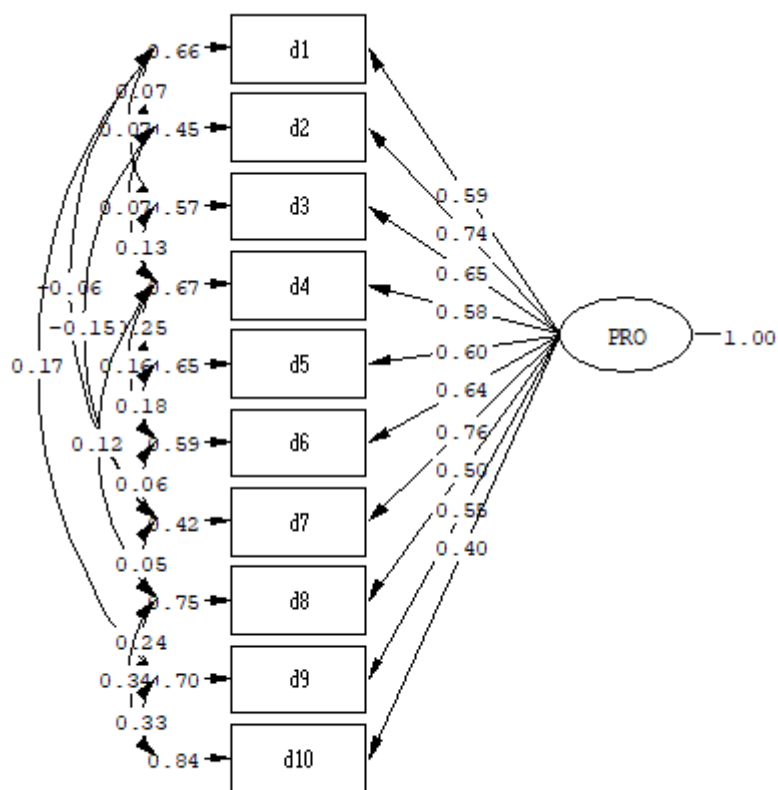
The Modification Indices Suggest to Add an Error Covariance

Between and Decrease in Chi-Square New Estimate

c7	c1	8.0	-0.02
----	----	-----	-------

Time used: 0.031 Seconds

## 4. องค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญในการสอน



Chi-Square=40.99, df=19, P-value=0.00242, RMSEA=0.047

DATE: 12/ 5/2019

TIME: 12:26

LISREL 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: [www.ssicentral.com](http://www.ssicentral.com)

The following lines were read from file C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\PRO.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\data4run.psf'

Sample Size = 520

Latent Variables PRO

Relationships

d1 = PRO

d2 = PRO

d3 = PRO

d4 = PRO

d5 = PRO

d6 = PRO

d7 = PRO

d8 = PRO

d9 = PRO

d10 = PRO

Set Error Covariance of d10 d9

Set Error Covariance of d10 d8

Set Error Covariance of d9 d1

Set Error Covariance of d9 d8

Set Error Covariance of d5 d4  
Set Error Covariance of d6 d5  
Set Error Covariance of d7 d2  
Set Error Covariance of d8 d4  
Set Error Covariance of d6 d4  
Set Error Covariance of d4 d3  
Set Error Covariance of d7 d1  
Set Error Covariance of d4 d2  
Set Error Covariance of d7 d8  
Set Error Covariance of d1 d2  
Set Error Covariance of d1 d3  
Set Error Covariance of d7 d6

Path Diagram

End of Problem

Sample Size = 520

## Covariance Matrix

	d1	d2	d3	d4	d5	d6
d1	0.19					
d2	0.10	0.23				
d3	0.09	0.11	0.23			
d4	0.06	0.10	0.10	0.19		
d5	0.06	0.10	0.08	0.12	0.22	
d6	0.08	0.11	0.09	0.11	0.12	0.23
d7	0.07	0.08	0.10	0.08	0.08	0.10
d8	0.08	0.11	0.10	0.12	0.10	0.10
d9	0.14	0.12	0.10	0.08	0.11	0.12
d10	0.10	0.10	0.10	0.09	0.12	0.09

## Covariance Matrix

	d7	d8	d9	d10
d7	0.16			
d8	0.10	0.39		
d9	0.10	0.20	0.40	
d10	0.08	0.25	0.26	0.56

Number of Iterations = 11

## LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

## Measurement Equations

$$d1 = 0.25*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.34$$

(0.022)            (0.0099)

11.70            12.23

$$d2 = 0.36*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.10, R^2 = 0.55$$

(0.021)            (0.010)

16.97            10.12

$$d3 = 0.31*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.43$$

(0.020)            (0.0096)

15.31            13.58

$$d4 = 0.25*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.33$$

(0.020)            (0.0091)

12.40            13.89

$$d5 = 0.28*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.14, R^2 = 0.35$$

(0.020)            (0.0099)

13.69            14.28

$$d6 = 0.30*PRO, \text{ Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.41$$

(0.021)            (0.010)

14.26            13.01



$$d7 = 0.30*PRO, \text{Errorvar.} = 0.066, R^2 = 0.58$$

(0.018)      (0.0074)

16.87      8.91

$$d8 = 0.32*PRO, \text{Errorvar.} = 0.29, R^2 = 0.25$$

(0.029)      (0.020)

10.98      14.89

$$d9 = 0.34*PRO, \text{Errorvar.} = 0.27, R^2 = 0.30$$

(0.028)      (0.018)

12.40      15.04

$$d10 = 0.30*PRO, \text{Errorvar.} = 0.47, R^2 = 0.16$$

(0.034)      (0.030)

8.75      15.56

Error Covariance for d2 and d1 = 0.014

(0.0071)

1.92

Error Covariance for d3 and d1 = 0.014

(0.0066)

2.09

Error Covariance for d4 and d2 = 0.014

(0.0059)

2.43

Error Covariance for d4 and d3 = 0.027

(0.0058)

4.61

Error Covariance for d5 and d4 = 0.051

(0.0069)

7.48

Error Covariance for d6 and d4 = 0.033

(0.0064)

5.15

Error Covariance for d6 and d5 = 0.040

(0.0074)

5.34

Error Covariance for d7 and d1 = -0.01

(0.0055)

-1.89

Error Covariance for d7 and d2 = -0.03

(0.0060)

-4.69

Error Covariance for d7 and d6 = 0.011

(0.0059)

1.92

Error Covariance for d8 and d4 = 0.034

(0.0068)

4.98

Error Covariance for d8 and d7 = 0.013

(0.0071)

1.87

Error Covariance for d9 and d1 = 0.045

(0.0081)

5.56

Error Covariance for d9 and d8 = 0.093

(0.013)

6.89

Error Covariance for d10 and d8 = 0.16

(0.018)

8.75

Error Covariance for d10 and d9 = 0.15

(0.018)

8.62

#### Correlation Matrix of Independent Variables

PRO

-----

1.00

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 19

Minimum Fit Function Chi-Square = 43.57 (P = 0.0011)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 40.99 (P = 0.0024)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 21.99

90 Percent Confidence Interval for NCP = (7.27 ; 44.44)

Minimum Fit Function Value = 0.084

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.042

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.014 ; 0.086)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.047

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.027 ; 0.067)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.56

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.22

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.19 ; 0.26)

ECVI for Saturated Model = 0.21

ECVI for Independence Model = 7.93

Chi-Square for Independence Model with 45 Degrees of Freedom = 4093.58

Independence AIC = 4113.58

Model AIC = 112.99

Saturated AIC = 110.00

Independence CAIC = 4166.12

Model CAIC = 302.13

Saturated CAIC = 398.96

Normed Fit Index (NFI) = 0.99

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.99

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.42

Comparative Fit Index (CFI) = 0.99

Incremental Fit Index (IFI) = 0.99

Relative Fit Index (RFI) = 0.97

Critical N (CN) = 432.12

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0084

Standardized RMR = 0.027

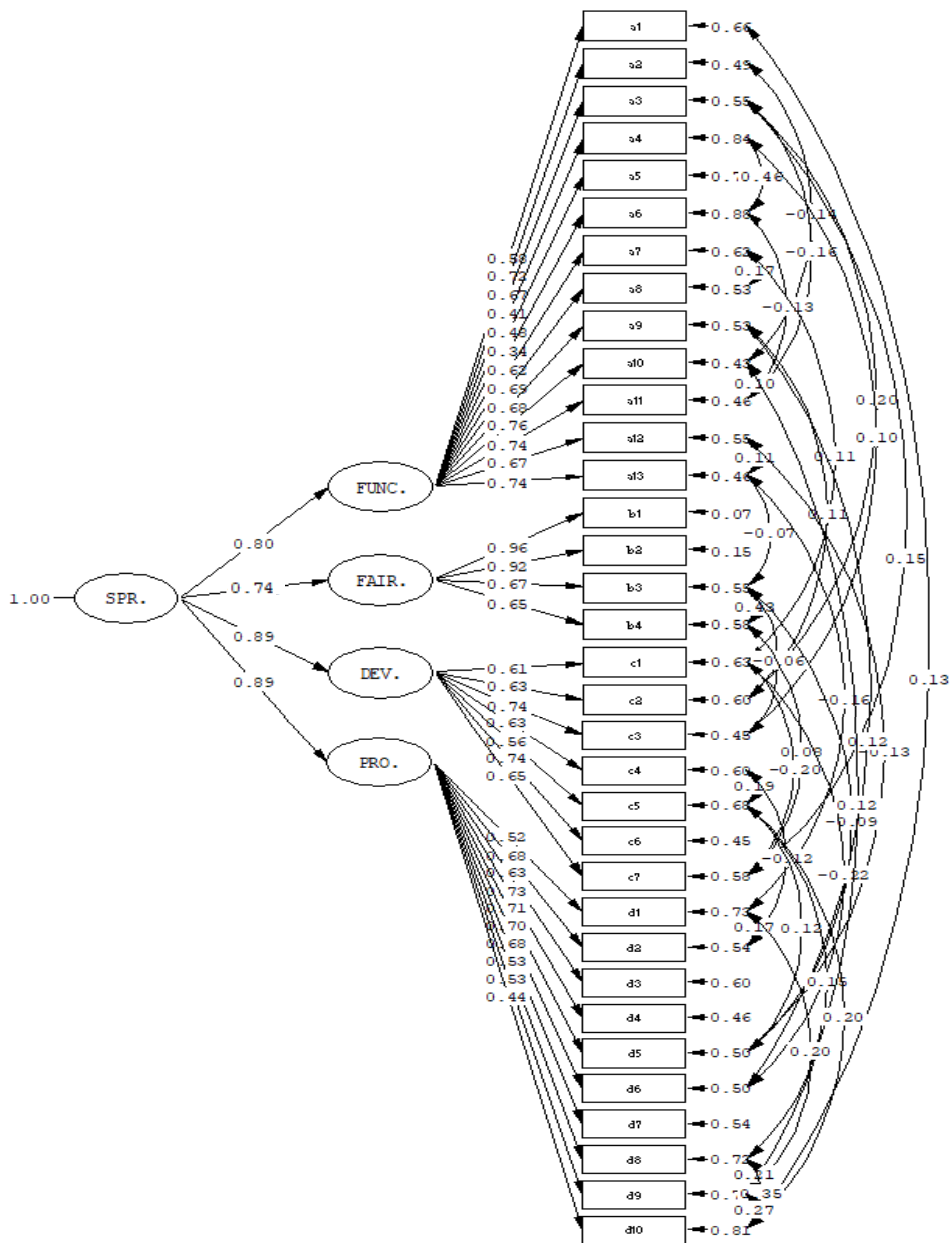
Goodness of Fit Index (GFI) = 0.98

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.95

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.34

Time used: 0.047 Seconds

โมเดลตัวชี้วัดรวมขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา



Chi-Square=976.67, df=489, P-value=0.00000, RMSEA=0.048

DATE: 12/ 9/2019

TIME: 21:22

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: [www.ssicentral.com](http://www.ssicentral.com)

The following lines were read from file C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\TOTAL.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\CHOTE\Desktop\job\Arisara\data4run1.psf'

Sample Size = 520

Latent Variables FUNC. FAIR. DEV. PRO. SPR.

Relationships

a1 = FUNC.

a2 = FUNC.

a3 = FUNC.

a4 = FUNC.

a5 = FUNC.

a6 = FUNC.

a7 = FUNC.

a8 = FUNC.

a9 = FUNC.

a10 = FUNC.

a11 = FUNC.

a12 = FUNC.

a13 = FUNC.

b1 = FAIR.

b2 = FAIR.

b3 = FAIR.

b4 = FAIR.

c1 = DEV.

c2 = DEV.

c3 = DEV.

c4 = DEV.

c5 = DEV.

c6 = DEV.

c7 = DEV.

d1 = PRO.

d2 = PRO.

d3 = PRO.

d4 = PRO.

d5 = PRO.

d6 = PRO.

d7 = PRO.

d8 = PRO.

d9 = PRO.

d10 = PRO.

FUNC. = SPR.

FAIR. = SPR.

DEV. = SPR.

PRO. = SPR.

Set Error Covariance of b4    b3



Set Error Covariance of a6	a4
Set Error Covariance of d10	d8
Set Error Covariance of d10	d9
Set Error Covariance of a11	a10
Set Error Covariance of c5	c4
Set Error Covariance of d9	d8
Set Error Covariance of d9	d1
Set Error Covariance of c7	c1
Set Error Covariance of d5	b3
Set Error Covariance of d10	c5
Set Error Covariance of d6	c1
Set Error Covariance of d5	a12
Set Error Covariance of a8	a7
Set Error Covariance of d1	a13
Set Error Covariance of d2	d1
Set Error Covariance of d6	a9
Set Error Covariance of a11	a3
Set Error Covariance of c2	a3
Set Error Covariance of a10	a2
Set Error Covariance of c7	a3
Set Error Covariance of d9	a10
Set Error Covariance of c7	b4
Set Error Covariance of a11	a6
Set Error Covariance of d10	a1
Set Error Covariance of c3	a4
Set Error Covariance of b3	a13
Set Error Covariance of a13	a12
Set Error Covariance of d2	c4
Set Error Covariance of c1	a7
Set Error Covariance of d8	c5

Set Error Covariance of d5 c5

Set Error Covariance of c2 a9

Set Error Covariance of c3 b3

Path Diagram

End of Problem

Sample Size = 520

### Covariance Matrix

	a1	a2	a3	a4	a5	a6
a1	0.26					
a2	0.16	0.41				
a3	0.11	0.20	0.29			
a4	0.14	0.14	0.13	0.52		
a5	0.11	0.18	0.10	0.19	0.42	
a6	0.14	0.18	0.09	0.38	0.23	0.78
a7	0.10	0.16	0.16	0.11	0.13	0.13
a8	0.09	0.13	0.12	0.10	0.08	0.06
a9	0.08	0.16	0.12	0.08	0.12	0.09
a10	0.12	0.15	0.15	0.10	0.09	0.10
a11	0.10	0.15	0.10	0.10	0.09	0.06
a12	0.12	0.14	0.13	0.11	0.14	0.11
a13	0.10	0.19	0.16	0.11	0.13	0.12
b1	0.00	-0.13	-0.16	0.08	-0.12	0.17
b2	0.00	-0.06	-0.12	0.05	-0.10	0.22
b3	0.02	0.00	-0.06	0.02	-0.05	0.03

b4	0.01	0.00	-0.02	0.03	-0.03	0.03
c1	0.07	0.10	0.08	0.07	0.06	0.05
c2	0.07	0.10	0.12	0.07	0.07	0.03
c3	0.07	0.13	0.12	0.10	0.09	0.05
c4	0.06	0.06	0.06	0.07	0.05	0.02
c5	0.10	0.12	0.08	0.09	0.08	0.12
c6	0.08	0.13	0.09	0.06	0.08	0.08
c7	0.04	0.10	0.10	0.05	0.06	0.03
d1	0.07	0.07	0.06	0.04	0.05	0.04
d2	0.10	0.14	0.10	0.06	0.10	0.09
d3	0.09	0.09	0.07	0.04	0.09	0.03
d4	0.07	0.09	0.10	0.05	0.06	0.05
d5	0.08	0.12	0.10	0.06	0.08	0.08
d6	0.06	0.08	0.09	0.04	0.10	0.04
d7	0.07	0.09	0.08	0.04	0.06	0.01
d8	0.08	0.11	0.09	0.07	0.11	0.11
d9	0.09	0.14	0.11	0.06	0.07	0.07
d10	0.15	0.15	0.10	0.12	0.08	0.14

## Covariance Matrix

	a7	a8	a9	a10	a11	a12
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
a7	0.36					
a8	0.17	0.24				
a9	0.17	0.14	0.29			
a10	0.17	0.17	0.17	0.33		
a11	0.12	0.14	0.15	0.20	0.27	
a12	0.15	0.11	0.14	0.16	0.15	0.28
a13	0.13	0.13	0.15	0.18	0.16	0.17
b1	-0.14	-0.13	-0.14	-0.14	-0.12	-0.13
b2	-0.12	-0.12	-0.08	-0.11	-0.08	-0.07
b3	-0.07	-0.04	-0.04	-0.01	0.03	0.00
b4	-0.02	0.00	-0.04	0.03	0.04	0.04
c1	0.10	0.05	0.10	0.07	0.10	0.07
c2	0.09	0.08	0.11	0.10	0.10	0.09
c3	0.09	0.10	0.11	0.11	0.08	0.07
c4	0.10	0.09	0.07	0.10	0.07	0.06
c5	0.07	0.10	0.07	0.13	0.08	0.06
c6	0.11	0.09	0.11	0.13	0.11	0.08
c7	0.08	0.07	0.06	0.08	0.08	0.06
d1	0.05	0.06	0.06	0.08	0.07	0.07
d2	0.08	0.10	0.10	0.10	0.08	0.08
d3	0.07	0.05	0.07	0.08	0.07	0.07
d4	0.08	0.06	0.07	0.09	0.07	0.06
d5	0.08	0.10	0.07	0.10	0.08	0.05
d6	0.10	0.11	0.11	0.11	0.06	0.08
d7	0.07	0.07	0.05	0.08	0.06	0.06
d8	0.07	0.05	0.08	0.11	0.09	0.07

d9	0.10	0.10	0.09	0.16	0.09	0.09
d10	0.06	0.06	0.08	0.15	0.12	0.10

## Covariance Matrix

	a13	b1	b2	b3	b4	c1
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
a13	0.29					
b1	-0.14	2.09				
b2	-0.10	1.83	2.04			
b3	-0.08	1.29	1.25	2.01		
b4	0.01	1.27	1.22	1.73	2.01	
c1	0.07	-0.03	0.02	0.01	0.00	0.22
c2	0.11	-0.14	-0.11	-0.08	-0.04	0.10
c3	0.09	-0.11	-0.09	-0.12	-0.06	0.12
c4	0.06	-0.04	-0.04	0.01	0.03	0.08
c5	0.07	0.03	0.06	-0.03	0.03	0.09
c6	0.11	-0.15	-0.08	-0.05	-0.02	0.09
c7	0.10	-0.13	-0.10	-0.05	0.02	0.04
d1	0.04	-0.12	-0.09	-0.01	-0.04	0.05
d2	0.12	-0.13	-0.08	-0.02	0.01	0.07
d3	0.06	-0.11	-0.10	-0.02	-0.03	0.08
d4	0.08	-0.09	-0.07	-0.02	0.03	0.07
d5	0.10	-0.06	-0.03	-0.09	-0.01	0.09
d6	0.08	-0.18	-0.14	-0.08	-0.03	0.03
d7	0.06	-0.10	-0.08	-0.01	0.00	0.06
d8	0.09	-0.04	0.01	-0.03	-0.02	0.05
d9	0.12	-0.11	-0.06	0.04	0.03	0.02
d10	0.09	0.04	0.12	0.01	0.05	0.04

## Covariance Matrix

	c2	c3	c4	c5	c6	c7
c2	0.19					
c3	0.13	0.28				
c4	0.06	0.13	0.20			
c5	0.07	0.18	0.16	0.40		
c6	0.09	0.12	0.11	0.16	0.23	
c7	0.07	0.11	0.07	0.09	0.10	0.17
d1	0.05	0.05	0.06	0.07	0.05	0.04
d2	0.07	0.10	0.05	0.08	0.10	0.09
d3	0.06	0.07	0.06	0.06	0.06	0.05
d4	0.07	0.11	0.07	0.09	0.09	0.08
d5	0.07	0.11	0.09	0.15	0.10	0.07
d6	0.07	0.09	0.09	0.10	0.11	0.07
d7	0.06	0.08	0.06	0.08	0.07	0.06
d8	0.07	0.10	0.09	0.17	0.14	0.09
d9	0.07	0.09	0.11	0.15	0.11	0.10
d10	0.08	0.09	0.09	0.23	0.15	0.10

## Covariance Matrix

	d1	d2	d3	d4	d5	d6
d1	0.18					
d2	0.10	0.22				
d3	0.08	0.10	0.21			
d4	0.06	0.10	0.10	0.18		
d5	0.06	0.10	0.08	0.12	0.23	
d6	0.08	0.10	0.09	0.10	0.12	0.22
d7	0.06	0.07	0.09	0.08	0.08	0.10
d8	0.08	0.11	0.10	0.12	0.11	0.10
d9	0.14	0.12	0.09	0.08	0.12	0.12
d10	0.11	0.10	0.09	0.09	0.13	0.10

## Covariance Matrix

	d7	d8	d9	d10
d7	0.15			
d8	0.10	0.40		
d9	0.10	0.21	0.41	
d10	0.09	0.28	0.28	0.57

Number of Iterations = 90

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

## Measurement Equations

$$a1 = 0.29*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.17, R^2 = 0.34$$

(0.011)

15.43

$$a2 = 0.46*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.20, R^2 = 0.51$$

(0.036)            (0.014)

12.78            14.50

$$a3 = 0.36*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.16, R^2 = 0.45$$

(0.029)            (0.010)

12.35            15.11

$$a4 = 0.30*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.45, R^2 = 0.16$$

(0.036)            (0.028)

8.28            15.97

$$a5 = 0.31*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.32, R^2 = 0.23$$

(0.033)            (0.020)

9.49            15.71

$$a6 = 0.30*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.69, R^2 = 0.12$$

(0.043)            (0.043)

7.08            16.04

$$a7 = 0.37*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.22, R^2 = 0.38$$

(0.032)            (0.014)

11.61            15.29



$$a8 = 0.34*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.47$$

(0.027) (0.0086)

12.47 14.87

$$a9 = 0.37*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.15, R^2 = 0.47$$

(0.029) (0.010)

12.48 14.93

$$a10 = 0.43*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.14, R^2 = 0.57$$

(0.033) (0.010)

13.23 13.63

$$a11 = 0.38*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.54$$

(0.030) (0.0088)

12.92 13.95

$$a12 = 0.36*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.16, R^2 = 0.45$$

(0.029) (0.011)

12.29 14.92

$$a13 = 0.40*FUNC., \text{Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.54$$

(0.030) (0.0090)

13.23 14.54

$$b1 = 1.39*FAIR., \text{Errorvar.} = 0.15, R^2 = 0.93$$

(0.046)

3.25

$$b2 = 1.32*FAIR., \text{Errorvar.} = 0.31, R^2 = 0.85$$

(0.042) (0.044)

31.63            6.90

$b3 = 0.94*FAIR., Errorvar.= 1.10 , R^2 = 0.45$

(0.050)            (0.069)

18.88            15.89

$b4 = 0.92*FAIR., Errorvar.= 1.16 , R^2 = 0.42$

(0.052)            (0.075)

17.83            15.58

$c1 = 0.29*DEV., Errorvar.= 0.14 , R^2 = 0.37$

(0.0098)

14.75

$c2 = 0.28*DEV., Errorvar.= 0.11 , R^2 = 0.40$

(0.023)            (0.0076)

12.06            14.87

$c3 = 0.39*DEV., Errorvar.= 0.12 , R^2 = 0.55$

(0.029)            (0.0091)

13.46            13.72

$c4 = 0.29*DEV., Errorvar.= 0.12 , R^2 = 0.40$

(0.024)            (0.0082)

11.96            14.91

$c5 = 0.35*DEV., Errorvar.= 0.27 , R^2 = 0.32$

(0.032)            (0.017)

10.93            15.54

$$c6 = 0.36*DEV., \text{ Errorvar.} = 0.10, R^2 = 0.55$$

(0.027) (0.0075)

13.36 13.82

$$c7 = 0.26*DEV., \text{ Errorvar.} = 0.098, R^2 = 0.42$$

(0.025) (0.0068)

10.61 14.41

$$d1 = 0.23*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.27$$

(0.0085)

15.74

$$d2 = 0.32*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.46$$

(0.025) (0.0082)

12.83 14.55

$$d3 = 0.29*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.13, R^2 = 0.40$$

(0.027) (0.0085)

10.61 14.88

$$d4 = 0.31*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.084, R^2 = 0.54$$

(0.027) (0.0060)

11.52 13.97

$$d5 = 0.33*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.11, R^2 = 0.50$$

(0.029) (0.0077)

11.44 14.27

$$d6 = 0.33*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.11, R^2 = 0.50$$

(0.029)            (0.0080)

11.32            14.26

$$d7 = 0.27*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.082, R^2 = 0.46$$

(0.024)            (0.0056)

11.07            14.52

$$d8 = 0.33*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.29, R^2 = 0.28$$

(0.035)            (0.018)

9.44            15.45

$$d9 = 0.34*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.29, R^2 = 0.29$$

(0.030)            (0.018)

11.24            15.88

$$d10 = 0.32*PRO., \text{ Errorvar.} = 0.45, R^2 = 0.19$$

(0.039)            (0.028)

8.26            16.00

Error Covariance for a6 and a4 = 0.30

(0.028)

10.68

Error Covariance for a8 and a7 = 0.049

(0.0082)

5.95

Error Covariance for a10 and a2 = -0.05

(0.0078)

-6.44

Error Covariance for a11 and a3 = -0.05

(0.0061)

-7.58

Error Covariance for a11 and a6 = -0.06

(0.011)

-5.43

Error Covariance for a11 and a10 = 0.028

(0.0071)

3.94

Error Covariance for a13 and a12 = 0.030

(0.0067)

4.49

Error Covariance for b3 and a13 = -0.05

(0.010)

-5.13

Error Covariance for b4 and b3 = 0.85

(0.064)

13.31

Error Covariance for c1 and a7 = 0.032

(0.0074)

4.28

Error Covariance for c2 and a3 = 0.046

(0.0061)

7.50

Error Covariance for c2 and a9 = 0.024

(0.0058)

4.19

Error Covariance for c3 and a4 = 0.038

(0.0094)

4.03

Error Covariance for c3 and b3 = -0.05

(0.011)

-4.25

Error Covariance for c5 and c4 = 0.055

(0.0084)

6.63

Error Covariance for c7 and a3 = 0.033

(0.0055)

6.03

Error Covariance for c7 and b4 = 0.047

(0.0096)

4.88

Error Covariance for c7 and c1 = -0.04

(0.0053)

-7.47

Error Covariance for d1 and a13 = -0.04

(0.0055)

-6.69

Error Covariance for d2 and c4 = -0.02

(0.0052)

-4.74

Error Covariance for d2 and d1 = 0.034

(0.0057)

5.93

Error Covariance for d5 and a12 = -0.03

(0.0059)

-5.32

Error Covariance for d5 and b3 = -0.06

(0.010)

-6.06

Error Covariance for d5 and c5 = 0.034

(0.0071)

4.80

Error Covariance for d6 and a9 = 0.031

(0.0061)

5.04

Error Covariance for d6 and c1 = -0.05

(0.0061)

-8.01

Error Covariance for d8 and c5 = 0.059

(0.011)

5.19

Error Covariance for d9 and a10 = 0.043

(0.0076)

5.56

Error Covariance for d9 and d1 = 0.054

(0.0075)

7.18

Error Covariance for d9 and d8 = 0.084

(0.013)

6.66

Error Covariance for d10 and a1 = 0.048

(0.010)

4.62

Error Covariance for d10 and c5 = 0.094

(0.014)

6.87

Error Covariance for d10 and d8 = 0.16

(0.018)



9.23

Error Covariance for d10 and d9 = 0.13

(0.016)

8.24

## Structural Equations

FUNC. = 0.80\*SPR., Errorvar.= 0.37 , R<sup>2</sup> = 0.63

(0.065) (0.059)

12.31 6.25

FAIR. = 0.71\*SPR., Errorvar.= 0.94 , R<sup>2</sup> = 0.58

(0.048) (0.067)

5.04 13.98

DEV. = 0.89\*SPR., Errorvar.= 0.20 , R<sup>2</sup> = 0.80

(0.067) (0.045)

13.38 4.49

PRO. = 0.89\*SPR., Errorvar.= 0.20 , R<sup>2</sup> = 0.80

(0.077) (0.049)

11.57 4.08

## Correlation Matrix of Independent Variables

SPR.

-----

1.00

## Covariance Matrix of Latent Variables

	FUNC.	FAIR.	DEV.	PRO.	SPR.
FUNC.	1.00				
FAIR.	-0.19	1.00			
DEV.	0.71	-0.22	1.00		
PRO.	0.71	-0.22	0.80	1.00	
SPR.	0.80	-0.24	0.89	0.89	1.00

## Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 489

Minimum Fit Function Chi-Square = 2096.07 (P = 0.0)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 1899.67 (P = 0.0)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 1410.67

90 Percent Confidence Interval for NCP = (1280.55 ; 1548.31)

Minimum Fit Function Value = 4.04

Population Discrepancy Function Value (F0) = 2.72

90 Percent Confidence Interval for F0 = (2.47 ; 2.98)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.048

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.041 ; 0.05)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.00

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 4.07

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (3.82 ; 4.33)

ECVI for Saturated Model = 2.29

ECVI for Independence Model = 58.39

Chi-Square for Independence Model with 561 Degrees of Freedom = 30237.58

Independence AIC = 30305.58

Model AIC = 2111.67

Saturated AIC = 1190.00

Independence CAIC = 30484.21

Model CAIC = 2668.57

Saturated CAIC = 4316.03

Normed Fit Index (NFI) = 0.93

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.94

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.81

Comparative Fit Index (CFI) = 0.95

Incremental Fit Index (IFI) = 0.95

Relative Fit Index (RFI) = 0.92

Critical N (CN) = 140.82

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.037

Standardized RMR = 0.043

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.94

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.92

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.68

The Modification Indices Suggest to Add the

Path to	from	Decrease in Chi-Square	New Estimate
a6	FAIR.	14.3	0.12
b1	FUNC.	16.2	-0.13
b1	DEV.	15.0	-0.13
b1	PRO.	16.8	-0.13

b2	DEV.	8.7	0.09
b4	FUNC.	7.9	0.09
b4	DEV.	7.9	0.10
b4	PRO.	10.1	0.11
c2	FUNC.	13.0	0.09
c3	PRO.	9.9	-0.12
d2	FUNC.	10.4	0.08
d3	DEV.	14.1	-0.14

The Modification Indices Suggest to Add an Error Covariance

	Between and	Decrease in Chi-Square	New Estimate
a2	a1	9.2	0.03
a4	a1	10.3	0.03
a5	a4	12.2	0.05
a6	a5	10.7	0.06
a8	a2	8.7	-0.02
a8	a5	12.1	-0.03
a8	a6	14.2	-0.04
a9	a1	12.8	-0.03
a9	a4	10.4	-0.03
a9	a7	9.0	0.02
a10	a5	10.3	-0.03
a11	a7	10.9	-0.02
a12	a2	15.2	-0.03
a12	a5	11.0	0.03
a13	a1	10.2	-0.02
a13	a7	11.8	-0.02
a13	a11	10.8	0.02
b1	a1	11.8	0.04
b1	a4	15.3	0.06

b2	a4	11.4	-0.05
b2	a6	17.0	0.08
b2	b1	11.4	-1.29
c1	a10	12.6	-0.02
c1	a11	16.4	0.02
c2	a13	8.5	0.01
c3	a11	11.2	-0.02
c4	a2	16.6	-0.03
c4	a6	8.6	-0.03
c4	a7	11.5	0.02
c5	a1	11.1	0.03
c5	a13	11.4	-0.02
c5	b3	10.1	-0.04
c5	c3	12.2	0.03
c6	a10	11.0	0.02
c6	b1	10.9	-0.03
c6	b2	8.8	0.03
c6	c3	14.6	-0.02
c7	a1	11.0	-0.02
c7	a11	8.4	0.01
c7	a13	12.1	0.02
d1	a7	9.9	-0.02
d1	a11	13.4	0.02
d1	a12	8.0	0.02
d2	a1	7.9	0.02
d2	a12	8.7	-0.02
d2	a13	14.4	0.02
d2	c2	8.3	-0.01
d2	c7	12.1	0.02
d3	a1	11.8	0.02

d3	a8	10.0	-0.02
d3	c1	10.4	0.02
d3	c6	12.7	-0.02
d4	a3	15.6	0.02
d4	c3	10.5	0.02
d5	d3	9.7	-0.02
d5	d4	16.1	0.02
d6	a2	9.2	-0.02
d6	a8	15.2	0.02
d7	a1	9.6	0.02
d7	a6	13.3	-0.03
d7	a9	16.8	-0.02
d7	d2	12.5	-0.02
d7	d3	17.4	0.02
d7	d6	19.2	0.02
d8	a5	10.0	0.04
d8	a8	13.9	-0.03
d8	d4	14.7	0.02
d8	d6	10.7	-0.02
d9	a11	10.9	-0.02
d9	b3	8.3	0.04
d9	c1	12.3	-0.02
d9	d4	9.4	-0.02
d10	a10	12.4	0.03
d10	b2	11.6	0.05
d10	c6	12.5	0.03

Time used: 0.344 Seconds

ภาคผนวก ค

เครื่องมือการเก็บข้อมูล

1. แบบสอบถามวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา

### คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการศึกษาองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2562

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิต

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต

4. ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ความคิดเห็นของท่านมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่าน จึงขอความกรุณาท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และครบถ้วน เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวอริสรา แก้วสุข

นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา



ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมคำในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง  ที่ตรงกับสภาพปัจจุบันของท่าน

1. เพศ  ชาย  หญิง

2. ชั้นปี  ปี 1  ปี 2  ปี 3  ปี 4

3. สาขาวิชาที่กำลังศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- สาขาวิชาเคมี
- สาขาวิชาคณิตศาสตร์
- สาขาวิชาฟิสิกส์
- สาขาวิชาศิลปศึกษา
- สาขาวิชาภาษาจีน
- สาขาวิชาการศึกษารัฐมว้ย
- สาขาวิชาดนตรีศึกษา

4. เกรดเฉลี่ยรวม .....

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิต**

**คำชี้แจง** ขอให้ท่านพิจารณาในแต่ละข้อคำถามว่ามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่ามีความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน		ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
1	มีความต้องการและมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในด้านการศึกษา					
2	มีความมุ่งหวังว่าเรียนจบจากคณะศึกษาศาสตร์ในสาขาวิชาเฉพาะที่เลือกแล้วจะได้ทำงานตรงสาขา					
3	มีความพยายามที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้จบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี					
4	มีความสามารถที่จะทำงานที่มีความยากลำบากที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ					
5	แม้ว่าในการทำงานจะมีปัญหา ถูกขัดจังหวะ ถูกรบกวนก็จะพยายามทำต่อไปให้งานสำเร็จ					
6	ให้ความสำคัญกับเวลาและการรักษาเวลา					
7	มองการณ์ไกลไปถึงอนาคต และมุ่งมั่นทำทุกอย่างเพื่อความสำเร็จ					
8	มีความต้องการทำงานกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถ					
9	มีความตั้งใจทำงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับกับผู้อื่นและสังคม					
10	มีความตั้งใจในการทำงาน และมีผลงานในการทำงานที่ดีเป็นที่ประจักษ์					

**ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต**

**คำชี้แจง** ขอให้ท่านพิจารณาในแต่ละข้อคำถามว่ามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่ามีความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จิตวิญญาณความเป็นครู		ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การปฏิบัติตามหน้าที่ครู</b>						
11	เชื่อว่าครูอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม					
12	มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อวิชาชีพครู					
13	เชื่อว่าไม่มีบุคคลใดสมบูรณ์แบบ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้					
14	เต็มใจที่จะช่วยเหลือ ดูแล และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกคนเวลาเมื่อเขาต้องการ					
15	เชื่อว่าการประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย					
16	ครูพร้อมที่จะติดตามพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงของศิษย์ แม้เป็นเวลาส่วนตัว					
17	เชื่อว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย					
18	ยินดีรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานจากผู้อื่น					
19	ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม					
20	ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา					
<b>การปฏิบัติตามหน้าที่ครู</b>						
21	ชอบเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คนอื่นมีความรู้					
22	เชื่อว่าครูมีความอดทนในการพัฒนาความรู้ของศิษย์					
23	มีความปลื้มปิติเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จ					

จิตวิญญาณความเป็นครู		ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค</b>						
24	เชื่อว่าครูให้เวลาเป็นพิเศษกับศิษย์ที่มีความสนิทสนม					
25	เชื่อว่าครูให้ความสำคัญกับศิษย์นำของขวัญมาให้					
26	เชื่อว่าครูให้ความสนใจกับศิษย์ที่เรียนเก่ง					
27	เชื่อว่าครูให้คะแนนพิเศษกับศิษย์ที่มีความประพฤติดี					
<b>การพัฒนาตนเองด้านความรู้อย่างต่อเนื่อง</b>						
28	ครูต้องมีความรู้แข็ง รู้ลึก รู้จริงในรายวิชาที่สอน					
29	ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ					
30	ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส					
31	ครูต้องพัฒนาผลงานของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ					
32	ครูต้องสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการเพื่อบริการสังคม					
33	ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศิษย์					
34	ครูต้องมีการสำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ					
<b>ความเชี่ยวชาญในการสอน</b>						
35	มีความสุข/ ภาคภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้สอนงานให้กับบุคคลอื่น					
36	ครูควรมีการสอดแทรกหรือทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียน					
37	ครูควรมีความรู้ในวิชาชีพครู					
38	ครูควรมีความรู้ในรายวิชาเอก					
39	ครูควรมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย					
40	ครูควรมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้					
41	ครูควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ					
42	ครูควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน/ นักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน					

จิตวิญญาณความเป็นครู		ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
ความเชี่ยวชาญในการสอน						
43	ช่วยดูแลรักษาห้องเรียน เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลม เก็บขยะ ตรวจสอบความเรียบร้อยในห้องเรียน					
44	เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของคณะ/ มหาวิทยาลัย					

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม